
**הוצאה לאור של
ספרות משפטית**

מבית החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ
Law Books Publishing House

סדר הדין האזרחי

ספר הפסיקה –

הלכות יסוד בסדר הדין האזרחי

החברה הכלכלית
של לשכת עורכי הדין בע"מ

סדר הדין האזרחי

ספר הפסיקה –

הלכות יסוד בסדר הדין האזרחי

הוצאה לאור של
ספרות משפטית

מבית החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ
Law Books Publishing House

החברה הכלכלית של לשכת עורכי הדין בע"מ

"בית אופקים" - דרך מנחם בגין 82 תל-אביב 67138, ת.ד. 14152

טלפון 03-6242060, פקס 03-6240605

כל הזכויות שמורות © מהדורת 2015

אין להעתיק או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי אלקטרוני או מכני (לרבות צילום והקלטה), בלא אישור בכתב מההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין.

תוכן עניינים אלפביתי

21	ע"א 807/87 א.ב. לשיווק בשר נ' בנק צפון אמריקה (1989)	1.
21	ע"א 2705/91 אבו ג'חלה נ' חברת חשמל (1993)	2.
21	רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ (2010)	3.
21	בש"א 7697/95 אבנר איגוד לביטוח נ' אליהו חברה לביטוח (1996)	4.
21	רע"א 9/84 אגודת ארתור רובינשטיין נ' החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות (1984)	5.
22	ע"א 1639/97 אגיאפוליס נ' הקסטודיה (1999)	6.
22	ע"א 65/88 אדרת שומרון נ' הולינגסוורת (1990)	7.
22	ע"א 33/87 אוסטפלד נ' בהירי (1987)	8.
22	ע"א 213/88 אור אלום נ' אלמוג (1989)	9.
22	ע"א 740/89 אורון נ' אורון (1990)	10.
23	ה"פ 847/05 אורמן נ' הבנק הבינלאומי הראשון (2008)	11.
23	ע"א 481/84 אטלנטיק נ' אסטילרוס (1988)	12.
23	רע"א 7028/00 אי.בי.אי ניהול קרנות נאמנות נ' אלסינט (2006)	13.
23	ר"ע 558/85 אילין נ' רוטנברג (1985)	14.
24	ע"א 8835/99 אינטרדקו נ' סולזר (2001)	15.
24	רע"א 3765/90 אלבה נ' קלוגר (1990)	16.
24	ר"ע 330/85 אלבו נ' רבינטקס תעשיות (1985)	17.
24	רע"א 3144/03 אלביט הדמיה רפואית נ' Saude De Servicios Harefuah (2003)	18.
24	ע"א 8154/03 אלטורי נ' אריה חברה ישראלית לביטוחי רכב (2005)	19.
25	רע"א 7682/06 אליהו חברה לביטוח נ' אלוש (2007)	20.
25	ע"א 4796/95 אלעוברה נ' אלעוברה (1997)	21.
25	בג"צ 8638/03 אמיר נ' ביה"ד הרבני הגדול (2006)	22.
25	ע"א 101/88 אנדס נ' אילוז (1990)	23.
26	רע"א 4049/97 אסורנס ג'נרל דה פרנס נ' הכונס הרשמי (1997)	24.
26	ע"א 9551/04 אספן בנייה ופיתוח נ' מדינת ישראל (2009)	25.
26	עע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל (1992)	26.
27	רע"א 2737/08 ארבל נ' איי.גי (2009)	27.
27	רע"א 2422/00 אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה נ' עיריית בת ים (2002)	28.
27	רע"א 7420/95 אריאל נ' רותם (1997)	29.
27	רע"א 511/85 אריאן נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (1986)	30.
28	ע"א 259/83 "אריה" חברה לביטוח נ' סקום ישראל (1985)	31.
28	ר"ע 218/85 "אריה" חברה לביטוח נ' שטמר (1985)	32.
28	רע"א 8743/01 אריעד מבנים בע"מ נ' אבי את אריק הנדסת חשמל בע"מ (2002)	33.
28	ע"א 732/80 ארנס נ' בית אל (1984)	34.
29	רע"א 3312/04 אשורנס ג'נרל נ' הכונס הרשמי (2005)	35.
29	ע"א 476/88 אשתר נ' נפתלי (1991)	36.
29	ע"א 477/85 בוארון נ' עיריית נתניה (1988)	37.

29.....	רע"א 10227/06 בובליל נ' אינדיג (2007)	.38
30.....	ע"א 630/84 בוקובזה נ' רוזוליו (1985)	.39
30.....	רע"א 3748/05 בזק נ' שרת התקשורת (2005)	.40
30.....	ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988)	.41
31.....	ר"ע 104/86 ביטון נ' פרץ (1986)	.42
31.....	רע"א 4224/04 בית ששון נ' שיכון עובדים והשקעות (2005)	.43
31.....	ע"א 571/88 בנייני אייפל בע"מ נ' סתוי (1990)	.44
31.....	ע"א 140/88 בנק דיסקונט נ' אביצדק (1989)	.45
32.....	רע"א 2237/06 בנק הפועלים נ' וינשטיין (2009)	.46
32.....	רע"א 5693/98 בנק לאומי נ' ארט בי (1998)	.47
32.....	רע"א 6994/00 בנק מרכנתיל דיסקונט נ' אמר (2001)	.48
33.....	רע"א 4556/03 בנק סטנדרט צרט - תאגיד חוץ נ' קטב (2003)	.49
33.....	ע"א 234/89 בנק ערבי ישראלי נ' ערייית אום אל פחם (1989)	.50
33.....	דנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק (2002)	.51
33.....	בש"א 356/89 בריק נ' בנק אוצר החייל (1989)	.52
33.....	ע"א 94/80 ברנר נ' פתוח יהודה (1984)	.53
34.....	רע"א 3749/12 בר-עוז נ' סטר (2012)	.54
34.....	ע"א 4491/97 ג'ינו נ' האגודה האיטלקית (1999)	.55
34.....	רע"א 34/89 גלצר נ' גלצר (1989)	.56
34.....	ע"א 2271/90 ג'מבו נ' מרדכי (1992)	.57
35.....	רע"א 4991/03 ג'מיל נ' לוי (2003)	.58
35.....	ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987)	.59
35.....	רע"א 39/89 ג'נרל אלקטריק נ' מגדל (1989)	.60
35.....	רע"א 1233/91 ג'רבי נ' בן דוד (1991)	.61
36.....	רע"א 9322/07 גרבר פרודוקטס קומפני נ' חברת רנדי (2008)	.62
36.....	רע"א 11946/04 דוד לובינסקי נ' י.ת. נצר אחזקות (2005)	.63
36.....	ע"א 1049/94 דור אנרגיה נ' חמדן (1988)	.64
36.....	רע"א 2345/98 דנגור נ' ליבנה (1998)	.65
37.....	ע"א 171/88 דרוקר נ' ברמן (1990)	.66
37.....	רע"א 2705/97 הגבס א' סיני בע"מ נ' The Lockformer Co. (1998)	.67
37.....	רע"א 1810/90 הדר נ' קנדי (1990)	.68
37.....	ע"א 837/87 הוידה נ' הינדי (1990)	.69
37.....	ע"א 794/86 החברה המרכזית לשיכון נ' פינק (1990)	.70
38.....	ע"א 688/89 הילולים נ' בנק המזרחי (1991)	.71
38.....	רע"א 4921/09 הכשרת הישוב נ' דגש רשיד (2009)	.72
38.....	בר"ע 282/80 המגדר נ' מדינת ישראל (1982)	.73
38.....	בג"צ 144/86 סא"ל זיו הלוי נ' ביה"ד הצבאי לערעורים (1986)	.74
39.....	ע"א 532/86 המועצה ליצור ושיווק פרחי נוי נ' פרחי שומרון (1989)	.75
39.....	ע"א 283/88 המזרח שירות לביטוח נ' מומן (1991)	.76

39	ע"א 207/74 המסיון הכנסייתי הרוסי נ' מדינת ישראל (1975)	77
39	ע"א 279/89 הסנה בע"מ נ' דמתי (1993)	78
40	ר"ע 501/84 הסנה נ' רוטבן (1985)	79
40	רע"א 7589/98 הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות נ' שוורץ (1999)	80
40	ע"א 3066/97 הרטבי נ' שר הפנים (2000)	81
40	ע"א 377/82 התעשייה האוירית נ' צור גת (1988)	82
40	ע"א 617/84 וולביצקי נ' החברה לפיתוח קיסריה (1986)	83
41	ע"א 240/73 וילקר נ' טישלר (1973)	84
41	בש"א 7338/01 וינברג-דורון ושות' נ' כהנא (2002)	85
41	רע"א 5150/02 וינברג נ' ביילס (2006)	86
41	בר"ע 7208/93 ויסגלס נ' ויסגלס (1994)	87
41	ע"א 5610/93 זלסקי נ' הוועדה המקומית (1997)	88
42	רע"א 6558/99 חבס נ' חבס (2000)	89
42	ר"ע 192/84 חברת אבגד נ' סולל בונה (1984)	90
42	ע"א 734/83 חברת החשמל נ' דוידוביץ (1984)	91
42	ע"א 236/64 חברת ארדה נ' כץ (1964)	92
43	ע"א 393/82 חיים נ' אביוב (1987)	93
43	ע"א 366/84 חלוץ נ' מאגרי סחר (1986)	94
43	רע"א 5240/92 חלמיש נ' אשרז (1992)	95
43	רע"א 338/88 חמיס נ' שטרן (1989)	96
43	ר"ע 103/82 חניון חיפה נ' מצת אור (1982)	97
44	ע"א 510/82 חסן נ' פלדמן (1983)	98
44	בש"א 3734/00 חקשורי נ' חזני (2000)	99
44	ע"א 302/83 חשולי כרמל נ' נסחלהטשוילי (1985)	100
44	ע"א 27/77 טובי נ' רפאלי (1977)	101
45	רע"א 2430/91 טיב טירת צבי נ' דליקטיב הקניון (1991)	102
45	רע"א 9911/01 טלפז תדלוק והשקעות נ' פז חברת נפט (2002)	103
45	רע"א 92/89 טלרד נ' עירית לוד פ"ד (1989)	104
45	ר"ע 440/86 טפחות נ' לוי (1986)	105
46	ע"א 372/72 טפרסון נ' בן חורין (1973)	106
46	רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשץ (1996)	107
46	רע"א 5072/00 יוגב נ' מסגריית האחים אבו (2000)	108
46	רע"א 4689/98 יוספזון נ' עיריית קרית גת (1998)	109
47	בש"א 3868/90 יעד אלקטריק נ' לה טלמכניק אלקטריק (1990)	110
47	דנ"א 21/89 כהן נ' אושיות חברה לביטוח (1991)	111
47	בש"א 5257/91 כוכבי נ' פלוס (1992)	112
48	ע"א 294/65 ככר הרצל נ' גולדנברג (1965)	113
48	רע"א 11183/02 כלפה נ' זהבי (2004)	114
48	ע"א 213/68 כמקו נ' סלם (1968)	115

48.....	רע"א 6265/04 כסיף נ' רובין (2004).....	116
49.....	בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו (1994).....	117
49.....	רע"א 682/07 לבייב נ' גילר (2007).....	118
49.....	ברע"א 11126/08 לבייב נ' רפאלי (2009).....	119
50.....	ע"א 29/58 לוי נ' עקריש (1958).....	120
50.....	רע"א 6920/94 לוי נ' פולג (1995).....	121
50.....	ע"א 685/81 ליינס וג'נרל חברה לבטוח בע"מ נ' בורכרד ליינס בע"מ (1984).....	122
50.....	ע"א 504/86 מ.ל.ר.ג. אלקטרוניקה נ' מדינת ישראל (1989).....	123
51.....	ע"א 2967/95 מגן וקשת נ' טמפו (1997).....	124
51.....	רע"א 3126/00 מדינת ישראל נ' א.ש.ת (2003).....	125
51.....	רע"א 2904/95 מדינת ישראל נ' אל הזייל (1995).....	126
51.....	ע"א 2106/91 מזור נ' וחידי (1993).....	127
52.....	רע"א 6715/05 מחסני ערובה נ' איזנברג (2005).....	128
52.....	רע"א 6715/05 מחסני ערובה נעמן נ' איזנברג (2005).....	129
52.....	המ' 440/79 מיקלוש נ' גולן גלובוס פרודקשנס (1979).....	130
52.....	ב"ש 548/82 מנליס נ' מנליס (1982).....	131
52.....	רע"א 188/02 מפעל הפיס נ' כהן (2003).....	132
53.....	בר"ע 36/74 מפעלי פלדה ישראלים נ' לזימי (1974).....	133
53.....	רע"א 8420/96 מרגליות נ' משכן בנק הפועלים למשכנתאות (1997).....	134
53.....	רע"א 3385/08 מרקט פלייס מערכות בע"מ נ' טלטל ערוצי תקשוב בע"מ (2008).....	135
53.....	רע"א 26/89 משרקי נ' רותם חברה לביטוח (1989).....	136
54.....	רע"א 7675/06 נשר מפעלי מלט ישראלים נ' חברת החשמל לישראל (2007).....	137
54.....	ע"א 617/73 נתנאל נ' זגורי (1974).....	138
54.....	בג"צ 7067/07 נתנאל נ' שר המשפטים (2007).....	139
54.....	ע"א 830/86 ס.א.ר. חרושת דפנה בע"מ נ' ס.א.ר. סרט אלכסון בע"מ (1989).....	140
54.....	רע"א 4249/98 סוויסה נ' הכשרת היישוב (1999).....	141
55.....	רע"א 1958/06 סוויסה נ' חברת צ'מפיון מוטורס (2006).....	142
55.....	ע"א 186/77 סוכנויות נ' טרבלוס (1978).....	143
55.....	רע"א 1565/95 סחר ושרותי ים נ' חברת שלום וינשטין (2000).....	144
55.....	רע"א 5242/95 סיגנל נ' דנבאר (1995).....	145
55.....	רע"א 6424/98 סימון דוד נ' מפרק דגני עמירים (1999).....	146
56.....	בש"א 4459/94 סלמונוב נ' שרבני (1994).....	147
56.....	רע"א 2992/98 ספקטור נ' מגדל חברה לביטוח (1998).....	148
56.....	ע"א 1041/97 סררו נ' נעלי תומרס (2000).....	149
56.....	ע"א 6381/00 עו"ד קפון נ' חברת מעונות מרכז תרבות (2001).....	150
57.....	ע"א 846/75 עוניסון נ' דויטש (1976).....	151
57.....	ע"א 473/67 עזבון המנוח ראוטנשטיין נ' לביא (1968).....	152
57.....	רע"א 241/84 עטאללה נ' יוניברסל פיקצ'רס (1984).....	153
57.....	ע"א 392/89 עינצ'י נ' הסוכנות היהודית (1990).....	154

58	155	רע"א 2339/92 עמידר נ' חי (1992)
58	156	ע"א 536/89 פז נ' לויטין (1992)
58	157	ע"א 76/86 פיינשטיין נ' ה.ש. מלונות (1989)
58	158	ע"א 258/88 פיכטנבוים נ' רשם המקרקעין (1990)
58	159	ע"א 34/71 פרידמן נ' חן (1972)
59	160	רע"א 714/96 פריסקל נ' אורנשטיין (1996)
59	161	ע"א 466/89 צברי נ' מסוארי (1990)
59	162	ע"א 200/63 צוף נ' אושפיז (1963)
60	163	בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן נשיא בית משפט השלום בחדרה (1998)
60	164	ע"א 775/75 צ'רקלביץ נ' אלנבולסי (1976)
60	165	ע"א 105/89 קואופ נ' בנק הפועלים (1991)
60	166	ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר (1995)
61	167	ע"א 544/81 קיהל נ' סוכנות מכוניות לים התיכון (1982)
61	168	ע"א 728/79 קירור אגודה שיתופית חקלאית נ' זיד (1980)
61	169	ע"א 246/66 קלוז'נר נ' שמעוני (1968)
61	170	רע"א 2158/92 קליאוט נ' בנק הפועלים (1992)
62	171	ע"א 145/58 קלקודה נ' אגד (1959)
62	172	ע"א 1266/91 קרן נ' בנק איגוד לישראל (1992)
62	173	ע"א 74/83 ראד נ' חי (1986)
62	174	ע"א 4601/02 ראדא תעשיות נ' Bodstray (2004)
63	175	רע"א 60/03 רובין נ' אפלבוים (2003)
63	176	ע"א 579/90 רוזין נ' בן-נון (1992)
63	177	ע"א 447/92 רוט נ' אינטרנאקונטיננטל קרדיט קורפריישן (1995)
63	178	ע"א 487/64 רוט נ' פישר (1965)
64	179	רע"א 415/13 רונלד הכט נ' אדיר שפירא (2013)
64	180	ע"א 410/88 רותם חברה לביטוח נ' כוכב (1989)
64	181	ע"א 9542/04 רותם חברה לביטוח נ' נחום (2006)
64	182	רע"א 7/89 רותם נ' נשר (1989)
64	183	ת"א (מחוזי ת"א) 19709/86 רמת אביבים נ' א.ד. ברנוביץ (1987)
65	184	ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין (1997)
65	185	רע"א 2808/00 שופר סל נ' ניב (2000)
65	186	רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)
65	187	רע"א 3319/00 שור נ' בן יקר גת (2001)
66	188	רע"א 560/94 שושנה נ' חפציבה (1994)
66	189	רע"א 507/97 שיכון ופיתוח נ' סביון (1997)
66	190	בר"ע 305/80 שילה נ' רצקובסקי (1981)
67	191	רע"א 9572/06 שירותי בריאות כללית נ' קורלנד (2007)
67	192	רע"א 210/00 שלומוביץ נ' שיכון עובדים (2000)
67	193	רע"א 5540/97 שמחון נ' הכונס הרשמי (1997)

67.....	194 .	ב"ש 130/87 שנסו נ' גלעדי (1987).....
68.....	195 .	רע"א 269/84 שפירא נ' שדמי (1984).....
68.....	196 .	רע"א 8113/00 שפר נ' תרבות לעם (2001).....
68.....	197 .	ע"א 230/87 שקולניק נ' זכאי (1992).....
68.....	198 .	ע"א 7261/97 שרבני נ' חברת האחים (2000).....
69.....	199 .	ע"א 777/80 שרייבר נ' שטרן (1984).....
69.....	200 .	רע"א 1514/06 תדיראן מוצרי צריכה נ' שאול (2006).....
69.....	201 .	ע"א 6805/99 תלמוד תורה נ' הוועדה המקומית (2003).....
69.....	202 .	בג"צ 891/05 תנובה נ' הרשות המוסמכת למתן רישיונות (2005).....

רשימת פסקי הדין לפי סדר מספרי ההליכים (בחתך לפי השנה שבה נפתח ההליך)

35 4991/03	66..... 507/97	45.....2430/91	31140/88	44 302/83	62..... 145/58
6360/03	67.... 5540/97	21.....2705/91	37171/88	42 734/83	50..... 29/58
24 8154/03	68.... 7261/97	47.....5257/91	22213/88	6274/83	59..... 200/63
25 8638/03	36.... 2345/98	60.....1937/92	58258/88	42192/84	42..... 236/64
36 .. 11946/04	56.... 2992/98	61.....2158/92	39283/88	57 241/84	63..... 487/64
29 3312/04	54.... 4249/98	58.....2339/92	43338/88	68269/84	48..... 294/65
31 4224/04	46.... 4689/98	49.....3914/92	64410/88	43 366/84	61..... 246/66
48 6265/04	32.... 5693/98	63..... 447/92	29476/88	23 481/84	57..... 473/67
64 9542/04	55.... 6424/98	43.....5240/92	31571/88	40 501/84	48..... 213/68
26 9551/04	40.... 7589/98	41.....5610/93	22 65/88	30 61/84	58..... 34/71
30 3748/05	42.... 6558/99	41.....7208/93	60105/89	40 617/84	46..... 372/72
52 6715/05	69.... 6805/99	36.....1049/94	47 21/89	30 630/84	41..... 240/73
52 6715/05	24.... 8835/99	56.....4459/94	33234/89	21 9/84	54..... 617/73
23847/05	67..... 210/00	46.....4556/94	53 26/89	35146/85	39..... 207/74
69891/05	27.... 2422/00	66..... 560/94	39279/89	28218/85	53..... 36/74
29 .. 10227/06	65.... 2808/00	50.....6920/94	34 34/89	24 330/85	60..... 775/75
69 1514/06	51.... 3126/00	55.....1565/95	33356/89	29477/85	57..... 846/75
55 1958/06	65.... 3319/00	51.....2904/95	35 39/89	27 511/85	55..... 186/77
32 2237/06	44.... 3734/00	51.....2967/95	57392/89	23 558/85	44..... 27/77
54 7675/06	46.... 5072/00	25.....4796/95	59466/89	31104/86	52..... 440/79
25 7682/06	56.... 6381/00	55.....5242/95	58536/89	38144/86	61..... 728/79
21 8467/06	32.... 6994/00	27.....7420/95	38688/89	64 .. 19709/86	38..... 282/80
67 9572/06	23.... 7028/00	21.....7697/95	22740/89	45440/86	66..... 305/80
49682/07	68.... 8113/00	60..... 188/96	64 7/89	50504/86	28..... 732/80
54 7067/07	33.... 5712/01	65.....3254/96	45 92/89	39532/86	69..... 777/80
36 9322/07	41.... 7338/01	65.....3857/96	371810/90	5876/86	33..... 94/80
49 .. 11126/08	28.... 8743/01	59..... 714/96	342271/90	37794/86	61..... 544/81
27 2737/08	45.... 9911/01	53.....8420/96	243765/90	54830/86	50..... 685/81
53 3385/08	48...11183/02	56.....1041/97	473868/90	67130/87	43..... 103/82
38 4921/09	52..... 188/02	22.....1639/97	63579/90	68230/87	40..... 377/82
34 3749/12	62.... 4601/02	37.....2705/97	351233/91	22 33/87	43..... 393/82
64415/13	41.... 5150/02	40.....3066/97	621266/91	21807/87	44..... 510/82
	24.... 3144/03	26.....4049/97	261613/91	37837/87	52..... 548/82
	33.... 4556/03	34.....4491/97	512106/91	25101/88	28..... 259/83

תוכן עניינים נושאי (מסודר בכל תת-נושא לפי השנה שבה ניתן פסק הדין)

לצורך בחינת התפתחות ההלכה, מסודרים פסקי הדין לפי השנה שבה ניתן פסק הדין

סמכות שיפוט

• סמכות עניינית

1. ע"א 29/58 לוי נ' עקריש (1958) 50
2. ע"א 145/58 קלקודה נ' אגד (1959) 62
3. ע"א 294/65 ככר הרצל נ' גולדנברג (1965) 48
4. ע"א 27/77 טובי נ' רפאלי (1977) 44
5. ע"א 510/82 חסן נ' פלדמן (1983) 44
6. ע"א 1049/94 דור אנרגיה נ' חמדן (1988) 36
7. ע"א 476/88 אשתר נ' נפתלי (1991) 29
8. ע"א 4796/95 אלעוברה נ' אלעוברה (1997) 25
9. רע"א 2992/98 ספקטור נ' מגדל חברה לביטוח (1998) 56
10. ע"א 4491/97 ג'ינו נ' האגודה האיטלקית (1999) 34
11. רע"א 7589/98 הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות נ' שורץ (1999) 40
12. רע"א 6558/99 חבס נ' חבס (2000) 42
13. רע"א 3319/00 שור נ' בן יקר גת (2001) 65
14. רע"א 60/03 רובין נ' אפלבוים (2003) 63
15. רע"א 4991/03 ג'מיל נ' לוי (2003) 35
16. רע"א 11183/02 כלפה נ' זהבי (2004) 48
17. בג"צ 8638/03 אמיר נ' ביה"ד הרבני הגדול (2006) 25
18. בג"צ 7067/07 נתנאל נ' שר המשפטים (2007) 54
19. רע"א 3749/12 בר-עוז נ' סטר (2012) 34

• סמכות מקומית

1. ע"א 487/64 רוט נ' פישר (1965) 63
2. ר"ע 501/84 הסנה נ' רוטבן (1985) 40
3. ר"ע 440/86 טפחות נ' לוי (1986) 45
4. ע"א 65/88 אדרת שומרון נ' הולינגסוורת (1990) 22
5. רע"א 2339/92 עמידר נ' חי (1992) 58
6. רע"א 6920/94 לוי נ' פולג (1995) 50
7. רע"א 3319/00 שור נ' בן יקר גת (2001) 65
8. רע"א 188/02 מפעל הפיס נ' כהן (2003) 52

• סמכות בינלאומית

1. ע"א 33/87 אוסטפלד נ' בהירי (1987) 22
2. רע"א 39/89 ג'נרל אלקטריק נ' מגדל (1989) 35
3. ע"א 65/88 אדרת שומרון נ' הולינגסוורת (1990) 22
4. רע"א 2705/97 הגבס א' סיני בע"מ נ' The Lockformer Co. (1998) 37
5. רע"א 3144/03 אלביט הדמייה רפואית בע"מ נ' Harefuah Servicos De Saude (2003) 24

- 62..... ע"א 4601/02 ראדא תעשיות נ' Bodstray (2004)..... 6
 41..... רע"א 5150/02 וינברג נ' ביילס (2006)..... 7

• סמכות נגררת

- 57..... ע"א 473/67 עזבון המנוח ראוטנשטיין נ' לביא (1968)..... 1
 44..... ע"א 510/82 חסן נ' פלדמן (1983)..... 2
 29..... ע"א 476/88 אשתר נ' נפתלי (1991)..... 3

• סמכות דיונית של ערכאות, יחסי גומלין בין ערכאות

- 22..... ע"א 740/89 אורון נ' אורון (1990)..... 1
 35..... רע"א 1233/91 ג'רבי נ' בן דוד (1991)..... 2
 68..... ע"א 230/87 שקולניק נ' זכאי (1992)..... 3
 49..... בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו (1994)..... 4
 42..... רע"א 6558/99 חבס נ' חבס (2000)..... 5
 24..... ע"א 8835/99 אינטרדקו נ' סולזר (2001)..... 6
 30..... רע"א 3748/05 שרת התקשורת (2005)..... 7
 25..... בג"צ 8638/03 אמיר נ' ביה"ד הרבני הגדול (2006)..... 8

• העברת דיון

- 62..... ע"א 145/58 קלקודה נ' אגד (1959)..... 1
 52..... ב"ש 548/82 מנליס נ' מנליס (1982)..... 2
 65..... רע"א 3319/00 שור נ' בן יקר גת (2001)..... 3
 30..... רע"א 3748/05 שרת התקשורת (2005)..... 4

כתבי טענות (פתיחת הליך, כתב הגנה, כתב תביעה, כתב תשובה, הכחשה, תביעה שכנגד)

• כתבי טענות

- 48..... ע"א 213/68 כמקו נ' סלם (1968)..... 1
 58..... ע"א 34/71 פרידמן נ' חן (1972)..... 2
 39..... ע"א 207/74 המסיון הכנסייתי הרוסי נ' מדינת ישראל (1975)..... 3
 69..... ע"א 777/80 שרייבר נ' שטרן (1984)..... 4
 50..... ע"א 685/81 ליינס וג'נרל חברה לביטוח בע"מ נ' בורכרד ליינס בע"מ (1984)..... 5
 30..... ע"א 630/84 בוקובה נ' רוזוליו (1985)..... 6
 28..... ר"ע 218/85 "אריה" חברה לביטוח נ' שטמר (1985)..... 7
 64..... ת"א (מחוזי ת"א) 19709/86 רמת אביבים נ' א.ד. ברנוביץ (1987)..... 8
 37..... ע"א 794/86 החברה המרכזית לשיכון נ' פינק (1990)..... 9
 37..... ע"א 171/88 דרוקר נ' ברמן (1990)..... 10
 57..... ע"א 392/89 עינצ'י נ' הסוכנות היהודית (1990)..... 11
 39..... ע"א 283/88 המזרח שירות לביטוח נ' מומן (1991)..... 12
 58..... ע"א 536/89 פז נ' לויטין (1992)..... 13
 39..... ע"א 279/89 הסנה בע"מ נ' דמתי (1993)..... 14
 51..... רע"א 2904/95 מדינת ישראל נ' אל הוזייל (1995)..... 15
 68..... ע"א 7261/97 שרביני נ' חברת האחים (2000)..... 16
 67..... רע"א 210/00 שלומוביץ נ' שיכון עובדים (2000)..... 17

18. רע"א 8743/01 אריעד מבנים בע"מ נ' אבי את אריק הנדסת חשמל בע"מ (2002) 28
19. רע"א 6265/04 כסיף נ' רובין (2004) 48

• טענת קיזוז

1. ע"א 544/81 קיהל נ' סוכנות מכוניות לים התיכון (1982) 61
2. רע"א 511/85 אריאן נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (1986) 27
3. ת"א (מחוזי ת"א) 19709/86 רמת אביבים נ' א.ד. ברנוביץ (1987) 64
4. ע"א 377/82 התעשייה האוירית נ' צור גת (1988) 40
5. רע"א 210/00 שלומוביץ נ' שיכון עובדים (2000) 67

• תיקון כתבי טענות

1. ע"א 728/79 קירור אגודה שיתופית חקלאית נ' זיד (1980) 61
2. בר"ע 282/80 המגדר נ' מדינת ישראל (1982) 38
3. רע"א 9/84 אגודת ארתור רובינשטיין נ' החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות (1984) ... 21
4. ע"א 259/83 "אריה" חברה לביטוח נ' סקום ישראל (1985) 28
5. ר"ע 330/85 אלבו נ' רבינטקס תעשיות (1985) 24
6. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987) 35
7. ע"א 504/86 מ.ל.ר.נ. אלקטרוניקה נ' מדינת ישראל (1989) 50
8. רע"א 507/97 שיכון ופיתוח נ' סביון (1997) 66
9. רע"א 2345/98 דנגור נ' ליבנה (1998) 36
10. רע"א 2992/98 ספקטור נ' מגדל חברה לביטוח (1998) 56
11. רע"א 4689/98 יוספזון נ' עיריית קרית גת (1998) 46
12. רע"א 60/03 רובין נ' אפלבוים (2003) 63
13. רע"א 7675/06 נשר מפעלי מלט ישראליים נ' חברת החשמל לישראל (2007) 54
14. רע"א 3385/08 מרקט פלייס מערכות בע"מ נ' טלטל ערוצי תקשוב בע"מ (2008) 53

• הודעת צד ג'

1. ע"א 775/75 צ'רקלביץ נ' אלנבולסי (1976) 60
2. ת"א (מחוזי ת"א) 19709/86 רמת אביבים נ' א.ד. ברנוביץ (1987) 64
3. ע"א 477/85 בוארון נ' עיריית נתניה (1988) 29
4. ע"א 101/88 אנדס נ' אילוז (1990) 25
5. רע"א 3765/90 אלבה נ' קלוגר (1990) 24
6. רע"א 507/97 שיכון ופיתוח נ' סביון (1997) 66
7. ע"א 6381/00 עו"ד קפון נ' חברת מעונות מרכז תרבות (2001) 56
8. רע"א 5150/02 וינברג נ' ביילס (2006) 41

בעלי דין וייצוגם (צירוף בעלי דין, ייצוג בעלי דין)

1. ע"א 94/80 ברנר נ' פתוח יהודה (1984) 33
2. רע"א 269/84 שפירא נ' שדמי (1984) 68
3. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987) 35
4. רע"א 560/94 שושנה נ' חפציבה (1994) 66
5. ע"א 3066/97 הרטבי נ' שר הפנים (2000) 40
6. דנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק (2002) 33

7. רע"א 9572/06 שירותי בריאות כללית נ' קורלנד (2007)..... 67

עילות, סעדים ותביעות - איחוד ופיצול

1. ע"א 29/58 לוי נ' עקריש (1958)..... 50
2. ע"א 734/83 חברת החשמל נ' דוידוביץ (1984)..... 42
3. ע"א 259/83 "אריה" חברה לביטוח נ' סקום ישראל (1985)..... 28
4. ע"א 140/88 בנק דיסקונט נ' אביצדק (1989)..... 31
5. ע"א 532/86 המועצה ליצור ושיווק פרחי נוי נ' פרחי שומרון (1989)..... 39
6. ע"א 830/86 ס.א.ר. חרושת דפנה בע"מ נ' ס.א.ר. סרט אלכסון בע"מ (1989)..... 54
7. ע"א 466/89 צברי נ' מסוארי (1990)..... 59
8. רע"א 210/00 שלומוביץ נ' שיכון עובדים (2000)..... 67

מעשה בית דין (השתק פלוגתא, השתק עילה, עקרון סופיות הדיון)

1. ע"א 510/82 חסן נ' פלדמן (1983)..... 44
2. ע"א 258/88 פיכטנבוים נ' רשם המקרקעין (1990)..... 58
3. ע"א 476/88 אשתר נ' נפתלי (1991)..... 29
4. ע"א 5610/93 זלסקי נ' הוועדה המקומית (1997)..... 41
5. ע"א 1041/97 סררו נ' נעלי תומרס (2000)..... 56
6. רע"א 4224/04 בית ששון נ' שיכון עובדים והשקעות (2005)..... 31
7. ע"א 9542/04 רותם חברה לביטוח נ' נחום (2006)..... 64
8. רע"א 1958/06 סוויסה נ' חברת צ'מפיון מוטורס (2006)..... 55
9. רע"א 682/07 לבייב נ' גילר (2007)..... 49
10. ה"פ 847/05 אורמן נ' הבנק הבינלאומי הראשון (2008)..... 23
11. ע"א 9551/04 אספן בנייה ופיתוח נ' מדינת ישראל (2009)..... 26
12. רע"א 2237/06 בנק הפועלים נ' וינשטיין (2009)..... 32

סילוק תביעה (מחיקה, דחייה, הפסקה, מחיקת כתב הגנה)

1. ע"א 302/83 חשולי כרמל נ' נסחלהטשווילי (1985)..... 44
2. ר"ע 218/85 "אריה" חברה לביטוח נ' שטמר (1985)..... 28
3. ע"א 76/86 פיינשטיין נ' ה.ש. מלונות (1989)..... 58
4. ע"א 579/90 רוזין נ' בן-נון (1992)..... 63
5. ע"א 2271/90 ג'מבו נ' מרדכי (1992)..... 34
6. רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)..... 65
7. ע"א 6805/99 תלמוד תורה נ' הוועדה המקומית (2003)..... 69
8. רע"א 3312/04 אשורנס ג'נרל נ' הכונס הרשמי (2005)..... 29
9. רע"א 4921/09 הכשרת הישוב נ' דגש רשיד (2009)..... 38

התיישנות

1. רע"א 4049/97 אסורנס ג'נרל דה פרנס נ' הכונס הרשמי (1997)..... 26
2. ע"א 6805/99 תלמוד תורה נ' הוועדה המקומית (2003)..... 69

הדיון

• קדם משפט

1. רע"א 241/84 עטאללה נ' יוניברסל פיקצ'רס (1984)..... 57
2. ע"א 504/86 מ.ל.ר.נ. אלקטרוניקה נ' מדינת ישראל (1989)..... 50
3. דנ"א 21/89 כהן נ' אושיות חברה לביטוח (1991)..... 47
4. ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין (1997)..... 65

• בירור עובדות (גילוי מסמכים, עיון במסמכים, מסירת פרטים, בירור, שאלונים, חסיון)

1. ע"א 200/63 צוף נ' אושפיז (1963)..... 59
2. ע"א 240/73 וילקר נ' טישלר (1973)..... 41
3. בר"ע 36/74 מפעלי פלדה ישראלים נ' לזימי (1974)..... 53
4. רע"א 241/84 עטאללה נ' יוניברסל פיקצ'רס (1984)..... 57
5. ע"א 2271/90 ג'מבו נ' מרדכי (1992)..... 34
6. רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשץ (1996)..... 46
7. רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)..... 65
8. רע"א 4249/98 סוויסה נ' הכשרת הישוב (1999)..... 54
9. רע"א 6715/05 מחסני ערובה נ' איזנברג (2005)..... 52
10. רע"א 7675/06 נשר מפעלי מלט ישראלים נ' חברת החשמל לישראל (2007)..... 54
11. רע"א 9322/07 גרבר פרודוקטס קומפני נ' חברת רנדי (2008)..... 36
12. ברע"א 11126/08 לבייב נ' רפאלי (2009)..... 49

• הדיון (מהלך, מועד, התייצבות)

1. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987)..... 35
2. ע"א 213/88 אור אלום נ' אלמוג (1989)..... 22
3. ע"א 740/89 אורון נ' אורון (1990)..... 22

• פסק הדין (סוגי הכרעות, הכרעה במעמד צד אחד, הוצאות)

1. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987)..... 35
2. בש"א 356/89 בריק נ' בנק אוצר החייל (1989)..... 33
3. ע"א 794/86 החברה המרכזית לשיכון נ' פינק (1990)..... 37
4. ע"א 171/88 דרוקר נ' ברמן (1990)..... 37
5. ע"א 392/89 עינצ'י נ' הסוכנות היהודית (1990)..... 57
6. ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר (1995)..... 60
7. ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין (1997)..... 65
8. ע"א 1639/97 אגיאפוליס נ' הקסטודיה (1999)..... 22
9. רע"א 2808/00 שופר סל נ' ניב (2000)..... 65
10. בג"צ 891/05 תנובה נ' הרשות המוסמכת למתן רישיונות (2005)..... 69
11. רע"א 1514/06 תדיראן מוצרי צריכה נ' שאול (2006)..... 69
12. רע"א 682/07 לבייב נ' גילר (2007)..... 49
13. רע"א 2237/06 בנק הפועלים נ' וינשטיין (2009)..... 32

סדרי דין מיוחדים

• סדר דין מקוצר (הליך, רשות להתגונן, ראייה בכתב, מחיקת כותרת)

1. ע"א 236/64 חברת ארדה נ' כץ (1964)..... 42
2. ע"א 186/77 סוכנויות נ' טרבלוס (1978)..... 55
3. ע"א 544/81 קיהל נ' סוכנות מכונות לים התיכון (1982)..... 61
4. ר"ע 192/84 חברת אבגד נ' סולל בונה (1984)..... 42
5. רע"א 511/85 אריאן נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (1986)..... 27
6. ר"ע 104/86 ביטון נ' פרץ (1986)..... 31
7. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987)..... 35
8. ע"א 377/82 התעשייה האוירית נ' צור גת (1988)..... 40
9. ע"א 807/87 א.ב. לשיווק בשר נ' בנק צפון אמריקה (1989)..... 21
10. ע"א 410/88 רותם חברה לביטוח נ' כוכב (1989)..... 64
11. ע"א 105/89 קואופ נ' בנק הפועלים (1991)..... 60
12. ע"א 688/89 הילולים נ' בנק המזרחי (1991)..... 38
13. ע"א 1266/91 קרן נ' בנק איגוד לישראל (1992)..... 62
14. רע"א 7420/95 אריאל נ' רותם (1997)..... 27
15. רע"א 10227/06 בובליל נ' אינדיג (2007)..... 29

• המרצת פתיחה

1. ע"א 617/73 נתנאל נ' זגורי (1974)..... 54
2. ע"א 846/75 עוניסון נ' דויטש (1976)..... 57
3. ע"א 393/82 חיים נ' אביוב (1987)..... 43
4. רע"א 92/89 טלרד נ' עירית לוד (1989)..... 45
5. ע"א 171/88 דרוקר נ' ברמן (1990)..... 37
6. ע"א 2106/91 מזור נ' וחידי (1993)..... 51
7. ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר (1995)..... 60

• טען ביניים

1. ע"א 372/72 טפרסון נ' בן חורין (1973)..... 46
2. ע"א 213/88 אור אלום נ' אלמוג (1989)..... 22

• הליכי ביניים (בקשות)

1. ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין (1997)..... 65
2. רע"א 5693/98 בנק לאומי נ' ארט בי (1998)..... 32

• תובענה ייצוגית

1. רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשץ (1996)..... 46
2. ע"א 2967/95 מגן וקשת נ' טמפו (1997)..... 51
3. רע"א 3126/00 מדינת ישראל נ' א.ש.ת. (2003)..... 51
4. רע"א 6715/05 מחסני ערובה נעמן נ' אייזנברג (2005)..... 52
5. רע"א 7028/00 אי.בי.אי ניהול קרנות נאמנות נ' אלסינט (2006)..... 23

סעדים

• סעד הצהרתי

1. ע"א 366/84 חלוץ נ' מאגרי סחר (1986) 43
2. ע"א 617/84 וולביצקי נ' החברה לפיתוח קיסריה (1986) 40
3. ע"א 393/82 חיים נ' אביוב (1987) 43
4. ע"א 571/88 בנייני אייפל בע"מ נ' סתוי (1990) 31
5. רע"א 1810/90 הדר נ' קנדי (1990) 37
6. ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר (1995) 60

• סעדים זמניים

1. ע"א 846/75 עוניסון נ' דויטש (1976) 57
2. המ" 440/79 מיקלוש נ' גולן גלובוס פרודקשנס (1979) 52
3. ע"א 732/80 ארנס נ' בית אל (1984) 28
4. ר"ע 558/85 אילין נ' רוטנברג (1985) 23
5. רע"א 338/88 חמיס נ' שטרן (1989) 43
6. רע"א 26/89 משרקי נ' רותם חברה לביטוח (1989) 53
7. רע"א 7/89 רותם נ' נשר (1989) 64
8. ע"א 234/89 בנק ערבי ישראלי נ' עריית אום אל פחם (1989) 33
9. רע"א 2430/91 טיב טירת צבי נ' דליקטיב הקניון (1991) 45
10. רע"א 2158/92 קליאוט נ' בנק הפועלים (1992) 61
11. רע"א 5240/92 חלמיש נ' אשרז (1992) 43
12. בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו (1994) 49
13. בר"ע 7208/93 ויסגלס נ' ויסגלס (1994) 41
14. בש"א 4459/94 סלמונוב נ' שרבני (1994) 56
15. רע"א 5242/95 סיגנל נ' דנבאר (1995) 55
16. רע"א 714/96 פריסקל נ' אורנשטיין (1996) 59
17. רע"א 8420/96 מרגליות נ' משכן בנק הפועלים למשכנתאות (1997) 53
18. רע"א 5540/97 שמחון נ' הכונס הרשמי (1997) 67
19. רע"א 6424/98 סימון דוד נ' מפרק דגני עמירים (1999) 55
20. רע"א 1565/95 סחר ושרותי ים נ' חברת שלום וינשטין (2000) 55
21. רע"א 5072/00 יוגב נ' מסגריית האחים אבו (2000) 46
22. רע"א 6994/00 בנק מרכנתיל דיסקונט נ' אמר (2001) 32
23. רע"א 8113/00 שפר נ' תרבות לעם (2001) 68
24. רע"א 2422/00 אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה נ' עיריית בת ים (2002) 27
25. רע"א 9911/01 טלפז תדלוק והשקעות נ' פז חברת נפט (2002) 45
26. רע"א 4556/03 בנק סטנדרט צ'רטר - תאגיד חוץ נ' קטב (2003) 33

• כללי

1. ע"א 447/92 רוט נ' אינטרנקונטיננטל קרדיט קורפריישן (1995) 63
2. רע"א 7589/98 הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות נ' שוורץ (1999) 40

הערעור

(פסק דין והחלטה אחרת, סמכות ערכאת הערעור, הזכות לערער, רשות ערעור, הליכי ערעור, ערעור שכנגד, פסק דין שלערעור)

1. ר"ע 103/82 חניון חיפה נ' מצת אור (1982)..... 43
2. ב"ש 130/87 שנסי נ' גלעדי (1987)..... 67
3. רע"א 34/89 גלצר נ' גלצר (1989)..... 34
4. בש"א 3868/90 יעד אלקטריק נ' לה טלמכניק אלקטריק (1990)..... 47
5. בש"א 5257/91 כוכבי נ' פלוס (1992)..... 47
6. בש"א 4459/94 סלמונוב נ' שרבני (1994)..... 56
7. בש"א 7697/95 אבנר איגוד לביטוח נ' אליהו חברה לביטוח (1996)..... 21
8. ע"א 5610/93 זלסקי נ' הוועדה המקומית (1997)..... 41
9. בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן נשיא בית משפט השלום בחדרה (1998)..... 60
10. בש"א 7338/01 וינברג דורון ושות' נ' כהנא (2002)..... 41
11. ע"א 8154/03 אלטורי נ' אריה חברה ישראלית לביטוחי רכב (2005)..... 24
12. רע"א 7682/06 אליהו חברה לביטוח נ' אלוש (2007)..... 25
13. ה"פ 847/05 אורמן נ' הבנק הבינלאומי הראשון (2008)..... 23
14. רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ (2010)..... 21

דיני המצאה

• המצאה בישראל

1. ע"א 33/87 אוסטפלד נ' בהירי (1987)..... 22
2. רע"א 39/89 ג'נרל אלקטריק נ' מגדל (1989)..... 35
3. רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ (2010)..... 21

• המצאה מחוץ לתחום (המצאה מחוץ לישראל, פורום נאות)

1. ע"א 74/83 ראד נ' חי (1986)..... 62
2. ע"א 481/84 אטלנטיק נ' אסטילרוס (1988)..... 23
3. ע"א 837/87 הוידה נ' הינדי (1990)..... 37
4. רע"א 3765/90 אלבה נ' קלוגר (1990)..... 24
5. ע"א 2705/91 אבו ג'חלה נ' חברת חשמל (1993)..... 21
6. רע"א 2705/97 הגבס א' סיני בע"מ נ' The Lockformer Co. (1998)..... 37
7. ע"א 4601/02 ראדא תעשיות נ' Bodstray (2004)..... 62
8. רע"א 5150/02 וינברג נ' ביילס (2006)..... 41
9. רע"א 2737/08 ארבל נ' איי.ג'י (2009)..... 27
10. רע"א 415/13 רונלד הכט נ' אדיר שפירא (2013)..... 64

כללי

• השפעת חוקי היסוד על הדין הדיוני

1. בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו (1994)..... 49
2. בר"ע 7208/93 ויסגלס נ' ויסגלס (1994)..... 41
3. רע"א 6424/98 סימון דוד נ' מפרק דגני עמירם (1999)..... 55

• חובת תום הלב

1. בר"ע 305/80 שילה נ' רצקובסקי (1981) 66
2. רע"א 8113/00 שפר נ' תרבות לעם (2001) 68
3. רע"א 11183/02 כלפה נ' זהבי (2004) 48
4. רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ (2010) 21

• תחולת הדין

1. עע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל (1992) 26
2. רע"א 7028/00 אי.בי.אי ניהול קרנות נאמנות נ' אלסינט (2006) 23

• שונות

1. סירוב בעל דין לבדיקה - בר"ע 305/80 שילה נ' רצקובסקי (1981) 66
2. פסלות שופט - בג"צ 144/86 סא"ל זיו הלוי נ' ביה"ד הצבאי לערעורים (1986) 38
3. התנייה על הדין הדיוני, פוליגרף - ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988) 30

1. ע"א 807/87 א.ב לשיווק בשר נ' בנק צפון אמריקה (1989)

נושא: סדר דין מקוצר, רשות להתגונן.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

כאשר טענותיו של נתבע מהוות יחד מסכת אחת, ראוי כי בית המשפט יאפשר לו להתגונן בכולן, על אף סמכותו ליתן רשות להתגונן בחלק מן הטענות בלבד.

2. ע"א 2705/91 אבו ג'חלה נ' חברת חשמל (1993)

נושא: המצאה מחוץ לתחום שיפוט.

תמצית פסק הדין (שמגר):

לבית המשפט נתון שיקול דעת אם להתיר המצאה מחוץ לתחום השיפוט אם לאו. לעניין זה, טענת 'פורום לא נאות' תוכרע בהתחשב במבחן 'מירב הזיקות', במסגרתו מכריע בית המשפט מיהו הפורום בעל מירב הזיקות לתיק באופן מובהק, תוך התחשבות באינטרסים, בהסכמות ובציפיות הסבירות של בעלי הדין, ובמקרים מסוימים ייתכן שגם בהתחשב בשיקולים ציבוריים.

3. רע"א 8467/06 אבו עוקסה נ' בית הברזל טנוס בע"מ (2010)

נושא: איחור בהגשת ערעור, המצאת כתב בית דין, תום לב דיוני.

תמצית פסק הדין (ארבל):

מניין הימים העומד לבעל דין לערער על החלטת בית משפט, שלשמיעתה לא זומן, הוא 45 ימים מיום שהומצאה לו כדין, אלא אם קיים טעם מיוחד ליתן לו ארכה (תקנות 397 ו-402 לתקסד"א). לעניין המצאה כדין, קיימים כללים מדוקדקים שנועדו להבטיח את זכויות בעלי הדין כמו גם עקרונות יסוד. עם השנים חל ריכוך ביישום כללים אלו, לאור עקרון "תום הלב הדיוני" המחייב בעל דין לנהוג בהגינות וביושר. כך, למשל, כאשר בעל דין הטוען להיעדר המצאה כדין ידע על קיומו של כתב בית דין ואף פעל על פיו, או התעקש על פגם זניח ביותר לגביו, או כאשר חלף זמן רב משהוגש אותו כתב בית דין - ייחשב הדבר כחוסר תום לב הגובר על הצורך בהמצאה כדין.

4. בש"א 7697/95 אבנר איגוד לביטוח נ' אליהו חברה לביטוח (1996)

נושא: ערעור, פסק דין משלים.

תמצית פסק הדין (אפעל גבאי):

פסק דין משלים - קרי, הכרעה בסוגיה שבית המשפט הותיר פתוחה בפסק דין קודם - נחשב ל'פסק דין' ולא ל'החלטה אחרת'.

5. רע"א 9/84 אגודת ארתור רובינשטיין נ' החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות (1984)

נושא: תיקון כתבי טענות.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

בבוחנו בקשה לתיקון כתב טענות, שואל בית המשפט האם הנוסח המתוקן מקדם דיון בפלוגתא האמיתית והאם התיקון יגרום לבעל הדין שכנגד עוול שלא ניתן לתקנו בפיצוי כספי. לעניין זה, אף אם הבקשה לתיקון נובעת מטעות שנגרמה בשל רשלנות חמורה של המבקש, ככל שנעשתה בתום לב, ייתכן כי בית המשפט יאשרה.

6. ע"א 1639/97 אגיאפוליס נ' הקסטודיה (1999)**נושא: פשרה, בוררות.****תמצית פסק הדין (אילן):**

בעלי דין רשאים להסכים על מתן פסק דין על דרך הפשרה (סעיף 79א לחוק בתי המשפט). בית המשפט רשאי להכריע על דרך הפשרה לפי שיקול דעתו, לרבות קבלת התביעה או דחייתה במלואה. אם הוגש ערעור על פסק דין שניתן על דרך הפשרה, ערכאת הערעור תתערב בפסק הדין רק במקרי קיצון שבהם חרג בית המשפט מגבולות הסבירות.

7. ע"א 65/88 אדרת שומרון נ' הולינגסוורת (1990)**נושא: תניית שיפוט זר, סמכות בינלאומית, סמכות מקומית.****תמצית פסק הדין (לוינ):**

תניית שיפוט זר תיחשב כייחודית רק אם היא מעניקה בלעדיות שיפוט לערכאה מסוימת באופן מפורש והחלטי, תוך שלילת סמכויותיהן של ערכאות אחרות. סמכות השיפוט המקומית בתביעה שכנגד נתונה לבית המשפט שאליו הוגשה התביעה המקורית.

8. ע"א 33/87 אוסטפלד נ' בהירי (1987)**נושא: המצאה למיופי כוח, סמכות שיפוט בינלאומית.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

שלוח לא יפעל בשם שולחו בפני ערכאות שיפוטיות אלא אם ניתנה לו הרשאה מפורשת לכך. הדבר נכון על אחת כמה וכמה כאשר השולח הגביל אותו מפורשות מלייצגו בפני ערכאות שיפוטיות, אפילו אם בהזדמנות אחרת נתן השולח לשלוח ייפוי כוח כללי.

9. ע"א 213/88 אור אלום נ' אלמוג (1989)**נושא: טען ביניים, אי התייצבות לדיון.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

אם נתבע הגיש הליך של טען ביניים אך לא זומן לדיון, לא ניתן לקיים את הדיון בהיעדרו.

10. ע"א 740/89 אורון נ' אורון (1990)**נושא: הדיון, שינוי חזית, סמכות דיונית.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

כאשר בעלי דין הגישו לבית המשפט תובענה בעניין מסוים אך במהלך הדיון "שינו חזית", קרי, הסמיכו אותו לדון בעניינים נוספים (קל וחומר אם עשו זאת במפורש ובכתב) - הוא יוכל לדון גם באותם עניינים. כך, למשל, ידון בית המשפט בעניין מזונות ילדים אף אם התובענה היא בעניין פינוי דירת מגורים, ככל שבעלי הדין הסכימו לכך מתוך רצון לפתור את מלוא המחלוקת ביניהם.

11. ה"פ 847/05 אורמן נ' הבנק הבינלאומי הראשון (2008)

נושא: זכות הערעור של עד, תחולת מעשה בית דין על עד.

תמצית פסק הדין (רוני):

אין זה ראוי לשלול מעד את זכות הערעור על פסק דין בטענה כי לא היה "צד" להליך השיפוטי, ובד בבד, לשלול ממנו את הזכות לתקוף את ממצאי פסק הדין בהליך שיפוטי אחר בטענה כי היה "צד" להליך ועל כן חל עליו מעשה בית דין. לפיכך, כיוון שעד אינו רשאי לערער על פסק דין, הוא רשאי להגיש ראיות בהליך אחר בהתייחס לקביעות אותו פסק דין, אף אם יש בכך כדי לפגוע בעקרון סופיות הדיון ואף אם יהא בראיות כדי לשנות מן הקביעות שנקבעו בפסק הדין כאמור.

12. ע"א 481/84 אטלנטיק נ' אסטילרוס (1988)

נושא: המצאה מחוץ לתחום.

תמצית פסק הדין (בד):

בית המשפט יתיר המצאה מחוץ לתחום לנתבע זר אם הוא נתבע נוסף בתובענה (תקנה 500(10) לתקסד"א), וזאת בהתקיים שלושה תנאים: א. מדובר בתובענה שהוגשה כהלכה נגד נתבע שנעשתה לו המצאה כדין בישראל - ככל שהיא אינה פסולה או משוללת יסוד וכן עומדת במלוא הדרישות הדיוניות הפורמליות. ב. הנתבע הזר הוא בעל דין נכון או דרוש לתובענה. לעניין זה, ככל שתובענה הוגשה נגד נתבע מקומי רק כדי לצרף את הנתבע הזר, תהא הנטייה לדחות את הבקשה להיתר המצאה מחוץ לתחום. ג. בהתחשב בשיקול דעתו של בית המשפט. לעניין זה, יבחן בית המשפט אם התובענה נגד הנתבע המקומי היא שולית בלבד ואם קיימת הצדקה עניינית לחייב את הנתבע הזר להתייצב בישראל.

13. רע"א 7028/00 אי.בי.אי ניהול קרנות נאמנות נ' אלסינט (2006)

נושא: תחולה רטרוספקטיבית, תחולה אקטיבית, תחולה פרוספקטיבית, חוק תובענות ייצוגיות.

תמצית פסק הדין (ברק):

נורמה משפטית חדשה יכול שתהא בעלת - א. תחולה רטרוספקטיבית, ככל שנועדה לשנות לגבי העתיד את המעמד המשפטי, התכונות המשפטיות או התוצאות המשפטיות של מצבים, פעולות או אירועים שהתרחשו או נסתיימו טרם מועד כניסתו של החוק החדש. ב. תחולה אקטיבית, ככל שנועדה לעתיד את האפקט המשפטי של מצב הדברים הקיים במועד כניסתו של החוק החדש לתוקף. ג. תחולה פרוספקטיבית, ככל שנועדה לחול רק על פעולות או מצבים שיתקיימו בעתיד. פרשנות הוראותיו של חוק תובענות ייצוגיות מלמדת כי תחולתו אקטיבית, גם על תובענות שעילותיהן נוצרו או שההליכים בהן, לרבות הליכי ערעור, נפתחו טרם כניסתו לתוקף. זאת, הואיל וחוק זה אינו יוצר זכויות מהותיות אלא הוא חוק דיוני באופיו, ומסדיר ייצוג משותף של תובעים פוטנציאליים.

14. ר"ע 558/85 אילין נ' רוטנברג (1985)

נושא: סעדים זמניים, צו עיכוב יציאה מהארץ.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

אחד התנאים למתן צו עיכוב יציאה מן הארץ הוא חשש סביר כי המשיב יצא מהארץ לצמיתות או לתקופה ממושכת - למשל, כאשר ברשותו דרכון זר והוא אינו מחזיק בנכסים בישראל.

15. ע"א 8835/99 אינטרדקו נ' סולזר (2001)**נושא: תניית שיפוט זר, סמכות שיפוט.****תמצית פסק הדין (לוי):**

תניית שיפוט זר תיחשב לייחודית אם לשונה החלטית והיא אינה מותירה מקום לספקות. במקרים מסוימים, ככל שניתן ללמוד על ייחודיותה ממטרת ההסכם או מההוראה שבה היא מופיעה, תיחשב תניית השיפוט לייחודית גם בהיעדר ניסוח בלעדיות חד משמעית.

16. רע"א 3765/90 אלבה נ' קלוגר (1990)**נושא: המצאה מחוץ לתחום, הודעת צד ג'.****תמצית פסק הדין (ש' לוי):**

תקנה 500(10) לתקסד"א מסמיכה את בית המשפט ליתן היתר המצאה מחוץ לתחום אם האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, המצוי בתחומי המדינה. אם הוגשה הודעת צד ג' לנתבעים המצויים בישראל, אין בכך כדי להתיר המצאת הודעה לצד רביעי לנתבע יחיד המצוי בחו"ל.

17. ר"ע 330/85 אלבו נ' רבינטקס תעשיות (1985)**נושא: תיקון כתבי טענות.****תמצית פסק הדין (בן פורת):**

בית המשפט יבחן בקשה לתיקון כתב טענות בהתחשב בעיקר בשאלה האם התיקון תורם לדיון בפלוגתא האמיתית. ככל שהתשובה לשאלה זו היא חיובית, ובמיוחד אם התיקון נובע מטעות בתום לב וצורפו לבקשה תצהיר וראיות המוכיחים שהתביעה המתוקנת אכן מעלה את הפלוגתא האמיתית, ייטה בית המשפט לקבל את הבקשה אף אם תיגרם מכך פגיעה בבעל הדין שכנגד.

18. רע"א 3144/03 אלביט הדמיה רפואית נ' Saude De Servicos arefuahH (2003)**נושא: סמכות בינלאומית.****תמצית פסק הדין (ריבלין):**

בית המשפט לא יתערב בתניית שיפוט מוסכמת בין בעלי דין, לרבות תניה הקובעת סמכות שיפוט של פורום זר, אלא בהתקיים נסיבות מיוחדות. טענה כי הפורום שעליו הוסכם "אינו נאות" וכי הפורום "הטבעי" הוא אחר תיבחן בהתחשב במירב הזיקות של העניין הנדון למדינה זו או אחרת, נוחות הצדדים, ציפיותיהם הסבירות ויכולתם לנהל את ההליך ביעילות.

19. ע"א 8154/03 אלטורי נ' אריה חברה ישראלית לביטוחי רכב (2005)**נושא: הזכות לערער, ערעור שבזכות, ערעור שברשות.****עובדות:**

בית משפט השלום קבע בהחלטה, המכונה "החלטה אחרת", כי אירוע שבו נפגע בעל דין הוא "תאונת דרכים". בית המשפט המחוזי, שאליו הוגש ערעור ברשות על החלטה, דחה קביעה זו, וממילא נדחתה התובענה כולה. האם ערעור על הכרעתו של בית המשפט המחוזי הוא בזכות או ברשות?

תמצית פסק הדין (ברק):

החלטת בית המשפט המחוזי יכולה להיחשב כהחלטה שסיימה הליך ערעור, כך שניתן לתקוף אותה באמצעות בקשה לרשות ערעור; או כהחלטה שהכריעה לראשונה סופית בהליך השיפוטי, כך שניתן לתקוף אותה באמצעות ערעור בזכות. יש להעדיף פרשנות המכירה בזכות הערעור על פני זו השוללת אותה, הן משום שדחיית התובענה כמורה כפעולה מובהקת של ערכאה דיונית; הן משום שטענות בעל הדין לא נשמעו, כיאה לערעור, בפני מותב של שלושה; והן משום חשיבותה החוקתית של זכות היסוד לערעור.

20. רע"א 7682/06 אליהו חברה לביטוח נ' אלוש (2007)

נושא: ערעור על החלטה אחרת, רשות ערעור.

תמצית פסק הדין (ריבלין):

בעל דין יכול להשיג על "החלטה אחרת" בהגשת בקשת רשות ערעור בסמוך לאחר מתן ההחלטה, או בהכללת השגותיו על "החלטה האחרת" במסגרת ערעור על פסק הדין לכשיינתן. ככל שבחר בדרך הראשונה, לבית המשפט שיקול דעת אם ליתן רשות ערעור או לאפשר לערער על ההחלטה רק במסגרת פסק דין. בהחלטתו, יבחן בית המשפט מהו הנזק שעלול להיגרם לבעלי הדין ועד כמה יתאפשר להשיב את המצב לקדמותו במקרה שהבקשה תידחה.

21. ע"א 4796/95 אלעוברה נ' אלעוברה (1997)

נושא: טענת חוסר סמכות עניינית.

תמצית פסק הדין (ביניש):

בעל דין לא יעלה טענת חוסר סמכות עניינית לאחר שבית המשפט דן בעניין שבמחלוקת ופסק בו, ובכלל זה גם לא בשלב הערעור.

22. בג"צ 8638/03 אמיר נ' ביה"ד הרבני הגדול (2006)

נושא: יחסי גומלין בין ערכאות, ביקורת בג"צ, סמכות עניינית, סמכותם של בתי דין דתיים.

תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):

בג"צ יתערב בהחלטותיהם של בתי דין דתיים במקרים קיצוניים של חריגה מסמכות, של פגיעה בעקרונות צדק טבעי, של סטייה מהוראות חוק או כאשר נדרש סעד מן הצדק. בית הדין הרבני רשאי לפעול אך ורק מכוח סמכותו שבחוק - סמכות ייחודית לעניינים מסוימים; סמכות מקבילה, התלויה בהסכמת הצדדים, לעניינים אחרים; וסמכויות נלוות, הטבועות בפעילות השיפוטית, דוגמת סמכות נמשכת לדון בעניינים שכבר נדונו בהתקיים תנאים מסוימים. לעניין סמכותו המקבילה, רשאי בית הדין הרבני לדון אך ורק בעניינים המנויים בחוק, ואין בהסכמת הצדדים כדי להסמיך אותו לדון כבורר בעניינים נוספים.

23. ע"א 101/88 אנדס נ' אילוז (1990)

נושא: הודעת צד ג'.

תמצית פסק הדין (לוי):

כאשר נדחית תובענה באופן הפוטר נתבע מלשלם לתובע, הרי שתידחה גם הודעת צד ג' שבה ביקש אותו נתבע מצד שלישי לשלם לו בגין אותם נושאים שנדחו.

24. רע"א 4049/97 אסורנס ג'נרל דה פרנס נ' הכונס הרשמי (1997)**נושא: התיישנות.****תמצית פסק הדין (אור):**

טענת התיישנות יש לטעון ב"הזדמנות ראשונה" (סעיף 3 לחוק ההתיישנות), כשהכוונה להליך או לדיון הראשון שבמהלכו ניתן לעורר את הטענה. כך, למשל, בקשה לביטול החלטה למתן פטור מאגרה עשויה להיחשב כהזדמנות ראשונה כאמור.

25. ע"א 9551/04 אספן בנייה ופיתוח נ' מדינת ישראל (2009)**נושא: השתק פלוגתא, מעשה בית דין.****תמצית פסק הדין (דנציגר):**

"השתק פלוגתא" חל בהתקיים ארבעה תנאים: זהות עובדתית ומשפטית בין פלוגתא שהוכרעה בפסק הדין שניתן לבין זו העומדת לדיון; קביעה פוזיטיבית בפסק הדין שניתן לעניין אותה פלוגתא (להבדיל מקביעה הנובעת מהיעדר הוכחה); ההכרעה בפלוגתא היתה חיונית להכרעה בפסק הדין שניתן; וזהות בעלי הדין או חליפיהם. באשר לתנאי הרביעי, המגמה היא שלא לעמוד עליו באופן דקדקני אלא תכליתי, כך שיובטח כי בעל דין קיבל יומו בבית המשפט. לעניין זה, הנטייה תהא שלא לאשר "טענת השתק פלוגתא התקפית", קרי, מצב שבו בעל דין חדש, שלא השתתף בהליך קודם, תוקף בעל דין אחר שכן השתתף בו בטענה כאמור, אלא במצבים נדירים שבהם השימוש בטענה זו נחוץ ועומד בחובות תום הלב וההגינות.

26. ע"א 1613/91 ארביב נ' מדינת ישראל (1992)**נושא: רטרואקטיביות.****עובדות:**

אסירה הפרה תנאי רישיון חופש לפני תום תקופת החופש. ועדת השחרורים ביטלה את רישיון החופש בדיעבד, לאחר שתמה התקופה, כך שכפועל יוצא נגזרו על האסירה ימי מאסר נוספים - וזאת מכוח סמכות שניתנה לה בחיקוק שנכנס לתוקף לאחר הפרת תנאי הרישיון ולפני תום תקופת החופש.

תמצית פסק הדין (ברק):

כל נורמה משפטית חלה במקום ובזמן, וכל חוק עשוי לקבוע במפורש את חלותו בזמן. חוק עשוי להיות רטרואקטיבי - קרי, משנה לגבי העתיד את התוצאות המשפטיות של פעולה שבוצעה בעבר או של מצב שהתקיים בעבר ושאיננו עוד; אקטיבי - כלומר, מוחל על מצב הדברים הקיים ביום תחילתו; או פרוספקטיבי - כלומר, משנה את התוצאות המשפטיות של פעולות שיבוצעו בעתיד בלבד.

לעתים קיימת חזקה, לפיה המחוקק אינו מתכוון לקבוע חקיקה רטרואקטיבית, אולם תחולתה של חזקה זו תלויה בתכליתו של החוק. חזקת אי-הרטרואקטיביות אינה חלה על בהכרח על חוקים הקובעים סדרי דין. במקרה זה, החוק חל באופן אקטיבי על כל האסירים שהיו משוחררים ברישיון בעת כניסתו לתוקף, וכן הוא חוק שאופיו הוא דיוני, ועל כן הוא חל גם על המערערת.

27. רע"א 2737/08 ארבל נ' איי.ג'י (2009)

נושא: "מורשה" לצורך המצאה, המצאה מחוץ לתחום, פורום נאות.

תמצית פסק הדין (דנציגר):

ניתן להמציא כתבי בית דין לבעל דין המצוי מחוץ לישראל באמצעות "מורשה" המצוי בישראל (תקנה 482 לתקסד"א), כשהמבחן הקובע לעניין זה הוא של מידת אינטנסיביות הקשר בין השניים. קביעת "פורום נאות" תיעשה בהתחשב בשלושה: א. איזה פורום בעל מירב הזיקות למחלוקת? ב. מהן ציפיותיהם הסבירות של הצדדים בהתייחס למקום ההתדיינות? ג. שיקולים ציבוריים רלוונטיים (מהו הפורום בעל העניין האמיתי לדון בתביעה? היכן יהא ניתן לאכוף את פסק הדין? וכדומה).

28. רע"א 2422/00 אריאל הנדסת חשמל רמזורים ובקרה נ' עיריית בת ים (2002)

נושא: סעדים זמניים, התחייבות עצמית.

תמצית פסק הדין (אנגלרד):

מתן צו זמני עשוי להיות כרוך בהתחייבות עצמית וערובה מצד בעל הדין המבקש אותו, כדי להבטיח את פיצוי נזקיו של בעל הדין המשיב. התנאי היחיד למימוש ההתחייבות העצמית והערובה הוא הפסקתה של התובענה או פגיעתו של הסעד הזמני, כלומר: בעל דין המבקש סעד זמני נוטל סיכון כי ישלם פיצויים אם תובענתו תיכשל גם אם בקשתו לא היתה נגועה בזדון, חוסר תום לב, התרשלות או שימוש לרעה בהליכי משפט, ובלא חשיבות לשאלה אם מתן הצו היה מוצדק. מימוש התחייבות עצמית וערובה ייקבע בהתאם לנזק שנגרם, ובהתחשב בקשר הסיבתי ובמבחן הצפיות שבבסיס האחריות החוזית (נזק שמבקש הסעד ראה או שהיה עליו לראות כתוצאה מסתברת של הצו); והוא ייעשה באחת משלוש דרכים - בקשה לבית המשפט נותן הסעד כי יקבע שיעור פיצויים, פתיחת הליך נפרד במסגרתו יוכח הנזק, או בקשה מערכאת הערעור להשיב את התיק לערכאה הדיונית.

29. רע"א 7420/95 אריאל נ' רותם (1997)

נושא: סדר דין מקוצר.

תמצית פסק הדין (טירקל):

תביעת השבה של בעל דין על בסיס עילה של עשיית עושר ולא במשפט ראויה להתברר במסגרת הליך של סדר דין מקוצר, אם מקורה בחוזה או בחיוב לתשלום סכום קצוב שעילתו בהוראת חיקוק מפורשת. לעניין "חיוב לתשלום סכום קצוב שעילתו בהוראת חיקוק מפורשת", הרי שהוא כולל גם חיוב להשיב סכומי כסף שנתקבלו מכוח פסק דין לאחר שאותו פסק דין בוטל, וזאת, לאור תחולתה של חובת ההשבה הקבועה בחוק החוזים גם על "חיובים שאינם נובעים מחוזה" (סעיפים 21 ו-61(ב) לחוק).

30. רע"א 511/85 אריאן נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (1986)

נושא: סדר דין מקוצר, מחיקת כותרת, טענת קיזוז.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

משמגלה בית המשפט בתובענה עילה שאינה מתאימה לסדר דין מקוצר, הוא רשאי לאפשר את תיקונה ואינו חייב למחוק את הכותרת "סדר דין מקוצר". רצונו של בעל דין להגיש תביעה שכנגד אינו כשלעצמו נימוק המצדיק מתן רשות להתגונן בהליך סדר דין מקוצר. על כן, לא ניתן להעלות טענת קיזוז כללית מבלי לספק תשתית ראייתית מספקת.

31. ע"א 259/83 "אריה" חברה לביטוח נ' סקום ישראל (1985)**נושא:** פיצול עילות, פיצול סעדים, תיקון כתבי טענות.**תמצית פסק הדין (בד):**

על בעל דין להגיש תובענה לפיצוי על מלוא הנזק שנגרם לו בגין עילה, וככל שלמד על נזק נוסף לאחר מכן - עליו לבקש לתקן את תביעתו, שכן לא יתאפשר לו להגיש בהמשך תובענה נוספת בגין אותה עילה. לעניין זה, זהות העילות נבחנת באופן מהותי ולא צורני, כך שאין דרישה לחפיפה מלאה בין העניינים המנויים בתובענות. כך, למשל, עילה נזיקית ועילה חוזית הנובעות מאותה מסכת עובדות תוגשנה בתובענה אחת, אחרת בירור תובענה בעילה אחת עשוי ליצור מעשה דין לגבי בירורה של התובענה בעילה האחרת.

32. ר"ע 218/85 "אריה" חברה לביטוח נ' שטמר (1985)**נושא:** פתיחת הליך עיקרי, דחיית תביעה על הסף.**תמצית פסק הדין (שמגר):**

לכל אדם מגיע יומו בבית המשפט, ועל כן השמטת עובדה מהותית מכתב תביעה - על אף שהיא אסורה (תקנה 9 לתקסד"א) - לא בהכרח תוביל לדחייתה על הסף. לעניין זה, קיומו של הסכם שנערך בין הצדדים טרם פתיחת ההליך השיפוטי, ככל שאותו הסכם רלוונטי לעניינים הנדונים בהליך זה, נחשב לעובדה מהותית שיש לציין בכתב התביעה.

33. רע"א 8743/01 אריעד מבנים בע"מ נ' אבי את אריק הנדסת חשמל בע"מ (2002)**נושא:** כתבי טענות, איחור בהגשת כתב הגנה.**תמצית פסק הדין (ריבלין):**

גורלו של הליך לא יוכרע רק מכוח הוראות דיוניות פורמליות, אלא גם לאור זכות היסוד של הגישה לערכאות ועקרון המידתיות. לפיכך, על אף ההוראה הקובעת כי איחור בהגשת כתב הגנה יגרור מתן פסק דין בהיעדר הגנה (תקנה 97א) לתקסד"א, בית המשפט, ככל שטרם נתן פסק דין כאמור, לא יתעלם מכתב הגנה שהוגש באיחור ולכל היותר יטיל על הנתבע הוצאות.

34. ע"א 732/80 ארנס נ' בית אל (1984)**נושא:** סעדים זמניים, צו עיקול.**תמצית פסק הדין (שמגר):**

התחייבות עצמית של תובע המבקש הוצאת צו עיקול נועדה לאפשר לנתבע לקבל פיצוי על נזקים שיגררום לו הצו, ככל שיתברר בהמשך כי הוצא שלא לצורך. לעניין זה, נתבע יוכל לתבוע נזקיו כאמור אם התובענה נגדו נדחתה.

35. רע"א 3312/04 אשורנס ג'נרל נ' הכונס הרשמי (2005)

נושא: סילוק על הסף, טענת אין להשיב לאשמה.

עובדות:

במסגרת הליך של קדם משפט, הורה בית המשפט לתובע להגיש תצהירי חקירה ראשית מבלי להורות לנתבע להגיש תצהיריו גם כן. לאחר הגשת תצהירי התובע העלה הנתבע טענה, המקבילה במהותה לטענת "אין להשיב לאשמה" שבדין הפלילי, כי אין בתצהירי התובע כדי לבסס את עילת התביעה.

תמצית פסק הדין (גרוניס):

מן הראוי כי בית המשפט יורה על הגשת תצהירי התובע והנתבע בהחלטה אחת, הכוללת את שני המועדים. אין בהליך האזרחי אפשרות להעלות טענת "אין להשיב לאשמה", שכן הוא שונה מזה הפלילי - הן משום שטענה זו נועדה לצמצם את פערי הכוחות בהליך הפלילי בין המדינה לנאשם, דבר שאינו נדרש בהליך האזרחי; והן משום שבהליך האזרחי ניתן להשיג על הליכי ביניים ומתן אפשרות להעלות טענה זו יוביל להשגות שתעמסנה על הערכאות ותעכבנה את ההליך השיפוטי. זאת, אלא אם הנתבע ויתר על הבאת ראיות מטעמו.

36. ע"א 476/88 אשתר נ' נפתלי (1991)

נושא: מעשה בית דין, סמכות נגררת, סמכות עניינית.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

לבית משפט השלום אין סמכות עניינית לדון בתוקפו של הסכם למכר מקרקעין, אולם הוא רשאי לעשות כן במסגרת סמכותו הנגררת, כאשר הדבר נדרש לצורך הכרעה בסוגיה שבתחומי סמכותו. עם זאת, ההכרעה מכוח הסמכות הנגררת אינה מהווה מעשה בית דין לעניין מחלוקות עתידיות בדבר תוקפו של ההסכם, שכן בית המשפט המחוזי הוא בעל הסמכות העניינית לדון בכך.

37. ע"א 477/85 בוארון נ' עיריית נתניה (1988)

נושא: הודעת צד שלישי.

תמצית פסק הדין (אריאל):

הכלל: מעוולים בצוותא הנתבעים ביחד בתביעת נזיקין אינם נדרשים לשלוח זה לזה הודעות צד שלישי. חריגים: נתבע רשאי לשלוח הודעת צד ג' לנתבע אחר כאשר חבותו של הנתבע האחר לא נתבררה, או כשהנתבע האחר שוחרר מחבות בערכאה הראשונה והתובע לא ערער על כך.

38. רע"א 10227/06 בובליל נ' אינדיג (2007)

נושא: סדר דין מקוצר.

תמצית פסק הדין (גרוניס):

בהליך של סדר דין מקוצר, הגשת בקשה מצד הנתבע למחיקת כותרת, קרי - להעביר תובענה מהליך של סדר דין מקוצר להליך רגיל, אינה מצדיקה הגשת בקשה לדחיית המועד להגשת בקשת הרשות להתגונן, אלא בהתקיים שניים: אם לבקשת למחיקת הכותרת יש סיכוי סביר להתקבל; ואם הגשת בקשת הרשות להתגונן תחייב השקעת משאבים רבים ובלתי סבירים. לעניין זה, הגם שבקשת הדחייה מוצדקת מנקודת מבטו של אותו בעל דין, יש בה כדי לגרוע מן היעילות הדיונית, שכן אם תוגש בקשת רשות להתגונן יחד עם הבקשה למחיקת הכותרת, יוכל בית המשפט להכריע בתיק כולו במאוחד.

כללים אלה חלים, בשינויים המחויבים, על המרצת פתיחה: מטעמי יעילות דיונית, בהליך של המרצת פתיחה על המשיב להגיש בקשה להעברת הדיון למסלול של תביעה רגילה יחד עם תצהיר התשובה להמרצת הפתיחה, שכן לאחר העיון בתשובה יוכל בית המשפט להעריך טוב יותר האם התובענה מתאימה להידון כהמרצת פתיחה.

39. ע"א 630/84 בוקובה נ' רוזוליו (1985)

נושא: כתבי טענות, הכחשה מפורשת בכתב הגנה.

תמצית פסק הדין (שמגר):

כאשר תובע דורש פיצויים בגין נזק שנגרם לו, רואים את הנתבע כמי שחולק על שיעורם, אלא אם מדובר בפיצויים מוסכמים. לשון אחר: ככל שתובע טוען כי בעלי הדין הסכימו מלכתחילה על שיעור הפיצויים, יהא על הנתבע להכחיש את עצם ההסכמה, אחרת ייחשב כמי שמודה בה, וכל טענה סותרת מצדו בהמשך תיחשב כטענה "מפתיעה" ובלתי מקובלת (תקנות 84 ו-89 לתקסד"א).

40. רע"א 3748/05 בזק נ' שרת התקשורת (2005)

נושא: סמכות בג"צ, העברת דיון.

תמצית פסק הדין (גרונים):

לבתי המשפט האזרחיים אין סמכות שיפוט מקבילה לזו של בג"צ ושל בית המשפט לעניינים מינהליים, לדון בתקיפה ישירה של החלטות מנהליות. על כן, גם אם עולה במסגרת עתירה מינהלית שאלה הדורשת בירור עובדתי, תוגש העתירה לבג"צ או לבית המשפט לעניינים מינהליים, בהתאם לסמכותם. ככלל, שעה שבית משפט מחליט כי עניין שהובא בפניו אינו בסמכותו אלא בסמכות בית המשפט הגבוה לצדק, עדיף שיסלק את התובענה על הסף ולא יורה על העברתה.

41. ע"א 61/84 ביאזי נ' לוי (1988)

נושא: התנייה על הדין הדיוני, התנייה על דיני הראיות, בדיקת פוליגרף.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

מדיניות שיפוטית המאפשרת לצדדים לחוזה להתנות על הוראות מסוימות של הדין הדיוני, לרבות דיני הראיות, היא מדיניות ראויה העולה בקנה אחד עם עקרון חופש החוזים. עם זאת, אין במדיניות זו כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט לפסול את תכני החוזה, כולם או חלקם, ככל שימצא לנכון. לעניין בדיקת פוליגרף, אין מניעה כי צדדים יסכימו ביניהם בחוזה להתייחס לממצאי בדיקה זו כאל תשובות החלטיות וסופיות לשאלות העומדות במחלוקת במסגרת ההליך השיפוטי.

דעת יחיד (אלון):

בית המשפט ייתן תוקף להסכמות הצדדים אם החוזה שכתרו אינו לוקה בפגמים ואינו מנוגד לעקרונות יסוד, חוזיים או מוסריים, דוגמת תקנת הציבור. בירור האמת בהליך האזרחי הוא רק אמצעי שנועד להשיג את המטרה של סיום הסכסוך, ועל כן הצדדים להליך האזרחי רשאים לבחור להסתמך באופן בלעדי על ממצאי פוליגרף.

דעת מיעוט (בד):

חרף עקרון חופש החוזים, המאפשר לצדדים להתנות על הוראות מסוימות של הדין הדיוני, לרבות דיני הראיות, על בית המשפט להימנע מליתן ידו לחוזה המגביל את סמכותו לבחון ראיות שעשויות להיות רלוונטיות להליך השיפוטי. קביעת מהימנותם של עדים וההכרעה בין עדויותיהם מסורות לבית המשפט, והסכמתם של צדדים לחוזה כי ההכרעה תיעשה בלעדית באמצעות מכשיר פוליגרף, אינה מייטרת בחינתן של ראיות אחרות.

42. ר"ע 104/86 ביטון נ' פרץ (1986)

נושא: סדר דין מקוצר, ראייה בכתב.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

בעל דין התובע פיצוי מוסכם בגין הפרת חוזה במסגרת הליך בסדר דין מקוצר, נדרש לצרף לתביעתו ראייה המעידה על קיום החוזה, אך אינו נדרש לצרף ראייה המעידה על הפרתו.

43. רע"א 4224/04 בית ששון נ' שיכון עובדים והשקעות (2005)

נושא: סופיות הדיון, מעשה בית דין, השתק שיפוטי.

תמצית פסק הדין (גרונים):

בעל דין שטענתו בתובענה אחת התקבלה, מושתק מלטעון טענה הפוכה בתובענה אחרת, אף אם לא נוצר לגביה מעשה בית דין (למשל, כאשר התובענה האחרת היא נגד בעל דין חדש). השתק שיפוטי זה חל אם בעל הדין זכה בתובענה הקודמת על בסיס אותה טענה, אולם ייתכנו מצבים שבהם יחול השתק כזה גם בלי זכייה כאמור (למשל, כשקבלת הטענה הובילה למתן סעד זמני לטובתו).

44. ע"א 571/88 בנייני אייפל בע"מ נ' סתוי (1990)

נושא: סעד הצהרתי.

תמצית פסק הדין (לוי):

תובענה לסעד הצהרתי אינה נמנית עם העניינים שחייבים להגישם כהמרצת פתיחה, ועל כן ניתן להגישה גם בהליך רגיל. יש להבחין בין תביעה לסעד הצהרתי המוגשת כאשר אין אפשרות לתבוע במסגרתה גם סעד מהותי, למשל, בשל היעדר ידיעה אובייקטיבית של בעל דין או בשל היעדר סמכות של בית המשפט; לבין תביעה המוגשת כאשר יש אפשרות לתבוע במסגרתה את שני הסעדים, אז יש לתבוע במאוחד את כל הסעדים הצומחים מאותה עילה (תקנה 45 לתקסד"א) או להגיש בקשה לפיצול סעדים. בית משפט רשאי לתת היתר לפיצול סעדים אם המבקש יגלה "אינטרס לגיטימי" בפיצול. כך, למשל, אם ניתן לתבוע את אחד הסעדים בסדר דין מקוצר, אין כל סיבה שלא להיתר לתבוע פיצול סעדים על מנת שיהנה מן היתרון הדיוני שיש בתביעה בסדר דין מקוצר.

45. ע"א 140/88 בנק דיסקונט נ' אביצדק (1989)

נושא: פיצול עילות, פיצול סעדים.

תמצית פסק הדין (לוי):

כאשר עילה אחת מצמיחה מספר סעדים, יש לתבוע את כולם או להגיש בקשה להיתר לפיצול סעדים. בקשה כאמור תוגש כל עוד לא הסתיים ההליך הראשון ולא ניתן בו פסק דין.

46. רע"א 2237/06 בנק הפועלים נ' וינשטיין (2009)

נושא: מעשה בית דין, סופיות הדיון, השתק פלוגתא, השתק עילה, פסק דין בהעדר הגנה.

העובדות:

בהליך מוקדם ניתן פסק דין בהיעדר הגנה ובו קביעה נגד בעל דין. בהליך מאוחר, שבו הפך אותו בעל דין לתובע, ניתן פסק דין מפורט ומנומק המקבל את עמדתו. האם פסק הדין הראשון מהווה מעשה בית דין על אף שניתן מבלי שנשמעה עמדת בעל הדין?

תמצית פסק הדין (נאור):

"מעשה בית דין" יכול שיהא "השתק עילה" ("השתק ישיר" או "עניין שנדון") - כאשר תובענה נדונה והוכרעה לגופו של עניין, אין להזדקק לתובענה נוספת על בסיס עילה זהה בין אותם בעלי דין או חליפיהם; או "השתק פלוגתא" ("השתק עקיף") - כאשר שאלה עובדתית, החיונית לפסק הדין הסופי, נדונה והוכרעה, מפורשות או מכללא, אין להזדקק להכרעה נוספת לגביה בין אותם בעלי דין או חליפיהם. לעניין זה, פסק דין שניתן בהיעדר הגנה יוצר השתק פלוגתא ומהווה מעשה בית דין, ואין חשיבות לכך שבהליך המאוחר הפך הנתבע לתובע. ממילא, חלה במקרה זה מניעות, שכן בעל דין מנוע מלהעלות בהליך מאוחר טענות שחובה היה עליו להעלות כלפי בעל הדין שכנגד בהליך מוקדם.

דעת יחיד (רובינשטיין):

מעשה בית דין אינו משתיק רק טענות שנטענו אלא גם כאלה שהיה על בעל הדין לטעון. על כן, אין מקום להבחין בין טענה שלא נטענה, כתב הגנה שלא הוגש או אי-התייצבות לחקירה. העיקר לעניין זה הוא כי לבעל הדין היתה הזדמנות לבטא את עמדתו אולם הוא נמנע מלעשות כן. משכך, היעדר הכרעה פוזיטיבית בטענה מסוימת במסגרת פסק דין אינו מונע את הקביעה כי פסק הדין יצר מעשה בית דין לעניין טענה זו.

47. רע"א 5693/98 בנק לאומי נ' ארט בי (1998)

נושא: בקשות ביניים.

תמצית פסק הדין (ברק):

לבית המשפט סמכות לקבוע מה יהא היקף החקירה הנגדית בהליך ביניים, לרבות קביעה, בנסיבות מיוחדות, כי מצהירים לא ייחקרו כלל או ייחקרו במועד מאוחר בדיון.

48. רע"א 6994/00 בנק מרכנתיל דיסקונט נ' אמר (2001)

נושא: סעדים זמניים, תנאים למתן סעד זמני.

תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):

סעד זמני יינתן בהתחשב בשניים: סיכויי התביעה העיקרית, אשר ייבחנו באופן לכאורי בלבד, ובעיקר כדי לוודא כי אין זו תביעת סרק; ומאזן הנוחות בין בעלי הדין, בהתחשב באינטרסיהם ולפי שיקול דעת בית המשפט. לעניין זה, ככל שמאזן הנוחות נוטה לטובת המבקש, כך שאי-מתן יסכל את השבת המצב לקדמותו, כך פוחת המשקל שיש ליתן לסיכויי התביעה.

49. רע"א 4556/03 בנק סטנדרט צרט - תאגיד חוץ נ' קטב (2003)

נושא: צו להגבלת שימוש בנכסים, צו מרווה, סעדים זמניים.

תמצית פסק הדין (ריבלין):

בית המשפט מוסמך ליתן "צו מרווה" - סעד זמני להגבלת שימוש בנכס המצוי מחוץ לישראל (תקנה 383 לתקסד"א); והוא מוסמך להפנותו כלפי אדם מסוים ולא כלפי נכס מסוים ("in personam") אם אותו אדם נתון לסמכות שיפוטו וככל שהוכח כי אי-מתן הצו יכביד על ההליך.

50. ע"א 234/89 בנק ערבי ישראלי נ' עריית אום אל פחם (1989)

נושא: סעדים זמניים, תנאים למתן צו לעיקול זמני.

תמצית פסק הדין (לוי):

יכולתו הכלכלית של המשיב בבקשה למתן צו לעיקול זמני היא שיקול שיבחן בית המשפט כדי לקבוע אם אי-מתן הצו יכביד על ביצוע פסק הדין אם לאו. לעניין זה, החזקה החלה לגבי מוסדות פיננסיים, דוגמת בנקים או חברות ביטוח, כי הם בעלי יכולת כלכלית איתנה שאינה מצריכה מתן צו כאמור, אינה חלה לגבי רשויות מקומיות.

51. דנ"א 5712/01 ברזני נ' בזק (2002)

נושא: צירוף בעל דין, בעל דין ציבורי.

תמצית פסק הדין (אור):

בבקשה לצירוף בעל דין בשלב הערעור, על בית המשפט לאזן בין הפגיעה שתיגרם לו אם לא יצורף לבין ההכבדה שצירוף זה יגרום להליך השיפוט. בעל דין המייצג את הציבור הרחב עשוי לסייע לבית המשפט לגבש עמדה צודקת וראויה, ודאי אם עמדה זו עשויה להשליך על הציבור בכללותו. כך, למשל, ראוי לצרף את המועצה הישראלית לצרכנות, הנחשבת ל"ידיד בית המשפט", להליך שעשוי להשפיע על ציבור הצרכנים בישראל.

52. בש"א 356/89 בריק נ' בנק אוצר החייל (1989)

נושא: פסק דין, החלטה במעמד צד אחד.

תמצית פסק הדין (לוי):

בעל דין המבקש לבטל הכרעה שניתנה נגדו במעמד צד אחד או לערער עליה, נדרש לעשות כן בתוך המועד הקבוע בחוק, אחרת תיחשב ההכרעה כחלוטה.

53. ע"א 94/80 ברנר נ' פתוח יהודה (1984)

נושא: צירוף בעלי דין, צירוף עילות.

תמצית פסק הדין (ברק):

לא די בכך שתובע מבקש צירופו של צד להליך ושהצד אשר צירופו מתבקש מסכים לכך, אלא תנאי הוא, שהצירוף אמנם דרוש כדי לפסוק ביעילות ובשלמות בכל הסוגיות הכרוכות בתובענה. לעניין זה, צירופו של תובע נוסף ותאפשר רק אם ניתן היה לצרפו מלכתחילה כתובע ורק אם עומדת לו עילה נגד הנתבעים.

54. רע"א 3749/12 בר-עוז נ' סטר (2012)**נושא: סמכות עניינית.****תמצית פסק הדין (סולברג):**

סמכות השיפוט העניינית לדון בתביעות בדבר שימוש במקרקעין נתונה לבית משפט השלום, בין אם מדובר בתביעה שעניינה שמירה על גוף הנכס ובין אם לאו. הלכה זו מבטלת את "הלכת שמש", שהבחינה בין תביעות הנוגעות לשמירה על המקרקעין, אותן הפנתה לבית משפט השלום, לבין תביעות הנוגעות לשינויים במקרקעין או להריסתם, אותן הפנתה לבית המשפט המחוזי.

55. ע"א 4491/97 ג'ינו נ' האגודה האיטלקית (1999)**נושא: סמכות עניינית.****תמצית פסק הדין (ביניש):**

בית משפט השלום הוא בעל הסמכות העניינית לדון בתביעות שהסעד המבוקש בהן הוא חזקה ושימוש במקרקעין, לרבות תביעות לסילוק יד, וככל שמתעוררת במסגרתן טענה בדבר הבעלות במקרקעין, הוא מוסמך לדון בה מכוח סמכותו הנגררת. סעיף 79(א) לחוק בתי המשפט מסמך בית משפט נעדר סמכות להעביר את התיק לבית משפט מוסמך, אולם הוא אינו מחייב אותו לעשות כן. על כן, בית המשפט רשאי גם לדחות את התביעה בשל היעדר סמכות.

56. רע"א 34/89 גלצר נ' גלצר (1989)**נושא: רשות ערעור.****תמצית פסק הדין (לוינ):**

החלטה הדוחה בקשת רשות לערער אינה "פסק דין" אלא "החלטה אחרת" וניתן לערער עליה ברשות.

57. ע"א 2271/90 ג'מבו נ' מרדכי (1992)**נושא: בירור עובדות, הפרת צו לגילוי ועיון במסמכים, מחיקת כתב הגנה.****תמצית פסק הדין (חשין):**

בית המשפט מוסמך למחוק כתב טענות של בעל דין שהמרה צו בהליכי גילוי מוקדם, ולחלופין ליתן לו ארכה לקיום הצו (בהתאם לתנאים הקבועים בתקנה 122 לתקסד"א). לעניין זה, מחיקת כתב תביעה אינה שוללת מהתובע את האפשרות להגיש תובענה מחדש ועל כן חומרתה אינה יתרה; אולם מחיקתו של כתב הגנה כמוה כמתן פסק דין נגד הנתבע, ועל כן חומרתה יתרה. משכך, מחיקת כתב הגנה תיעשה אך במקרים קיצוניים, כאשר בית המשפט סבור כי הנתבע נהג בזדון או בזלזול חמור.

58. רע"א 4991/03 ג'מיל נ' לוי (2003)**נושא: סמכות עניינית, תביעת מקרקעין.****תמצית פסק הדין (ריבלין):**

תביעה בגין עוולת המטרד ליחיד, אף אם במסגרתה מתבקש סעד של הסרת המטרד (כמו צו הריסה), נועדה לאפשר לאדם להשתמש בנכס שימוש סביר, ועל כן נחשבת לתביעת שימוש במקרקעין. הסמכות העניינית לדון בתביעות חזקה ושימוש במקרקעין, לרבות חלוקתם או חלוקת השימוש בהם, ולרבות תביעות נלוות בגין חזקה ושימוש במטלטלין, היא של בית משפט השלום.

59. ע"א 146/85 גמליאל נ' מנורה (1987)**נושא: הדיון, חובת התייצבות, החלטה במעמד צד אחד, סדר דין מקוצר, תיקון כתבי טענות, ייצוג בעל דין.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

מחובתו של בעל דין להתייצב לדיון, אולם ככל שבית המשפט לא הורה על התייצבותו האישית, הוא יכול לשלוח את פרקליטו במקומו. לעניין זה, החלטה שתתקבל במעמד הפרקליט, בלא בעל הדין, לא תיחשב כהחלטה במעמד צד אחד. זאת ועוד, בהליך של סדר דין מקוצר, ככל שכתב תביעה תוקן טרם הדיון בבקשת הרשות להתגונן, יכול הנתבע להגיש בקשת רשות להתגונן חדשה מבלי צורך לקבל לכך רשות.

60. רע"א 39/89 ג'נרל אלקטריק נ' מגדל (1989)**נושא: סמכות בינלאומית, המצאה למורשה.****תמצית פסק הדין (לוי):**

ניתן להמציא לנתבע כתבי בית דין בדרכים שונות גם כאשר אינו בארץ, למשל, באמצעות "מורשה" (תקנה 482 לתקסד"א) - מי שעומד עם הנתבע בקשר אינטסיבי, באופן המאפשר להניח כי יעביר לידיעתו את דבר כתבי בית הדין. המצאה כדין למורשה, ככל שהיא עומדת בכל הוראות התקנה, מקנה לבית המשפט סמכות פרסונלית כלפי הנתבע (להבדיל מסמכותו הבינלאומית הנובעת מעקרונות המשפט הבינלאומי).

61. רע"א 1233/91 ג'רבי נ' בן דוד (1991)**נושא: סמכות טבועה.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

לבית המשפט סמכות טבועה להושיט סעד למען עשיית צדק, ובכלל זה, לאפשר לבעל דין לקיים חיוב תוך סטייה קלה ובלתי מזיקה מן הדרישות הפורמליות והדקדקניות של אותו חיוב. כך, למשל, תשלום סכום כסף באיחור קל ובלתי מזיק מכפי שנקבע בחוזה, שנבע מטעות, לא ייחשב להפרתו.

62. רע"א 9322/07 גרבר פרודוקטס קומפני נ' חברת רנדי (2008)**נושא: צו לגילוי מסמכים.****תמצית פסק הדין (מלצר):**

צו לגילוי מסמכים יינתן בתנאי שיש יסוד סביר להניח שהם רלוונטיים לעניין התובענה. מגמת הפסיקה לעניין זה מרחיבה וכוללת גם צו לגילוי מסמכים מסוג מסוים או כאלה שתועלתם להליך השיפוטי עקיפה. לעניין זה, ככל שיש בגילוי כדי להכביד על בעל דין באופן בלתי סביר, ייטה בית המשפט שלא ליתן את הצו, אלא אם המסמכים חשובים ביותר לליבון המחלוקת.

63. רע"א 11946/04 דוד לובינסקי נ' י.ת. נצר אחזקות (2005)**נושא: השתק, תום לב.****תמצית פסק הדין (גרוניס):**

מקום בו בעל דין מעלה טענות עובדתיות או משפטיות סותרות, בין אם באותו הליך ובין אם בשני הליכים שונים, ניתן להחיל לגבי השתק שיפוטי המונע ממנו להתכחש לטענתו המוקדמת (נגזרת של עקרון תום הלב וסיכול פגיעה בהליך השיפוטי). חריג לכך הוא מצב שבו העלאת טענות סותרות אינה עולה כדי חוסר תום לב - למשל, כשבעל דין מערער על פסק דין שניתן נגדו, אך מסתמך על אותו פסק דין בהליך אחר כדי להבטיח את זכויותיו המיידיות ולמנוע נזקים בלתי הפיכים.

64. ע"א 1049/94 דור אנרגיה נ' חמדן (1988)**נושא: טענת חוסר סמכות, סמכות עניינית.****תמצית פסק הדין (אור):**

טענה של חוסר סמכות עניינית לא תישמע לאחר שבית המשפט הכריע בסוגיה שבפניו, ודאי כאשר הדיון נמשך זמן רב, וכן נערך לגופו של עניין ובשיתוף פעולה עם בעלי הדין. כאשר בעל דין הגיש תובענה לסעד הצהרתי אך עומדת לו אפשרות לזכות בסעד מהותי, יכול בית המשפט, מטעמי יעילות, לסרב ליתן את הסעד המבוקש. תובענה לאכיפת הסכם למכירת טובין, המבוססת על רישיון במקרקעין, אינה נחשבת לתובענה של חזקה ושימוש במקרקעין, ועל כן נתונה לסמכותו של בית המשפט המחוזי.

65. רע"א 2345/98 דנגור נ' ליבנה (1998)**נושא: תיקון כתב טענות.****תמצית פסק הדין (אור):**

בית המשפט ייטה להתיר תיקונו של כתב תביעה, ודאי כאשר יש בו כדי לקדם דיון במחלוקת האמיתית. זאת, אלא אם הבקשה לתיקון נגועה בשיהוי רב או בחוסר תום לב, או אם יש בה כדי לקפח את בעל הדין האחר מזכויותיו או מיתרונותיו הדיוניים. כך, למשל, תיקון כתב תביעה עלול לשלול מבעל דין טענת התיישנות, ובמקרה זה היא לא תתקבל.

66. ע"א 171/88 דרוקר נ' ברמן (1990)

נושא: פסק דין, פסק דין חלקי, תיקון כתבי טענות, המרצת פתיחה.

תמצית פסק הדין (בד):

שופט רשאי ליתן פסק דין חלקי אם אין צידוק להשהות הכרעה בעניין מסוים עד להכרעה בסכסוך כולו, והוא רשאי לעשות כן לא רק בעניין שבעלי הדין הגיעו לגביו להסכמה אלא גם בעניין שנוי במחלוקת (בהתחשב בתנאי תקנה 191 לתקסד"א). בקשתו של בעל דין ליתן פסק דין חלקי תוגש בדרך של המרצת פתיחה ובצירוף תצהיר, כשלאחר מכן יתאפשר לבעל הדין שכנגד להגיב עליה. זאת ועוד, לא ייפסק לטובת בעל דין סעד שלא ביקש, וכן לא ייפסק סכום הגבוה מסכום התובענה, אלא במקרים יוצאי דופן.

67. רע"א 2705/97 הגבס א' סיני בע"מ נ' The Lockformer Co. (1998)

נושא: סמכות בינלאומית, היתר המצאה מחוץ לישראל.

תמצית פסק הדין (אור):

בית המשפט יאפשר היתר המצאה מחוץ לישראל בהתאם לשיקול דעתו - בהתקיים התנאים הקבועים באחד מתת סעיפיה של תקנה 500 לתקסד"א; ובהתחשב בשיקולים דוגמת "פורום נאות", על פיו יש להעניק את סמכות השיפוט לפורום השיפוטי בעל הזיקות המהותיות המירביות להליך, או "פורום טבעי", על פיו יש להעניק את סמכות השיפוט לפורום השיפוטי בעל היכולת לאכוף את פסק הדין. לעניין זה, בית המשפט יפסול עצמו כ"פורום לא נאות" רק כאשר הזיקות כאמור נוטות באופן ברור ומשמעותי לטובתו של פורום זר. בנוסף, טענת "פורום טבעי" ראוי כי תישמע מפי התובע, שכן עניינה באכיפת פסק הדין.

68. רע"א 1810/90 הדר נ' קנדי (1990)

נושא: סעד הצהרתי.

תמצית פסק הדין (לוינ):

לא יינתן סעד הצהרתי בעניין תאורטי שטרם התגבש - למשל, הצהרה לעניין כיסוי ביטוחי בגין תביעה שטרם הוגשה.

69. ע"א 837/87 הוידה נ' הינדי (1990)

נושא: המצאה מחוץ לתחום.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

בקשה להיתר המצאה לחו"ל תידחה מחמת שיהוי בלתי סביר, כאשר סבירות השיהוי נבחנת בהתחשב בהתנהגות התובע בתקופה שבין הגשת התביעה להגשת הבקשה. אם תובע גילה אדישות לגורל התביעה, בקשתו תידחה.

70. ע"א 794/86 החברה המרכזית לשיכון נ' פינק (1990)

נושא: כתבי טענות, מתן פסק דין על יסוד עילה שלא נטענה בכתב התביעה.

תמצית פסק הדין (לוינ):

בית המשפט אינו מוסמך לפסוק על יסוד עילה שלא נטענה בכתב התביעה, אלא אם העובדות המקימות עילה זו והמבססות אותה נכללו בכתב התביעה. לשון אחר: כותרתה המשפטית של עילת התביעה אינה משנה ככל שצוינו העובדות הרלוונטיות המקימות אותה והמבססות אותה.

71. ע"א 688/89 הילולים נ' בנק המזרחי (1991)

נושא: סדר דין מקוצר, ראייה בכתב, בקשת רשות להתגונן.

תמצית פסק הדין (מלץ):

הגשת תובענה בהליך של סדר דין מקוצר מהווה שלב מקדמי בדיון, שאינו מצריך בחינה מדוקדקת של התשתית הראייתית. על כן, במסגרת הדרישה לצרף לתובענה זו ראיות בכתב, די במסמכים המהווים "ראשית ראייה בכתב" התומכים בעילה. כך, למשל, אם לקוח ובנק הגיעו להסכמה כי ספרי הבנק יהיו ראייה לכאורה בפני ערכאות השיפוט, יוכל הבנק לצרף לתובענה בהליך של סדר דין מקוצר אישורים חתומים לגבי יתרת חשבוננו של הלקוח, מבלי להוכיח כיצד בדיוק נעשה החישוב ומבלי לצרף להם תצהיר - והם ייחשבו כ"ראשית ראייה בכתב" לעניין סכום התובענה. ככל שהלקוח יבקש צירוף מסמכים נוספים שעשויים לסייע בהגנתו, יהא על הבנק להיעתר לכך, אחרת תינתן רשות להתגונן. על כל פנים, גם אם תינתן הרשות להתגונן, לא ניתן יהא להסתפק במסגרתה בטענת "איני חייב", אלא לבססה על טענות שניתן להוכיח.

72. רע"א 4921/09 הכשרת הישוב נ' דגש רשיד (2009)

נושא: מחיקת תובענה, בטלות חוות דעת מומחה בתובענה שנמחקה.

תמצית פסק הדין (ריבלין):

מחיקת תובענה משמעה ביטול ההליך במלואו, על כל שנעשה במסגרתו, כך שהוא נטול כל תוקף משפטי מחייב, אלא אם הותנה על-ידי בית המשפט אחרת. לפיכך, חוות דעת מומחה שהוגשה במסגרת תובענה שנמחקה, ולא הותנה לעניינה דבר, לא תיחשב כמחייבת בהליכים מאוחרים.

73. בר"ע 282/80 המגדר נ' מדינת ישראל (1982)

נושא: תיקון כתבי טענות.

תמצית פסק הדין (אלון):

לבית המשפט סמכות להתיר תיקון כתב טענות בכל שלב של הדיון, אולם נכונוותו לעשות כן תפחת ככל שבקשת התיקון מוגשת באיחור בלא טעם סביר לכך.

74. בג"צ 144/86 סא"ל זיו הלוי נ' ביה"ד הצבאי לערעורים (1986)

נושא: פסלות שופט, משוא פנים של שופט, התערבות שופט בהליך האדברסרי.

תמצית פסק הדין (מלץ):

על שופט להימנע מ"לרדת לזירת ההתגוששות", היינו: מלהתערב בהליך שיפוטי לטובת בעל דין באופן המעלה חשד למשוא פנים, אף לא למען חקר האמת. שופט צבאי נתון לנורמות קפדניות יותר מאשר שופט אזרחי, ומשוא פנים מצדו ייקבע על-פי מבחן רחב, הכולל כל טיעון שמצדיק חשד סביר לכך.

דעת מיעוט (בייסקי):

חשד למשוא פנים מצדו של שופט, צבאי או אזרחי, ייבחן על-פי המבחן הצר של "אפשרות ממשית" לאותו חשד, ולא על-פי המבחן הרחב של "חשד סביר". לעניין זה, לחץ ואיומים מצד שופט, שתכליתם להכניע את רצון ההגנה לרצון התביעה, נחשבים לנקיטת עמדה פסולה.

75. ע"א 532/86 המועצה ליצור ושיווק פרחי נוי נ' פרחי שומרון (1989)**נושא: פיצול עילות, פיצול סעדים.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

בית המשפט אינו מוסמך לאשר פיצול של סעד אחד לחלקים שונים כך שיתאפשר לדון בכל אחד מהם בתובענות שונות, ובעל דין שלא כלל בתובענתו את מלוא הסעד - לא יוכל לתבוע בהמשך חלקים נוספים ממנו (תקנה 44 לתקסד"א). זאת, שהרי אין טעם בריבוי הליכים שניתן לבררם יחד.

76. ע"א 283/88 המזרח שירות לביטוח נ' מומן (1991)**נושא: כתבי טענות, כתב הגנה, הכחשה מלאה.****תמצית פסק הדין (בד):**

הכחשת טענה עובדתית, ודאי אם מדובר בעובדה מהותית, חייבת להיעשות לגופו של עניין, באופן מפורט ומפורש. אין די בהכחשה כללית (תקנה 85 לתקסד"א). בית המשפט רשאי לקבוע כי בעל דין המכחיש עובדה באופן כללי למעשה מודה באמיתותה.

77. ע"א 207/74 המסיון הכנסייתי הרוסי נ' מדינת ישראל (1975)**נושא: כתבי טענות.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

על תובע לציין בכתב תביעה את היותו תאגיד וכן את הצורה שבה התאגד. אם הנתבע כופר בעצם קיומו של תאגיד זה - על בית המשפט לחקור את התובע לעניין התאגדותו. זאת ועוד, תקנה 100 לתקסד"א, הקובעת את הכללים למחיקת כתב תביעה, חלה גם לגבי תובענות שאינן נפתחות בכתב תביעה (כגון המרצת פתיחה).

78. ע"א 279/89 הסנה בע"מ נ' דמתי (1993)**נושא: כתבי טענות, טענות עובדתיות חלופיות.****תמצית פסק הדין (מצא):**

בעל דין לא יחזור מהודאה אלא ברשות בית המשפט, בהתחשב בשיקולים מסוימים, למשל, אם ניתנה בטעות, בתרמית, שלא מרצון חופשי, שלא מדעת או שתוכנה אינו אמת. לעניין זה, לא כל התבטאות בעניין שנוי במחלוקת היא בבחינת הודאה אלא רק הודאה "פורמלית" - הנכללת בכתב טענות או נמסרת במסגרת הליך דיוני המיועד לכך, כך שהיא פוטרת את בעל הדין שכנגד להביא ראיות להוכחת עמדתו. עם זאת, התבטאות המבוססת על ידיעת העובדות ולא רק על התרשמות סובייקטיבית, תזכה למשקל רב, אף אם אינה הודאה "פורמלית" כאמור. נוסף על כך, על הודעת צד ג' להיות מנומקת, שכן היא נחשבת למעין כתב תביעה מצד הנתבע נגד צד שלישי, וניתן לבססה גם על עילת התביעה של התובע, אף אם הנתבע לא הודה בה. ולבסוף, בעל דין רשאי להעלות טענות עובדתיות חלופיות נגד בעלי דין שונים (אך לא נגד אותו בעל דין, תקנה 72(ב) לתקסד"א), אף אם הדבר גורם אי נחת. כך, למשל, יכול נתבע להכחיש כי גרם לתובע נזק אך בה בעת להגיש לחברת הביטוח הודעת צד ג' הדורשת פיצוי אם הכחשתו לא תימצא מהימנה.

79. ר"ע 501/84 הסנה נ' רוטבן (1985)**נושא: סמכות מקומית.****תמצית פסק הדין (בן פורת):**

קשר השליחות האמיץ המתקיים בין חברת ביטוח לבין סוכניה העצמאיים שבשטח, יש בו כדי לספק את דרישת הסמכות המקומית כך שמקום עסקיו של הסוכן ייחשב למקום עסקיה של החברה (תקנה 3(א)(1) לתקסד"א).

80. רע"א 7589/98 הפדרציה הישראלית לתקליטים וקלטות נ' שוורץ (1999)**נושא: סמכות עניינית, סעד כספי וסעד שאינו כספי.****תמצית פסק הדין (אור):**

בתביעה שעניינה קניין רוחני נקבע כך: הסמכות ליתן צו מניעה שאינו ניתן להערכה כספית - מסורה לבית המשפט המחוזי, לאור סמכותו השיורית. ככל שמתבקש באותה תובענה גם סעד שניתן להערכה כספית, המסור לסמכותו של בית משפט השלום - תפוצל התובענה בין שתי הערכאות. * תיקון שנערך בסעיף 40 לחוק בתי המשפט שינה את ההלכה - בית המשפט המחוזי ידון בתביעה לסעד כספי בקניין רוחני שבסמכות בית משפט השלום, אשר כרוכה בתביעה אחרת בקניין רוחני שבסמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי.

81. ע"א 3066/97 הרטבי נ' שר הפנים (2000)**נושא: צירוף בעלי דין, צירוף עילות, צירוף צד שלישי כמשיב, שיקולים לאישור צירוף צד.****תמצית פסק הדין (זולטי):**

בית משפט מוסמך לצרף לתובענה בעל דין, לרבות בעל דין מהמגזר הציבורי (ידיד בית משפט), אם השתתפותו דרושה למען קבלת הכרעה צודקת (תקנות 24 ו-425 לתקסד"א); והוא מוסמך לעשות כן גם בשלב הערעור. זאת, בהתחשב במבחן משולש - האם ההכרעה תפגע בבעל הדין? האם ראוי כי היא תכבול את בעל הדין? והאם שיקולי צדק ויעילות מצדיקים את צירופו?

82. ע"א 377/82 התעשייה האוירית נ' צור גת (1988)**נושא: סדר דין מקוצר, בקשת רשות להתגונן, טענת קיזוז.****תמצית פסק הדין (בד):**

טענת קיזוז יכול שתעלה כטענת הגנה בהליך של סדר דין מקוצר, בתנאי שלנתבע עומדת זכות קיזוז מהותית בדין ובתנאי שפירט את הטענה ואת מערכת העובדות הרלוונטית לה, לרבות הסכום.

83. ע"א 617/84 וולביצקי נ' החברה לפיתוח קיסריה (1986)**נושא: סעד הצהרתי.****תמצית פסק הדין (גולדברג):**

סעד הצהרתי עשוי להידרש על-ידי בעל דין המעוניין לכלכל את צעדיו, למשל, כדי לדעת אם הסכם בוטל כדין או כדי לחסום בעל דין אחר מלהגיש נגדו תובענה בעתיד.

84. ע"א 240/73 וילקר נ' טישלר (1973)**נושא:** בירור עובדות, טענת חסיון.**תמצית פסק הדין (זוסמן):**

הבאת מסמך במסגרת רשימת מסמכים שלא נטען לגביהם חסיון כמוה כהודאה כי המסמך אינו חסוי, אולם לבית המשפט סמכות להתיר לבעל דין לתקן את תצהירו כך שאותו מסמך יכלול ברשימת המסמכים שנטען לגביהם חסיון.

85. בש"א 7338/01 וינברג-דורון ושות' נ' כהנא (2002)**נושא:** פסק דין, החלטה אחרת, זכות ערעור, רשמים.**תמצית פסק הדין (ריבלין):**

פסק דין של בית המשפט בערעור על החלטה אחרת של רשם, נחשב כ"פסק דין" הניתן לערעור בזכות. על כן, אם רשם בית המשפט המחוזי דחה בקשה לדחיית תביעה על הסף, ובית המשפט המחוזי קיבל את הערעור שהוגש על החלטה זו והורה על דחיית התביעה על הסף, ניתן לערער על פסק דין זה בזכות לבית המשפט העליון.

86. רע"א 5150/02 וינברג נ' ביילס (2006)**נושא:** סמכות בינלאומית, היתר המצאה מחוץ לישראל, הודעת צד ג'.**תמצית פסק הדין (חיות):**

המצאה מחוץ לתחום השיפוט תתאפשר כאשר "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה" (תקנה 10)500 לתקסד"א). בכלל זה, נתבע ישראלי רשאי לשלוח לבעל דין שאינו בישראל הודעה לצד שלישי (כנתבע יחיד באותה הודעה), ככל שהצד השלישי הוא בעל דין "דרוש" או "נכון" בתובענה העיקרית.

87. בר"ע 7208/93 ויסגלס נ' ויסגלס (1994)**נושא:** סעדים זמניים, צו עיכוב יציאה מהארץ, הזכות החוקתית לחירות התנועה.**תמצית פסק הדין (אור):**

לאור חשיבותה של הזכות לחירות תנועה וחופש יציאה מן הארץ, בהיותה זכות חוקתית הנגזרת מחוקי היסוד, צו עיכוב יציאה מהארץ יינתן במשנה זהירות. זאת, אף אם הסמכות ליתן את הצו נקבעה בחקיקה טרם חקיקתם של חוקי היסוד (למשל, סמכותו של רשם ההוצאה לפועל לעשות כן).

88. ע"א 5610/93 זלסקי נ' הוועדה המקומית (1997)**נושא:** מעשה בית דין, השתק עילה, סופיות הדיון, סמכות בית משפט שלערעור.**תמצית פסק הדין (אור):**

לערכאת הערעור מותר לסטות מהכרעה שקיבלה קודם לכן, בגלגול קודם של אותו תיק, רק במקרים חריגים, כאשר ההכרעה שהתקבלה מוטעית בבירור וגורמת עוול לבעל דין. בדומה להיגיון העומד מאחורי "מעשה בית דין", הכרעה חדשה של ערכאת ערעור בעניין שכבר הכריעה בו פוגעת בעקרונות כגון סופיות הדיון, יציבות המשפט ויעילות ההליך, וכן בעשיית צדק עם בעלי הדין; אולם בשונה מ"מעשה בית דין", מדובר באותו ההליך ובאותה הערכאה, ועל כן יש לגלות גמישות.

89. רע"א 6558/99 חבס נ' חבס (2000)**נושא:** סמכות עניינית, סמכות בית המשפט לענייני משפחה**תמצית פסק הדין (ברק):**

בית המשפט לענייני משפחה פועל מכוח סמכויות שיפוט, סדרי דין ודיני ראיות המאפשרים לו לרדת לשורשן של מחלוקות משפחתיות, על מאפייניהן הייחודיים, ולפתור אותן באופן כולל ויסודי. סמכותו העניינית נבחנת בפתח הדיון, על בסיס הנתונים המופיעים בכתבי הטענות של הצדדים, ובהתחשב בשני תנאים: קיום תובענה אזרחית שהצדדים לה הם בני משפחה או עזבונם; וקיום תובענה שעילתה סכסוך בתוך המשפחה. לעניין התנאי השני, הכוונה לתובענה שהסכסוך המשפחתי, גם אם אינו הסיבה היחידה לגיבוש עילתה, תרם לכך תרומה משמעותית, כאשר לא די בקשר רחוק או זניח. כך, למשל, ככל שיחסי המשפחה חזקים, ככל שהגורמים הלבד משפחתיים מועטים וככל שהסכסוך בין בני המשפחה מתפרש על פני קשת עניינים - יתקיים התנאי השני.

90. ר"ע 192/84 חברת אבגד נ' סולל בונה (1984)**נושא:** סדר דין מקוצר, בקשת רשות להתגונן.**תמצית פסק הדין (בן פורת):**

הליך של סדר דין מקוצר נועד לתובענות בסכומים קצובים בלבד, וככל שהוגשה תובענה שאינה כזו, בכללותה או בחלקה, היא תועבר להליך רגיל. נתבע הסבור כי תובענה שהוגשה נגדו צריכה להתברר בהליך רגיל, אינו חייב להגיש בקשת רשות להתגונן בהליך של סדר דין מקוצר (ותחת זאת רשאי להגיש "בקשה למחיקת כותרת"), אך הוא מסתכן כי טענתו תידחה וכי יוצא נגדו פסק דין בלא רשות להתגונן.

91. ע"א 734/83 חברת החשמל נ' דוידוביץ (1984)**נושא:** פיצול סעדים.**תמצית פסק הדין (שמגר):**

תובענות שמקורן בעילה אחת תתבררנה במאוחד אלא אם לבעל דין טעם מוצדק או אינטרס לגיטימי לפצלן. בכלל זה, בעל דין לא יפצל תובענות לסעד הצהרתי ולסעד מהותי, ככל שהסיכוי להגשת תובענה לסעד מהותי גבוה, אלא אם יצביע על אינטרס לגיטימי המצדיק זאת (תקנות 45-46 לתקסד"א) - למשל, אם אינו זכאי לתבוע את הסעד המהותי; אם הבקשה לסעד הצהרתי אינה צריכה ביסוס של עילת תביעה, שמאחוריה בקשה לסעד מהותי; אם אין בנמצא ערכאת שיפוט בעלת סמכות עניינית ליתן סעד מהותי; או אם הפיצול בין הסעדים נבע מעובדות חדשות שנתגלו לאחר הגשת התביעה לסעד הצהרתי.

92. ע"א 236/64 חברת ארדה נ' כץ (1964)**נושא:** סדר דין מקוצר, ראייה בכתב, בקשת רשות להתגונן.**תמצית פסק הדין (זוסמן):**

תביעה לסכום כסף קצוב מכוח חוזה, שיש עליה ראיות בכתב, יכול שתידון במסגרת הליך של סדר דין מקוצר. באשר לתובע בהליך של סדר דין מקוצר, הרי שאין הכרח כי כל פרט ופרט בתביעתו יעוגן בראיה בכתב, ודי גם בהצגת ראשית ראיה; ובאשר לנתבע בהליך זה, הרי שתיתנון לו רשות להתגונן ככל שתצהירו מלמד כי אמנם עומדת לו הגנה אפשרית.

93. ע"א 393/82 חיים נ' אביוב (1987)

נושא: המרצת פתיחה, תובענה לסעד הצהרתי.

תמצית פסק הדין (בד):

בתובענה לסעד הצהרתי, לבית המשפט סמכות לדון בכל סוגיה על דרך של המרצת פתיחה (תקנה 253 לתקסד"א), ובכלל זה, גם בשאלת תוקפו של הסכם מקרקעין. הוראה זו גוברת על ההוראה שלפיה אין להביא על דרך של המרצת פתיחה סוגיה הנוגעת לתוקפו של הסכם מקרקעין (תקנה 250 לתקסד"א).

94. ע"א 366/84 חלוץ נ' מאגרי סחר (1986)

נושא: סעד הצהרתי.

תמצית פסק הדין (שמגר):

סעד הצהרתי לא יינתן לגבי סוגיה תיאורטית שטרם התגבשה. כך, למשל, בקשתו של בעל דין להצהיר על תוקף הסכם עובר למועד ביצועו - תידחה.

95. רע"א 5240/92 חלמיש נ' אשרז (1992)

נושא: סעדים זמניים, צו מניעה זמני.

תמצית פסק הדין (מצא):

שיהוי בהגשתה של בקשה למתן צו מניעה זמני - שהוא 'סעד מן היושר' הניתן בהתאם לשיקול דעת בית המשפט - יכול לשמש טעם לדחייתה בהתקיים נימוקים כבדי משקל לכך.

96. רע"א 338/88 חמיס נ' שטרן (1989)

נושא: סעדים זמניים, צו מניעה זמני.

תמצית פסק הדין (שמגר):

לבית המשפט שיקול דעת אם ליתן צו עשה זמני, ובתוך כך הוא בוחן האם מתן הצו חיוני עד כדי כך שמוצדק ליתן אותו עוד לפני שהוכרעה התובענה.

97. ר"ע 103/82 חניון חיפה נ' מצת אור (1982)

נושא: רשות ערעור.

תמצית פסק הדין (שמגר):

אין לבעל דין זכות מוקנית להביא ערעורו בפני בית המשפט העליון דווקא, ודי כי עניינו נדון בפני שתי ערכאות. רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק כאשר לסוגיה העומדת על הפרק חשיבות משפטית או ציבורית, החורגת מן המחלוקת הפרטנית שבין בעלי הדין, ועל כן מצדיקה בירור נוסף. לדוגמה: כאשר מדובר בסוגיה בעלת חשיבות חוקתית או ציבורית, כאשר הפסיקה הקיימת לגבי אותה סוגיה אינה אחידה, כאשר טרם נפסקה בסוגיה הלכה וכיוצא באלה.

98. ע"א 510/82 חסן נ' פלדמן (1983)

נושא: סמכות עניינית, סמכות נגרות, מעשה בית דין.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

בית המשפט יבחן את שאלת סמכותו העניינית, הנקבעת בהתאם לסעד המבוקש, גם אם הצדדים לא העלו אותה וגם אם בשלב הערעור עסקינן. במסגרת דיון שבתחומי סמכותו העניינית, רשאי בית המשפט להפעיל את סמכותו הנגרות ולדון גם בסוגיה שאינה תחת סמכותו העניינית, כל עוד היא נדרשת לצרכי ההכרעה, אולם ההכרעה לגביה לא תהווה מעשה בית דין. הסמכות העניינית לדון בתביעות שימוש וחזקה במקרקעין- כדוגמת תביעה לסילוק יד - מסורה בידי בית משפט השלום.

99. בש"א 3734/00 חקשורי נ' חזני (2000)

נושא: איחוד תובענות.

תמצית פסק הדין (ברק):

די כי לשתי תובענות קיימת השקה, אף אם לא חפיפה מוחלטת, כדי לקבוע שהן באותו נושא (תקנה 7 לתקסד"א). כך, למשל, תובענות המבוססות על מערכת הסכמית אחת ארוכה וסבוכה, בין בעלי דין זהים, תיחשבה כבאותו נושא ותידונה במאוחד.

100. ע"א 302/83 חשולי כרמל נ' נסחלהטשוילי (1985)

נושא: סילוק על הסף.

תמצית פסק הדין (שמגר):

בית המשפט נוטה להיעתר לבקשת תובע להפסיק את ההליך השיפוטי (תקנה 154 לתקסד"א), אלא אם היא מהווה שימוש לרעה בסדרי הדין. לעניין זה, ככל שהבקשה נובעת מחולשה בראיות או מחוסר יכולת זמנית להביא ראיות; ככל שהוגשה בשלב מוקדם; וככל שאינה מקפחת את זכויותיו המהותיות או הדיוניות של הנתבע - תהא הנטייה להיעתר לה.

101. ע"א 27/77 טובי נ' רפאלי (1977)

נושא: קביעת סמכות עניינית.

תמצית פסק הדין (כהן):

סמכותו העניינית של בית המשפט תיקבע בהתאם לסעד המבוקש על-ידי בעלי הדין ולא בהתאם למהות המחלוקת. כך, למשל, כאשר המחלוקת בין בעלי הדין נוגעת לבעלות במקרקעין אך הסעד שהם תובעים הוא לסילוק יד, תופנה התביעה לבית משפט השלום, שכן הוא המוסמך לדון בעניינים הנוגעים לשימוש ולחזקה במקרקעין.

דעת יחיד (בכור):

ככל שאין מדובר בשני סעדים נפרדים ועצמאיים אלא בסעד עיקרי ובסעד טפל ההולך אחריו, לבית המשפט המוסמך לדון בסעד העיקרי תהא סמכות לדון גם בזה הטפל.

דעת מיעוט (עציוני):

ראוי כי מהות המחלוקת - היא, ולא הסעד המבוקש - תהא השיקול המרכזי לקביעת סמכותו העניינית של בית המשפט.

102. רע"א 2430/91 טיב טירת צבי נ' דליקטיב הקניון (1991)**נושא: סעדים זמניים, צו מניעה זמני.****תמצית פסק הדין (ליון):**

בית המשפט לא ייעתר לבקשה ליתן צו מניעה זמני, ודאי כשהוא זהה לסעד המלא הנדרש בתובענה, אלא אם ישתכנע כי קיימת עילה לכאורית לכך, קרי, תשתית עובדתית מספקת - הן מבחינת הזכות המהותית העומדת למבקש והן מבחינת הנזק שעלול להיגרם לו בהיעדר הצו.

103. רע"א 9911/01 טלפז תדלוק והשקעות נ' פז חברת נפט (2002)**נושא: סעדים זמניים, מינוי כונס נכסים זמני.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

סעד של מינוי כונס נכסים, המשתלט על נכסי נתבע ומנהלם, פוגע בזכות החוקתית לקניין פגיעה קשה, ועל כן, יינתן במשנה זהירות ובהתקיים תנאיה של פסקת ההגבלה (סעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו). ככל שמינוי כונס נכסים מכביד על נתבע באופן ממשי, הוא אינו עומד בתנאי המידתיות הקבוע בפסקת ההגבלה אף אם סעדים זמניים אחרים נוסו ולא הועילו.

דעת מיעוט (טירקל):

סעד של מינוי כונס נכסים אינו כשלעצמו סעד בלתי מידתי, אולם הוא יינתן רק בנסיבות מיוחדות וחריגות, למשל, כאשר מדובר בתביעה בסכום ניכר והתנהגותו של הנתבע גורעת מעילותם של סעדים זמניים אחרים.

104. רע"א 92/89 טלרד נ' עירית לוד פ"ד (1989)**נושא: המרצת פתיחה.****תמצית פסק הדין (ליון):**

הליך של המרצת פתיחה נועד לתובענות שאין בהן מחלוקת עובדתית או דרישה לחקור על תצהירים, וכן לתובענות שנדרשת בהן חקירה מוגבלת בעניינים מסוימים, ואין חשיבות אם המסמכים שהוגשו לבית המשפט במסגרת תובענות אלה ארוכים אם לאו. שיקול הדעת אם לקיים דיון במסגרת הליך של המרצת פתיחה נתון לשופט, אולם הסכמתם של בעלי הדין מהווה שיקול משמעותי לעשות כן, שהרי הם מעריכים בצורה הטובה ביותר עד כמה יפגע הליך זה בזכויותיהם.

105. ר"ע 440/86 טפחות נ' לוי (1986)**נושא: סמכות מקומית, הסכם שיפוט ייחודי.****תמצית פסק הדין (בן פורת):**

קביעה חוזית כי "מקום השיפוט בין הצדדים יהיה בבתי המשפט של מקום חתימת הסכם זה" אינה בהכרח מלמדת על סמכות שיפוט מקומית בלעדית של בתי משפט אלה, שכן היא אינה כוללת מילים כגון "בלבד" או "אך ורק".

106. ע"א 372/72 טפרסון נ' בן חורין (1973)**נושא: טען ביניים.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

בעל דין יכול לבקש מבית המשפט סעד על דרך של טען ביניים בהתקיים שלושה תנאים: (1) הוא נתבע או צפוי להיתבע על-ידי מספר תובעים; (2) התביעות מכחישות זו את זו. לעניין זה, תביעה שאינה מגלה עילה, קרי, אינה מפרטת את העובדות המקימות את העילה, אינה נחשבת לתביעה מכחישה; (3) קיים ספק בדבר בעל הזכות לנושא התביעה. זאת ועוד, על בעל דין המבקש סעד על דרך של טען ביניים לצרף תצהיר, שבין היתר מוכיח כי הוא אינו מצוי בקנוניה עם אחד התובעים. לעניין זה, המבחן הוא אם המבקש הפגין נייטרליות מוחלטת כלפי התובעים השונים, כאשר כל גילוי של הפליה, העדפה, הזדהות או רצון להיטיב עם מי מהם - ייחשב לקנוניה.

107. רע"א 4556/94 טצת נ' זילברשץ (1996)**נושא: בירור עובדות, גילוי ועיון במסמכים, תובענות ייצוגיות.****תמצית פסק הדין (ברק):**

ככל שקיימים מסמכים הרלוונטיים להליך בקשת אישור של תובענה ייצוגית, עומדת לנתבע זכות לגילוי ועיון במסמכי התובע כבר בשלב הבקשה כאמור.

108. רע"א 5072/00 יוגב נ' מסגריית האחים אבו (2000)**נושא: סעדים זמניים.****תמצית פסק הדין (טירקל):**

בית המשפט לא ייעתר לבקשה למתן צו מניעה זמני אם הוגשה שלא בניקיון כפיים ובתום לב. בנוסף, אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בשיקול דעתה של ערכאת הדיון לעניין מתן סעד זמני אלא במקרים חריגים.

109. רע"א 4689/98 יוספזון נ' עיריית קרית גת (1998)**נושא: תיקון כתבי טענות.****תמצית פסק הדין (מצא):**

לבית המשפט סמכות להתיר תיקון כתב טענות בכל שלב (תקנה 92 לתקסד"א), אולם הוא לא ידון בבקשה שבעל דין יכול היה להעלות בשלב קדם המשפט אלא מטעמים מיוחדים שירשמו וכאשר הדבר דרוש למניעת עיוות דין (תקנה 149(ב) לתקסד"א). כך, למשל, אם כתבי טענות אינם מייצגים עוד את המחלוקת האמיתית בין בעלי הדין, ישקול בית המשפט בקשה לתיקונם גם לאחר שלב קדם המשפט.

110. בש"א 3868/90 יעד אלקטריק נ' לה טלמכניק אלקטריק (1990)**נושא: ערעור, ערעור שכנגד, סמכות רשם.****תמצית פסק הדין (ליון):**

סמכויות רשם לבחון אם ערעור הוגש כהלכה נתונות לו גם לעניין ערעור שכנגד, והן תקפות גם לשלב שלאחר רישום הערעור (למשל, אם נמצא כי נרשם שלא כדין או שלא בזכות). בכלל זה, מוסמך רשם לבחון אם הערעור שכנגד עוסק באותן הסוגיות שבהן עוסק הערעור העיקרי ומופנה כלפי המערער העיקרי, שאם לא כן יוכל להורות על מחיקתו. עם זאת, במקרים מסוימים יכול מערער שכנגד להגיש ערעור בסוגיות שנדונו בפני הערכאה הראשונה גם אם אינן מופיעות בערעור העיקרי - וזאת, ככל שהן בעלות זיקה לערעור העיקרי ומופנות כלפי המערער העיקרי. זאת ועוד, ערעור שכנגד המופנה גם כלפי צדדים שאינם מערערים עיקריים לא יימחק על הסף אם ניתן למחוק ממנו רק את שמות אותם צדדים.

111. דנ"א 21/89 כהן נ' אושיות חברה לביטוח (1991)**נושא: קדם משפט, סמכות שופט בקדם משפט.****תמצית פסק הדין (ליון):**

ההוראה המאפשרת לשופט ש"החל בדיון" לנהל עד תום, גם לאחר תום תקופת כהונתו בפועל (סעיף 15(ב) לחוק בתי המשפט), חלה על שופט שהחל ב"שלב המעשי" של המשפט, העוסק בגופו של העניין (בירור עובדתי, בחינת ראיות, שמיעת עדויות, קביעת ממצאים וכיוצא באלה), ולא על שופט שנטל חלק ב"שלב המקדמי" של המשפט גרידא. כך, למשל, שופט בהליך קדם המשפט, שופט שנתן סעד זמני טרם הגשת תובענה, שופט שדחה טענה למחוק תביעה על הסף או לדחותה על הסף, שופט שדן בבקשה לגילוי מסמכים, שופט שנתן צו להשיב על שאלונים או שופט שהחליט בדבר מינוי מומחים - לא ייחשב כמי ש"החל בדיון". לעניין קדם משפט, מדובר בהליך נפרד שנועד להכין את התיק לקראת ההליך העיקרי ומינוי שופט לדיון בו נעשה מטעמי נוחות ויעילות, לא דווקא מתוך הנחה כי יוסיף לנהל את התיק בהמשך (תקנות 140 ו-143 לתקסד"א).

ככל שנבצר משופט שהחל ב"שלב המעשי" לנהל את ההליך עד תום, הוא יועבר לשופט אחר, שיכריע על-פי שיקול דעתו אם לשמוע אותו מחדש אם לאו (תקנה 177 לתקסד"א). ככל שמדובר במותב, החלפתו של מי מהשופטים מחייבת שמיעת הראיות מחדש אלא אם בעלי הדין הסכימו אחרת.

דעת מיעוט (שמגר):

קדם משפט מהווה תחילת הדיון בתובענה ואין הצדקה עניינית לקטוע את הדיון בתיק בשל סיום כהונתו של השופט - ודאי לא לאחר שטיפל בתיק לאורך זמן, למד את הנושא שבמחלוקת, ניהל בירור ענייני, קבע את אופי הפלוגתאות, צירף בעלי דין, מחק חלקים מכתבי בית הדין, הורה על שאלונים ומינוי מומחים וכיוצא באלה.

112. בש"א 5257/91 כוכבי נ' פלוס (1992)**נושא: הארכת מועד להגשת ערעור, קושי כלכלי.****תמצית פסק הדין (צור):**

קושי כלכלי של בעל דין המונע ממנו לשכור שירותי עורך דין אינו טעם מיוחד המצדיק הארכת מועד להגשת ערעור, אלא במקרים חריגים.

113. ע"א 294/65 ככר הרצל נ' גולדנברג (1965)**נושא: סמכות עניינית.****תמצית פסק הדין (הלוי):**

סמכות השיפוט העניינית בתובענות שעניינן חזקה ושימוש במקרקעין מסורה לבית משפט השלום, בלא חשיבות לשוויין. כך, למשל, תביעה נזיקית שעניינה מטרד ליחיד, במסגרתה מתבקש צו עשה או צו מניעה, נחשבת לתביעת שימוש במקרקעין. עם זאת, סמכות השיפוט העניינית בתובענות כספיות, לרבות תובענות הנוגעות למקרקעין, תיקבע על-פי שווי התובענה. כך, למשל, תביעה נזיקית שעניינה מטרד ליחיד, במסגרתה מתבקש פיצוי, תוגש לערכאה בעלת הסמכות לדון בה לפי שווייה.

114. רע"א 11183/02 כלפה נ' זיהבי (2004)**נושא: סמכות עניינית, תום לב****תמצית פסק הדין (טירקל):**

על אף חשיבותה של טענה להיעדר סמכות עניינית, באשר היא יורדת לשורש ההליך השיפוטי, העלאתה בשלב מאוחר של ההליך השיפוטי עשויה להצביע על היעדר תום לב ומשכך להידחות. זאת ועוד, לבית המשפט המחוזי סמכות להוסיף ולדון בתיק, אף אם בעל דין ויתר על סעדים שתבע במסגרתו מלכתחילה באופן המאפשר להגיש תיק זה גם לבית משפט השלום.

115. ע"א 213/68 כמקו נ' סלם (1968)**נושא: כתבי טענות.****תמצית פסק הדין (ברנזון):**

תובע המעוניין לתקוף מסמך מהותי שעליו הסתמך הנתבע בכתב ההגנה, יעשה זאת בכתב התשובה. ככל שנמנע התובע מלהגיש כתב תשובה, הוא לא יוכל להביא ראיה שתכליתה לפסול את המסמך או להפריכו כאמור.

116. רע"א 6265/04 כסיף נ' רובין (2004)**נושא: כתבי טענות, איחור בהגשת כתב הגנה.****תמצית פסק הדין (ארבל):**

ככלל, בית המשפט לא יתעלם מכתב הגנה שהוגש באיחור, כל עוד הוגש טרם מועד הדיון בבקשה למתן פסק דין בהיעדר הגנה.

117. בג"צ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב-יפו (1994)

נושא: סמכות שיפוטית, השפעת חוקי היסוד על הדין הדיוני, סעדים זמניים, צו עיכוב יציאה מהארץ.

תמצית פסק הדין (ברק):

לערכאה שיפוטית סמכות טבועה לקבוע לעצמה סדרי דין בהיעדר הוראות חוק, ועליה להפעילה בסבירות; תוך מתן משקל לעקרונות "הצדק הדיוני" (הגשמת המשפט המהותי באמצעות ההליך הדיוני); וכן תוך הקפדה על זכויות חוקתיות, כללי הצדק הטבעי (זכות הטיעון, איסור משוא פנים וחובת הנמקה) ועקרונות יסוד משפטיים (הגינות, פומביות, נגישות, יעילות, סופיות הדיון, יציבות, ודאות וכדומה). הוצאת צו עיכוב יציאה מהארץ, הפוגעת בזכותו החוקתית של אדם לחופש תנועה, תיעשה במשנה זהירות - רק כאשר קיים חשש כן ורציני לסיכול ההליך השיפוטי או למניעת ביצועו של פסק הדין, ורק אם אין בנמצא אמצעי שמידתו פחותה.

118. רע"א 682/07 לבייב נ' גילר (2007)

נושא: סופיות הדיון, השתק פלוגתא, פסק דין על דרך פשרה.

תמצית פסק הדין (רובינשטיין):

"השתק פלוגתא" חל בהתקיים ארבע תנאים: הפלוגתא בשני ההליכים זהה; הצדדים התדיינו בפלוגתא בהליך הראשון ולצד שנגדו מועלית טענת ההשתק ניתן יומו בבית המשפט; הפלוגתא הוכרעה מפורשות או מכללא באופן פוזיטיבי (להבדיל מממצא הנובע מהיעדר הוכחה); וההכרעה היתה חיונית לצורך פסק הדין שבהליך הראשון. אין להחיל "השתק פלוגתא" באופן דווקני על פסק דין שניתן בהסכמה, לרבות על דרך פשרה, כדי שלא להרתיע בעלי דין מלהגיע לפשרה. יש לבחון את נסיבות המקרה ולשאול האם הסכמה שנתן בעל דין, שנגדו מושמעת טענת השתק, לעניין פסק הדין שניתן, כמוה כקביעת בית משפט לאחר בירור פלוגתא לגופה.

119. ברע"א 11126/08 לבייב נ' רפאלי (2009)

נושא: ברור עובדות, גילוי מסמכים.

תמצית פסק הדין (גרונים):

בשלב של בקשה לאישור תביעה נגזרת יינתן צו לגילוי מסמכים בשלושה תנאים: המסמכים רלוונטים לשלב זה; התשתית הראייתית מלמדת על סיכוי לאישור הבקשה; הגילוי יהא כפוף למגבלות הכלליות החלות על גילוי מסמכים. זאת ועוד, ניתן להוציא צו לגילוי מסמך פרטני (תקנה 113 לתקסד"א) אף בלא ידיעה פוזיטיבית כי המסמך קיים וכן לגבי מסמכים מסוג מסוים, כל עוד הבקשה לצו ממוקדת ומופנית למסמכים שקיים סיכוי סביר שאמנם יימצאו. לעניין זה, חובת הגילוי אינה מוטלת על בעל דין שאין ברשותו או בשליטתו מסמכים, אולם מי שבבעלותו המלאה או בשליטתו תאגיד, ייחשב לבעל דין שכל מסמכי התאגיד נמצאים ברשותו או בשליטתו.

* הערה: פסק דין זה ניתן טרם חקיקת סעיף 198א לחוק החברות, הן בבקשה לגילוי מסמכים בהליך של בקשה לאישור תביעה נגזרת.

120. ע"א 29/58 לוי נ' עקריש (1958)

נושא: סמכות עניינית, פיצול תביעות, פיצול סעדים, איחוד תביעות, איחוד סעדים.

תמצית פסק הדין (זוסמן):

בעל דין רשאי לאחד בתביעתו מספר עילות, אז תיקבע סמכות השיפוט העניינית בהתאם לשוויים הכולל של הסעדים המבוקשים בתביעה (תקנה 46(ג) לתקסד"א). עם זאת, סעד שעניינו שימוש וחזקה במקרקעין נתון לסמכותו העניינית של בית משפט השלום, בלא חשיבות לשווי. על כן, לא ניתן לאחדו עם סעד כספי שבסמכות בית המשפט המחוזי. בסיכומו של דבר: כאשר נתבעים סעד כספי וסעד שאינו כספי (כדוגמת סעד במקרקעין) וכל אחד מהסעדים האמורים הוא בסמכות בית משפט אחר, יש לפצל בין הסעדים ולהגיש תביעות נפרדות.

121. רע"א 6920/94 לוי נ' פולג (1995)

נושא: סמכות שיפוט מקומית.

עובדות:

בעל דין ירושלמי הגיש תביעה לבית משפט השלום בעירו, במסגרתה תבע פיצוי מכוח הסכם מקרקעין. נטען, כי המקרקעין מצויים בגבעתיים ולפיכך אין לבית המשפט בירושלים סמכות שיפוט מקומית.

תמצית פסק הדין (לוי):

תקנה 3(א)(3) לתקסד"א מאפשרת להגיש תובענה לבית משפט שבאזור שיפוטו מצוי "המקום שנועד, או שהיה מכוון, לקיום ההתחייבות", ובכלל זה גם מקום מושבו של נושה התובע סעד כספי מכוח הסכם (סעיף 44 לחוק החוזים). תקנה זו עשויה לגבור על תקנה 4 לתקסד"א, המורה להגיש תובענה שעניינה במקרקעין לבית המשפט שבאזור שיפוטו הם מצויים, כך שבעל דין התובע פיצוי מכוח הסכם, גם אם היה זה הסכם מקרקעין, יוכל להגיש תובענתו לבית המשפט שבמקום מושבו. ממילא, מדינת ישראל קטנה מכדי ליתן חשיבות מכרעת לשאלת הסמכות המקומית.

122. ע"א 685/81 לייסנס וג'נרל חברה לבטוח בע"מ נ' בורכרד ליינס בע"מ (1984)

נושא: כתבי טענות, חובת הפירוט של טענות ועובדות במועד.

תמצית פסק הדין (גולדברג):

על בעל דין לצרף לכתב תביעה מסמך מהותי שעליו הוא מסתמך ושמצכה אותו בסעד (תקנה 82 לתקסד"א דאז, 75 כיום). כך, למשל, בעל דין המבקש להסתמך על תניית פטור בחוזה ולחלופין לבטלה, יצרפה לכתביו במועד מוקדם ולא יעשה כן במפתיע, רק בשלב הסיכומים.

123. ע"א 504/86 מ.ל.ר.נ. אלקטרוניקה נ' מדינת ישראל (1989)

נושא: קדם משפט, העלאת טענה חדשה, תיקון כתבי טענות.

תמצית פסק הדין (בד):

לבית המשפט סמכות לשנות ולתקן כתבי טענות בדרך ובתנאים הנראים לו צודקים (תקנה 91 לתקסד"א), אולם הוא לא ייעתר לבקשה שבעל דין יכול היה להעלות בשלב קדם המשפט אלא "מטעמים מיוחדים שיירשמו וכשהדבר דרוש כדי למנוע עיוות דין" (תקנה 149(ב) לתקסד"א). לעניין זה, מניעת עיוות דין אינה רק תנאי עצמאי, אלא טעם מיוחד בפני עצמו.

124. ע"א 2967/95 מגן וקשת נ' טמפו (1997)**נושא: תובענה ייצוגית.****תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):**

תובענה ייצוגית מאפשרת לאדם או לקבוצת בני אדם, שהנזק שנגרם לכל אחד מהם קטן, לתבוע בשמם של כלל הנפגעים כך שסכום התביעה המצטבר הוא גבוה.

125. רע"א 3126/00 מדינת ישראל נ' א.ש.ת. (2003)**נושא: תובענות ייצוגיות.****תמצית פסק הדין (ביניש):**

תקנה 29(א) לתקסד"א - הקובעת כי "היה מספר המעוניינים בתובענה אחת גדול, יכולים מקצתם - לבקשת תובע אם הם תובעים, או לבקשת תובע או נתבע אם הם נתבעים, וברשות בית המשפט או הרשם - לייצג באותה תובענה את כל המעוניינים" - אינה מקור חוקי ראוי להנהיג דרכו את המוסד המורכב של תובענה ייצוגית, ודאי כשקיימים לעניין זה הליכי חקיקה פרטנית ומיוחדת.

דעת יחיד (אנגלרד):

אין זה מתפקידו של בית המשפט ליצור באמצעות תקנת סדר דין מצומצמת הסדר מקיף, מפורט ובעל השלכות מהותיות מרחיקות לכת.

דעת מיעוט (שטרסברג-כהן):

ניתן להתיר הגשת תובענה ייצוגית מכוח התקנה כאמור, והכול על-פי שיקול דעת בית המשפט, ובהתקיים תנאים רלוונטיים שייקבעו, עקרונית משפט כלליים והשראה של חקיקה קיימת.

126. רע"א 2904/95 מדינת ישראל נ' אל הווייל (1995)**נושא: כתבי בית דין, הכללת עובדות מהותיות.****תמצית פסק הדין (לוי):**

על כתב טענות להכיל את העובדות המהותיות שעליהן מסתמך בעל דין, להבדיל מראיות הבאות להוכיחן או מטענות משפטיות, שאותן אין חובה לכלול (תקנה 71(א) לתקסד"א). ההבחנה ביניהן היא עניין שבדרגה המשתנה ממקרה למקרה. לעניין טענות משפטיות, על בעל דין לציין בכתביו את העובדות המהותיות שעליהן הן מבוססות.

127. ע"א 2106/91 מזור נ' וחידי (1993)**נושא: המרצת פתיחה.****תמצית פסק הדין (חשין):**

במסגרת הליך של המרצת פתיחה ניתן להגיש תובענה לביצוע בעין של חוזה מכר מקרקעין, אף אם עצם קיומו או תוקפו של החוזה שנויים במחלוקת.

128. רע"א 6715/05 מחסני ערובה נ' איזנברג (2005)**נושא:** בירור העובדות, גילוי מסמכים.**תמצית פסק הדין (גרוניס):**

אין לחייב בעל דין לגלות מסמכים שאינם נמצאים ברשותו או בשליטתו, או להפיק מסמכים שאינם בנמצא, אלא אם עלויות הפקתם נמוכות.

129. רע"א 6715/05 מחסני ערובה נעמן נ' אייזנברג (2005)**נושא:** גילוי מסמכים, בירור עובדות, תובענות ייצוגיות.**תמצית פסק הדין (גרוניס):**

בהליך לגילוי מסמכים, שנועד לקדם את ההגינות והיעילות המשפטית, לא תאושר בקשה המכבידה על בעל דין יתר על המידה. על כן, לא יוטל על בעל דין לחשוף מסמכים שאינם בחזקתו או בשליטתו, או מסמכים שטרם נוצרו, והוא לא יחויב לערוך בירורים הכרוכים במאמץ רב. גילוי מסמכים בשלב המקדמי של אישור תובענה ייצוגית אף הוא מוגבל כאמור, וחל במצבים שבהם יש בידי הנתבע מסמכים שעשויים לסייע בבחינת תנאי הסף לאישורה.

130. המ' 440/79 מיקלוש נ' גולן גלובוס פרודקשנס (1979)**נושא:** סעדים זמניים, צו מניעה זמני.**תמצית פסק הדין (אלון):**

צו מניעה זמני יינתן בהתחשב בנוק שהוא עלול לגרום למי מבעלי הדין, ובכלל זה תיבחן השאלה עד כמה נזק זה בלתי הפיך או בלתי ניתן לפיצוי. כך, למשל, ראוי למנוע הצגת סרט ובו צילומי עירום של בעל דין, שכן הדבר עלול לגרום לו לנזק בלתי הפיך, החמור מן הנזק הכלכלי של בעל הדין שכנגד.

131. ב"ש 548/82 מנליס נ' מנליס (1982)**נושא:** העברת דיון.**תמצית פסק הדין (שמגר):**

הסמכות המקומית בתובענה שכולה במקרקעין (למשל, תובענה לפירוק שיתוף לפי חוק המקרקעין) היא של הערכאה שבתחום שיפוטה הם מצויים. אם הוגשו תובענות בנושא אחד, לגבי נכסי מקרקעין שונים, לבתי משפט בעלי סמכות עניינית זהה, מן הראוי לדון בהן במאוחד (נשיא בית המשפט העליון רשאי להורות על דיון מאוחד מכוח תקנה 7 לתקסד"א או מכוח סעיף 78 לחוק בתי המשפט).

132. רע"א 188/02 מפעל הפיס נ' כהן (2003)**נושא:** סמכות מקומית.**תמצית פסק הדין (ריבלין):**

תניה בחוזה אחד, המגבילה זכויות דינויות של בעל דין, תיחשב כמקפחת אם היא פוגעת בזכויות באופן מהותי (מבחן ההרתעה מפני מימוש זכויות). ככלל, בשל חשיבותה הפחותה של שאלת הסמכות המקומית במדינה קטנה בישראל, אין מקום לקבוע כי תנאי בחוזה אחד המגביל סמכותו המקומית של בית המשפט הוא תנאי מקפח.

133. בר"ע 36/74 מפעלי פלדה ישראלים נ' לזימי (1974)**נושא: בירור עובדות, שאלונים.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

בית המשפט מוסמך לחייב בעל דין להשיב על שאלות בשבועה, כדי להקל על בעל הדין האחר לחלץ ממנו את האמת, אולם אין בדבר צורך כאשר לא קיימת ביניהם מחלוקת על עובדה או טענה. זאת ועוד, בית המשפט מוסמך לבטל הודאה שניתנה בשבועה תוך מענה לשאלות, אם קיים לכך צידוק.

134. רע"א 8420/96 מרגליות נ' משכן בנק הפועלים למשכנתאות (1997)**נושא: עיקול זמני, נטל הוכחה בדיון לביטול עיקול במעמד צד אחד, סעדים זמניים.****תמצית פסק הדין (לוי):**

צו עיקול זמני פוגע בזכותו החוקתית של אדם לקניין ויש להוציאו במשנה זהירות, תוך התחשבות בשינוי מצבו לרעה. למרות שהליך הבקשה למתן הצו נפרד מהליך הבקשה לביטולו, יש להשית את נטל ההוכחה בשני המקרים על המבקש להוציא צו עיקול זמני (בדומה להליכים בסעדים זמניים אחרים). בתוך כך, אין לחייב את מבקש ביטול הצו לצרף לבקשתו תצהיר.

135. רע"א 3385/08 מרקט פלייס מערכות בע"מ נ' טלטל ערוצי תקשוב בע"מ (2008)**נושא: תיקון כתב טענות.****תמצית פסק הדין (רובינשטיין):**

מגמת הפסיקה היא להתיר תיקון כתב טענות, באופן התורם להכרעה במחלוקת האמיתית בין הצדדים, וזאת לאור שלושה אינטרסים - אינטרס בעל הדין המבקש להעלות טענה אמיתית; אינטרס בעל הדין המשיב כי ההליך לא יורחב לשווא; ואינטרס הציבור ליעילות ההליך. עם זאת, בקשה לתיקון כתב טענות תידחה אם היא נגועה בחוסר תום לב או בהיעדר הגינות, וכך, למשל, לא יתאפשר תיקון הלוקה בשיהוי רב; המקנה יתרון דיוני לבעל הדין המבקש על פני המשיב; הפוגע בהגנתו של בעל הדין המשיב; או הגורע מן ההסתמכות על ההליך השיפוטי. לעניין זה, כאשר בעל דין הגיש תביעה בסכום נמוך כדי להימנע מתשלום דמי אגרה גבוהים, ולאחר שניתנה לטובתו הכרעה, ממנה הסיק כי סיכויי תביעתו גבוהים, ביקש להגדיל את סכום התביעה - בית המשפט לא ייעתר לבקשתו זו.

136. רע"א 26/89 משרקי נ' רותם חברה לביטוח (1989)**נושא: סעדים זמניים, צו עיכוב יציאה מהארץ.****תמצית פסק הדין (לוי):**

לבית המשפט שיקול דעת אם ליתן צו עיכוב יציאה מהארץ, וזאת בהתחשב באופייה החוקתי של הזכות לחירות התנועה, הפגיעה שעלולה להיגרם אלמלא יינתן הצו, וכן קיומם של אמצעים אחרים, שפגיעתם פחותה, להבטיח את האינטרסים של מבקש הצו. על כל פנים, ערכאת הערעור תיטה שלא להתערב בשיקול דעתה של ערכאת הדיון לעניין הוצאת צו כאמור.

137. רע"א 7675/06 נשר מפעלי מלט ישראלים נ' חברת החשמל לישראל (2007)**נושא:** תיקון כתב טענות, קדם משפט.**תמצית פסק הדין (גולדברג):**

בית המשפט או הרשם לא ידונו בבקשה שניתן היה להגיש בשלב קדם משפט, לרבות בקשה לתיקון כתב טענות, אם הוגשה בשלב מאוחר יותר, אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו וכדי למנוע עיוות דין (תקנה 149(ב) לתקסד"א). הוראה זו חלה כל אימת שנערך קדם משפט והיא גוברת על ההוראה הכללית המסמיכה את בית המשפט להתיר תיקון כתב טענות בכל עת (תקנה 92 לתקסד"א).

138. ע"א 617/73 נתנאל נ' זגורי (1974)**נושא:** המרצת פתיחה.**תמצית פסק הדין (זוסמן):**

העברת המרצת פתיחה להליך בסדר דין רגיל תיעשה בהתחשב בשני שיקולים: האם ניתן לברר את העובדות באמצעות תצהירים בלבד; והאם המגבלה על הבאת עדים בהמרצת פתיחה לא תקפח את בעלי הדין. זאת ועוד, ניתן להגיש מגוון עניינים כהמרצת פתיחה, מעבר לאלה המנויים בתקסד"א, כגון תובענה למחיקת הערת אזהרה.

139. בג"צ 7067/07 נתנאל נ' שר המשפטים (2007)**נושא:** סמכות עניינית.**תמצית פסק הדין (לוי):**

סמכות שיפוט עניינית, להבדיל מזו המקומית, יורדת לשורש פעולתן של ערכאות השיפוט, שכן היא מבדילה ביניהן בהתאם לתחומי התמקצעותן, מידת ניסיוןן ורום מעמדם. מן הטעם הזה וכן מן הטעם של אי-תלות מערכת המשפט, שינוי סמכות השיפוט העניינית של ערכאה זו או אחרת ייעשה בחקיקה ראשית של הכנסת ולא בתקנות של שר המשפטים.

140. ע"א 830/86 ס.א.ר. חרושת דפנה בע"מ נ' ס.א.ר. סרט אלכסון בע"מ (1989)**נושא:** פיצול עילות, פיצול סעדים, הפרה מתמשכת של חוזה.**תמצית פסק הדין (וולנשטיין):**

על בעל דין לתבוע את כל הסעדים בגין העילה שהתגבשה עד למועד הגשת תובענתו, שאם לא כן לא יוכל לתבוע אותם בהמשך (אלא אם כן קיבל היתר לפיצול סעדים). עם זאת, במקרה של הפרת חוזה מתמשכת או של הפרות חוזרות ונשנות, רשאי בעל דין להגיש תובענה בכל פעם שמתגבשת עילה חדשה מבלי לבקש היתר לפיצול סעדים.

141. רע"א 4249/98 סוויסה נ' הכשרת היישוב (1999)**נושא:** בירור העובדות, עיון במסמכים.**תמצית פסק הדין (לוי):**

יש מקום להיעתר לבקשת בעל דין לעיין במסמכי הצד שכנגד, בין אם הם תומכים בעמדתו ובין אם לאו. כלל זה אינו חל כאשר הבקשה לעיין במסמכי הצד שכנגד נועדה לאפשר הכנתן של ראיות כוזבות שיש בהן לסתור את הראיות שבידי בעל הדין שכנגד. במקרה כזה, רשאי בית המשפט, ברצותו, לעיין במסמכים בעצמו ולעמוד על הפער בין גרסאות בעלי הדין (תקנה 119 לתקסד"א).

142. רע"א 1958/06 סוויסה נ' חברת צ'מפיון מוטורס (2006)

נושא: מעשה בית דין, השתק עילה, השתק פלוגתא.

תמצית פסק הדין (רובינשטיין):

על אף שדרכי תפקודו שונות מדרכיו של בית משפט "רגיל", הכרעותיו של בית משפט לתביעות קטנות נחשבות ל"מעשה בית דין" וניתן לטעון לגביהן להשתק עילה או פלוגתא. זאת, למעט במקרים חריגים, כגון אם נגרם לבעל דין עוול, או אם תובע בתביעות קטנות הגיש תביעה חלקית בשל חוסר בקיאות (אז לא יחול ההשתק).

143. ע"א 186/77 סוכנויות נ' טרבלוס (1978)

נושא: סדר דין מקוצר.

תמצית פסק הדין (כהן):

ניתן להגיש בהליך של סדר דין מקוצר גם תביעת השבה על יסוד עילה מעין חוזית, ככל שהיה בין הצדדים חוזה מוקדם.

144. רע"א 1565/95 סחר ושרותי ים נ' חברת שלום וינשטיין (2000)

נושא: סעדים זמניים, נזקי עיקול, צו עיקול זמני.

תמצית פסק הדין (מצא):

ההסדר הקבוע בתקסד"א לעניין צו עיקול זמני מאפשר לנתבע לתבוע פיצוי בגין נזקים שנגרמו לו בשל עיקול רק כאשר התביעה נגדו נמחקה, הופסקה או נדחתה, אך אין בהסדר זה כדי לשלול תביעת פיצוי כאמור מכוח הסדרי חקיקה אחרים. כך, אם הבקשה למתן צו עיקול זמני הוגשה תוך שימוש לרעה בהליך, בחוסר תום לב או ברשלנות (למשל, תוך הפרת חובת הזהירות המושגית להביא בפני בית המשפט את מלוא המידע הרלוונטי לבקשה) - יכול הנתבע לתבוע פיצוי מכוח דיני הנזיקין בלא חשיבות לתוצאת התביעה.

145. רע"א 5242/95 סיגנל נ' דנבאר (1995)

נושא: סעדים זמניים, עיקול זמני.

תמצית פסק הדין (לוין):

בשל הפגיעה בזכות החוקתית לקניין, צו עיקול זמני המתבקש במסגרת תובענה לתשלום סכום כסף יינתן במשנה זהירות, ורק כאשר הבקשה למתן הצו נתמכת בראיות איכותיות ומהימנות.

146. רע"א 6424/98 סימון דוד נ' מפרק דגני עמירים (1999)

נושא: עיכוב יציאה מהארץ, השפעת חוקי היסוד על הדין הדיוני, סעדים זמניים.

תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):

צו עיכוב יציאה מהארץ פוגע בזכותו החוקתית של אדם לחופש תנועה, ועל כן יינתן רק לאחר שנבחנה עילת התביעה נגד אותו אדם; רק בהתקיים ראיות לכאורה המצביעות על סיכויי הצלחתה הגבוהים של התביעה; ורק אם ישנו טעם לעיכוב (חשש ממשי מהימלטות, הכבדה על ההליך, חשש מהברחת נכסים וכיוצא באלה).

147. בש"א 4459/94 סלמונוב נ' שרבני (1994)

נושא: ערעור, סעדים זמניים, עיקול זמני בשלב הערעור.

תמצית פסק הדין (דורנר):

בבקשה למתן צו עיקול זמני תינתן עדיפות לאינטרסים של הנתבע, הן משום שנטל ההוכחה על התובע והן משום הפגיעה בזכותו החוקתית לקניין. על אחת כמה וכמה שכך הוא הדין בשלב הערעור, אם ערכאת הדיון דחתה את התביעה. ככל שהערעור חסר סיכוי, וככל שמתן צו כאמור יגרום לבעל דין נזק שווה לנזקו של בעל הדין שכנגד או גבוה ממנו (שלא ניתן לרפא באמצעות מתן ערובה), לא יינתן צו עיקול זמני בשלב הערעור, אף אם היעדרו עלול לסכל את ביצוע פסק הדין שלערעור לכשיינתן.

148. רע"א 2992/98 ספקטור נ' מגדל חברה לביטוח (1998)

נושא: תיקון כתב טענות, סמכות עניינית.

תמצית פסק הדין (אור):

ל בית המשפט סמכות להורות על תיקון כתב תביעה, באופן השומט את סמכותו העניינית שלו, ולהעביר את הטיפול בתיק אל בית משפט אחר המוסמך לדון בו. העברת התיק חוסכת זמן שיפוטי והוצאות, שהרי היא מייטרת את הצורך למחוק את ההליך ולפתוח הליך חדש. אשר על כן, יכול בית משפט השלום להורות על תיקון כתב תביעה, כך ששווי הסעד המבוקש יעלה על תקרת הסכום שבסמכותו, ואז להעביר את הטיפול בתיק לבית המשפט המחוזי.

149. ע"א 1041/97 סררו נ' נעלי תומרס (2000)

נושא: השתק פלוגתא, מעשה בית דין, סופיות הדיון.

תמצית פסק הדין (אילן):

שאלה עובדתית שנדונה והוכרעה בהליך משפטי תיחשב להשתק פלוגתא, קרי, לא תידון ותוכרע בשנית, בהתקיים ארבעה תנאים: מדובר באותה פלוגתא, על רכיביה העובדתיים והמשפטיים; הדיון הוא בין אותם בעלי דין; הפלוגתא הוכרעה לגופו של עניין ובאופן פוזיטיבי (להבדיל מהכרעה הנובעת מהיעדר הוכחה); וההכרעה בה אמנם נדרשה לפסק הדין בתובענה המוקדמת. לעניין התנאי השני, בעל דין חדש יכול להעלות טענת השתק פלוגתא כלפי בעל דין שנטל חלק בתובענה המוקדמת, שהרי אין בכך כדי לפגוע ביומו בבית המשפט, אלא אם הוא עצמו מסר גרסה הסותרת את ההשתק. זאת ועוד, הכרעתו של בית הדין לעבודה תיחשב כהשתק פלוגתא, אלא אם היא מבוססת על סדרי דין ודיני ראיות אחרים מאלה הנוהגים בהליך האזרחי הרגיל.

150. ע"א 6381/00 עו"ד קפון נ' חברת מעונות מרכז תרבות (2001)

נושא: הודעת צד ג'.

תמצית פסק הדין (מצא):

נתבע רשאי ליתן הודעה לצד ג' על בסיס עילה שונה מן העילה שבתביעה העיקרית, ככל שאותה עילה נובעת ממערכת עובדתית זהה ומעוררת מחלוקת זהה, כך שראוי להכריע גם בה. זאת, לאור החלופה השלישית בתקנה 216 לתקסד"א, שאינה מגבילה את זכותו של הנתבע לתבוע סעד זהה לזה שבתביעה העיקרית במסגרת הליכי הודעה לצד ג'.

151. ע"א 846/75 עוניסון נ' דויטש (1976)

נושא: המרצת פתיחה, סעדים זמניים, מינוי כונס נכסים.

תמצית פסק הדין (ברנזון):

הרשימה המופיעה בתקסד"א, של העניינים שניתן להגיש במסגרת הליך של המרצת פתיחה, אינה סגורה. כך, למשל, ניתן להגיש במסגרת הליך זה גם תובענה למתן צו למינוי כונס נכסים. לעניין מינוי כונס נכסים, לבית המשפט שיקול דעת אימתי ליתן סעד זה, ככל שהדבר נראה לו צודק ונוח. כך, למשל, ניתן למנות כונס נכסים לצורך השלמת פרויקט בנייה שהופסק (כ"הוצאה לפועל מן היושר").

152. ע"א 473/67 עזבון המנוח ראוטנשטיין נ' לביא (1968)

נושא: סמכות נגררת.

תמצית פסק הדין (ויתקון):

מכוח סמכותו הנגררת, רשאי בית משפט להכריע בעניין שאינו מצוי בסמכותו העניינית, ככל שהדבר נדרש לצרכי התובענה העיקרית, אלא שההכרעה לא תהווה מעשה בית דין כלפי הערכאה בעלת הסמכות העניינית לדון בעניין (סעיף 76 לחוק בתי המשפט). לעניין זה, ייתכנו מקרים בהם הכרעה זו, גם אם אינה מהווה מעשה בית דין, תהא תקפה לעניינים נדונים אחרים (לדוגמה, כלפי ערכאה אחרת אשר גם לה אין סמכות עניינית לדון בעניין).

153. רע"א 241/84 עטאללה נ' יוניברסל פיקצ'רס (1984)

נושא: בירור העובדות, סמכות שופט בקדם משפט.

תמצית פסק הדין (בן פורת):

שופט בשלב קדם משפט רשאי לקבל החלטות בעניין שאלונים, מיוזמתו, לאור שיקולי יעילות, וזאת גם אם לא התקיימו התנאים המקדמיים הרלוונטיים לכך, דוגמת פנייה לבעל דין להשיב על השאלונים ואי-היענותו לכך.

154. ע"א 392/89 עינצ'י נ' הסוכנות היהודית (1990)

נושא: הגשת כתב הגנה מאוחר, בקשה לפסק דין בהיעדר הגנה.

תמצית פסק הדין (שמגר):

בית המשפט יקבל כתב הגנה שהוגש באיחור, כל עוד לא נדונה בקשתו של התובע ליתן פסק דין בהיעדר הגנה. בקשתו זו של התובע, למתן פסק דין בהיעדר הגנה, תיבחן על-ידי בית המשפט מבלי לשמוע את עמדת התובע, אלא אם מתקיים טעם מיוחד לכך. במקרה בו נשמעה עמדת התובע כאמור, לא יוכל התובע להגיש כתב הגנה באיחור, ודאי במקרה שבו איחורו נובע מרשלנות ומאדישות.

155. רע"א 2339/92 עמידר נ' חי (1992)**נושא: סמכות שיפוט מקומית.****תמצית פסק הדין (ליון):**

בעל דין יכול להגיש תובענה נגד מספר נתבעים לכל בית משפט שבו ניתן להגישה נגד אחד מהם (תקנה 3(ב) לתקסד"א). עם זאת, הסכמה בינו לבין בעל דין אחר כי תובענה תוגש לבית משפט באזור שיפוט מסוים אינה מחייבת צדדים שלישיים שאינם נתונים לסמכות שיפוטו של אותו בית משפט, כך שלא יוכל להגיש נגדם תובענה באותו בית משפט בניגוד לרצונם. על כן, ייתכן מצב שבו ענייניהם של נתבעים שונים באותה תביעה יידונו בפני בתי משפט שונים.

156. ע"א 536/89 פז נ' לויטין (1992)**נושא: כתבי טענות, ציון עובדות המבססות עילות תביעה.****תמצית פסק הדין (בד):**

על בעל דין לציין בכתב תביעה במפורש את כל העובדות שעליהן מבוססות עילותיו המשפטיות (תקנות 5(9) ו-71(א) לתקסד"א), אולם הוא אינו חייב לציין את כל העילות כאמור (תקנה 74(ב) לתקסד"א).

157. ע"א 76/86 פיינשטיין נ' ה.ש. מלוונות (1989)**נושא: סילוק על הסף.****תמצית פסק הדין (מלץ):**

אין למחוק על הסף תובענה מפאת "חוסר עילה" אף אם סיכוייה קלושים. לעניין זה, בית המשפט יניח כי יעלה בידי התובע להוכיח את שטען בכתב התביעה, על המסמכים המצורפים לו.

158. ע"א 258/88 פכטנבוים נ' רשם המקרקעין (1990)**נושא: השתק פלוגתא, מעשה בית דין.****תמצית פסק הדין (בד):**

השתק פלוגתא, המהווה מעשה בית דין, חל בהתקיים שלושה - הפלוגתא הוכרעה בדיון קודם; היא הוכרעה באופן פוזיטיבי ולגופו של עניין; ובעלי הדין בשתי התביעות זהים (לרבות חליפיהם, שליחיהם או בעלי דין הקרובים אליהם). לעניין התנאי השלישי, תכליתו ליתן לבעל דין יומו בבית המשפט, וככל שאמנם ניתן לו יומו זה בהתייחס לסוגיה הנדונה, הוא לא יוכל לטעון להיעדר זהות בין בעלי דין גם כאשר בהליך המאוחר קיים בעל דין חדש. כך, למשל, כאשר התובע בשתי תביעות הוא אותו תובע, ממצא שנקבע נגדו בתביעה הראשונה יכול לשמש נגדו בתביעה השנייה, גם אם היא מתנהלת מול נתבע חדש.

159. ע"א 34/71 פרידמן נ' חן (1972)**נושא: כתבי טענות.****תמצית פסק הדין (זוסמן):**

טענה של בעל דין בתביעת לשון רע בהתייחס לשיעור הנזק היא טענה מפתיעה שעליו לציין בכתב הטענות. לדוגמה: טענה בדבר אופיו של התובע שנועדה להפחית את שיעור הנזק הנטען.

160. רע"א 714/96 פריסקל נ' אורנשטיין (1996)**נושא: סעדים זמניים, צו חוסם.****תמצית פסק הדין (שטרסברג-כהן):**

ככלל, בעל דין אינו מנוע מלפתוח הליך שיפוטי במדינה אחרת, אף אם בינו לבין בעל הדין האחר מתנהל הליך שיפוטי בישראל, ודאי כאשר עומדת לו עילה שונה. עם זאת, לבית המשפט בישראל סמכות ליתן צו חוסם, המונע פתיחתו של הליך במדינה אחרת (סעיף 75 לחוק בתי המשפט), וזאת במקרים חריגים, תוך התחשבות במגוון שיקולים (עד כמה ייפגעו בעלי הדין אם הצו יינתן אם לאו; עד כמה המהלך הדיוני של פנייה לפורום זר נועד לקפח בעל דין מזכויותיו; עד כמה ניתן לאכוף את הצו מחוץ לישראל וכדומה).

161. ע"א 466/89 צברי נ' מסוארי (1990)**נושא: פיצול סעדים, עילה המצמיחה שני סעדים.****תמצית פסק הדין (נתניהו):**

בית המשפט רשאי לאשר פיצול סעדים הנובעים מעילה אחת כדי למנוע "מעשה בית דין" שיגביל בעל דין מלתבוע סעדים בהמשך (תקנה 45 לתקסד"א). ככל שנתבקשו בתובענה סעדים חלופיים, של אכיפה ושל פיצוי בשל הפרת החוזה, מן הראוי לדון בשאלת הפיצול כבר בשלב קדם המשפט; ככל שנתבקש בה רק סעד של אכיפה, והפיצול נועד לשמור לבעל דין את האפשרות לבקש בהמשך סעד של פיצוי, ניתן לדון בבקשה גם בשלב מאוחר (כל עוד לא ניתן פסק דין); וככל שנתבקשו בגין אותה עילה סעדים שונים במסגרת תובענות שונות, ניתן יהא לתקוף את התובענה המאוחרת מביניהן בטענת "הליך תלוי ועומד".

דעת יחיד (לוינ):

אין הכרח להחיל את תקנה 45 לתקסד"א, שכן בעל דין רשאי לתבוע סעד אופרטיבי הנובע מסעד הצהרתי מבלי לקבל היתר לפיצול סעדים.

162. ע"א 200/63 צוף נ' אושפיז (1963)**נושא: בירור עובדות, שאלונים, טענת חסיון.****תמצית פסק הדין (אגרנט):**

שאלון יכול רק שאלות רלוונטיות המתאימות לחקירה הראשית, ולא די כי הן תהיינה קבילות בחקירה שכנגד שנעשית בעל פה (דוגמת שאלות שנועדו לקעקע מהימנותו של עד). בעל דין המעוניין להימנע מלהשיב על שאלות מסוימות יוכל לטעון לחסיון, בהתקיים עילות מסוימות, בהן גם עילה של חשש להפללתו או להכבדה עליו.

163. בג"ץ 188/96 צירינסקי נ' סגן נשיא בית משפט השלום בחדרה (1998)**נושא:** הערעור, הזכות לערער, השמעת עד.**תמצית פסק הדין (קדמי):**

בעל דין שזכה בפסק דין, קרי - זכה בסעד שביקש, לא יוכל לערער על הנמקותיו של פסק הדין. מי שלא היה צד פורמלי לתיק יכול לערער על החלטה שיפוטית בהתקיים שני תנאים: ההחלטה נתקבלה במסגרת הליך נלווה להליך העיקרי ("משפט נלווה"); והיא פוגעת בזכויותיו. כך, למשל, עורך דין שנפסקו נגדו הוצאות אישיות או עד מומחה שנקבע לו שכר נמוך - יוכלו לערער על כך; אך עד שנקבעו לגביו קביעות המקעקעות את מהימנותו, אף אם הן פוגעות בשמו הטוב פגיעה חמורה (למשל, אם נטען כי הוא עבריין ומושחת) - לא יוכל לערער על כך, הן משום שלעתים אין מנוס מלהכריע בין גרסאות, הן משום שהזכות לשם טוב אינה גוברת על עקרונות אחרים (כגון תקנת הציבור, עצמאות השיפוט, סופיות ההליכים ויעילות הדיון) והן משום שערכאת השיפוט לא תתערב באופן התבטאותו של שופט. עם זאת, יש לציין כי לא ראוי לקבוע ממצאים לגבי עד אם אינם דרושים לפסק הדין, ודאי כשלא ניתן לבססם וכשהם פוגעים בו מבלי שניתנה הזדמנות להתגונן.

דעת מיעוט (שטרסברג-כהן):

הבעת דעתו של שופט על עד היא חלק חיוני והכרחי ממלאכת השיפוט, אולם עליו לעשות כן תוך שמירה על כבודו ועל שמו הטוב, מבלי לפגוע בו מעבר לדרוש. לפיכך, קביעה חמורה ובלתי נחוצה לגבי עד מצדיקה מתן זכות ערעור.

164. ע"א 775/75 צ'רקלביץ נ' אלנבולסי (1976)**נושא:** הודעת צד ג'.**תמצית פסק הדין (עציוני):**

הודעת צד ג' היא נספח לתביעה העיקרית ולא תובענה עצמאית, שכן תכליתה לקשור את הגורם השלישי להכרעת בית המשפט בתביעה העיקרית ולהביא לגמר הסכסוך כולו. משכך, די בסמכות שיפוט מקומית לעניין התביעה העיקרית כדי לקנות סמכות דיון בהודעת צד ג'. יצוין, כי את המדינה ניתן לתבוע בכל ערכאת שיפוט בארץ.

165. ע"א 105/89 קואופ נ' בנק הפועלים (1991)**נושא:** סדר דין מקוצר, בקשת רשות להתגונן.**תמצית פסק הדין (מלץ):**

כתב תביעה לא מפורט, שאינו מאפשר לנתבע להבין את הטענות המופנות כלפיו ולגבש את טענות ההגנה, מהווה שיקול ליתן רשות להתגונן בהליך של סדר דין מקוצר. בתצהיר התומך בבקשת רשות להתגונן על בעל דין לפרט את העובדות המבססות את טענות ההגנה, שכן אין די בהעלאת טענות סתמיות.

166. ע"א 1937/92 קוטלר נ' קוטלר (1995)**נושא:** סעד הצהרתי בהליך המרצת פתיחה, פסיקת הוצאות.**תמצית פסק הדין (אור):**

על בית המשפט הדן בבקשה לסעד הצהרתי בדרך של המרצת פתיחה ליתן דעתו לשתי שאלות: השאלה הראשונה היא, האם ניתן לברר בהליך של המרצת פתיחה את העובדות השנויות במחלוקת. מחלוקת עובדתית כשלעצמה אינה שוללת אפשרות להליך של המרצת פתיחה, אלא אם פרשת העובדות סבוכה או שאין די בתצהירים למען בירור העובדות.

השאלה השנייה היא, האם המגבלה מלהביא עדים בהליך של המרצת פתיחה תקפח מי מבעלי הדין. לבית המשפט סמכות להתיר הבאת ראיות נוספות, לרבות עדויות, אם מספרם מוגבל והם קשורים במישרין לבירור המחלוקת. בעל דין שזים הליך של המרצת פתיחה לא יטען בשלב הערעור כי הליך זה קיפח את זכויותיו. זאת ועוד, ערכאת הערעור לא תתערב בשיעור הוצאות שפסקה ערכאת הדיון לבעלי דין אלא במקרים של טעות משפטית או של פגם בשיקול הדעת.

167. ע"א 544/81 קיהל נ' סוכנות מכוניות לים התיכון (1982)

נושא: סדר דין מקוצר, בקשת רשות להתגונן, טענת קיזוז.

תמצית פסק הדין (נתניהו):

בשלב שבו נדונה בקשת רשות להתגונן, בית המשפט בוחן אם גרסת הנתבע, בהנחה שתוכח, מקימה עילת הגנה מפני התובענה, ואינו נכנס לבירור אמיתותן של העובדות הנכללות בה. לעניין זה, נתבע זכאי להתגונן במסגרת סדר דין מקוצר בטענת הגנה של קיזוז, ככל שהיא מהותית, אף אם בירורה יסרב את ההליך השיפוטי.

168. ע"א 728/79 קירור אגודה שיתופית חקלאית נ' זיד (1980)

נושא: תיקון כתב טענות.

תמצית פסק הדין (לוי):

בקשה לתיקון כתב טענות שלא צורף אליה תצהיר כדין תידחה. בקשה לתיקון כתב תביעה, שצוינה בו עילה חלקית או שנפלה בו טעות סופר לעניין תיאור העובדות המקימות עילה, לא תידחה רק משום שחלף מועד התיישנותה של העילה מאז הגשתו. זאת, על אף האיסור החל על בעל דין מלתקן את כתביו תוך הוספת עילה שהתיישנה.

169. ע"א 246/66 קלוז'נר נ' שמעוני (1968)

נושא: עקרון סופיות הדיון, השתק עילה, השתק פלוגתא.

תמצית פסק הדין (אגרנט):

השתק עילה יחול בהתקיים כמה תנאים, כשאחד מהם הוא קיומה של עילה זהה. לעניין זה, המבחן הקובע הוא של זהות העילה ולא זהות הסעד. השתק פלוגתא יחול בהתקיים כמה תנאים, כשאחד מהם הוא קיומו של ממצא פוזיטיבי, להבדיל מממצא הנובע מהיעדר הוכחה.

170. רע"א 2158/92 קליאוט נ' בנק הפועלים (1992)

נושא: סעדים זמניים, צו עיקול.

תמצית פסק הדין (לוי):

כאשר תובע מבקש צו עיקול כלפי נכס המצוי אצל מחזיק שאינו הנתבע, בטענה כי לנתבע יש זכויות בנכס זה, עליו לנהל הליך מיוחד של "הודעה למחזיק" ושל בקשה לאישור העיקול במטרה להבטיח כי טענתו בדבר זכויות הנתבע בנכס אמנם נכונה. לעניין זה, אין צורך לפתוח בהליך מיוחד כאמור במקרה שבו ביצוע הצו מחייב או מאפשר רישום בפנקסי המקרקעין, שכן לשכת רישום המקרקעין אינה נחשבת ל"מחזיק" (למשל, כאשר מתבקש צו עיקול על זכות בעלות במקרקעין הרשומה במרשם המקרקעין).

171. ע"א 145/58 קלקודה נ' אגד (1959)**נושא:** סמכות עניינית, העברת תיקים.**תמצית פסק הדין (זוסמן):**

ככלל, העברת תיק מבית משפט אחד לאחר מקנה לבית המשפט הנעבר סמכות לדון בו מבלי שיוכל להעבירו הלאה פעם נוספת (סעיף 79(ב) לחוק בתי המשפט), אולם בעלי דין יכולים לערער על צו ההעברה. בית המשפט מוסמך לדון בסוגיה שולית גם אם אינה מצויה תחת סמכותו העניינית, ככל שהיא נלווית לסוגיה מרכזית שתחת סמכותו כאמור ("טפל הולך אחר העיקר"). כך, מוסמך בית משפט השלום לדון בסוגיית רישום זכויות במקרקעין (שאינה נתונה לסמכותו), ככל שהיא נלווית לתביעת שימוש וחזקה במקרקעין (הנתונה לסמכותו).

דעת יחיד (לנדוי):

העברת תיק בין בתי משפט, אין בה כשלעצמה כדי להקנות לבית המשפט הנעבר סמכות עניינית, ובמקרה של ספק תכריע בסוגיה ערכאה גבוהה יותר.

172. ע"א 1266/91 קרן נ' בנק איגוד לישראל (1992)**נושא:** סדר דין מקוצר, בקשת רשות להתגונן.**תמצית פסק הדין (חשין):**

בבוחנו אם ליתן רשות להתגונן מתייחס בית המשפט לתצהיר הנתבע כאל אמת, מבלי לבדוק את אמיתות העובדות הנטענות בו. בתצהיר כגון זה יכול הנתבע להעלות טענות בעל פה נגד מסמך בכתב, על אף הכלל הקובע כי טענה נגד מסמך בכתב תוכח באמצעות מסמך בכתב או הודאת בעל דין.

173. ע"א 74/83 ראד נ' חי (1986)**נושא:** המצאה מחוץ לתחום.**תמצית פסק הדין (בן פורת):**

גם בהתקיים התנאים הקבועים בחוק להיתר המצאה מחוץ לתחום, לבית המשפט שיקול דעת אם ליתן את ההיתר אם לאו. כך, למשל, הוא יכול להכריע אם להיתר את ההמצאה ולקיים את הדיון בישראל או אם לעכב את הדיון בהתבסס על טענת 'פורום לא נאות'.

174. ע"א 4601/02 ראדא תעשיות נ' Bodstray (2004)**נושא:** סמכות בינלאומית, היתר המצאה מחוץ לישראל.**תמצית פסק הדין (גרוניס):**

בית המשפט מוסמך להיתר המצאה מחוץ לישראל בהתקיים אחת מן הנסיבות המנויות בתקנה 500 לתקסד"א (קיומה של נסיבה הוא תנאי הכרחי אך לא מספיק), ובהתחשב במגוון שיקולים. כך, למשל, אם בעלי דין הסכימו שענייניהם יידונו בפני פורום זר, יבחן בית המשפט אם הסכמה זו שוללת את סמכותו אם לאו ויתחשב בכך לעניין ההמצאה כאמור.

175. רע"א 60/03 רובין נ' אפלבוים (2003)**נושא: תיקון כתבי טענות, סמכות עניינית.****תמצית פסק הדין (ריבלין):**

לבית המשפט המחוזי סמכות עניינית לדון בכל העניינים בהם דן בית משפט השלום. לפיכך, הוא אינו יכול להעביר לבית משפט השלום תיק שהדיון בו החל זה מכבר רק משום שכתב התביעה תוקן באופן המקנה גם לבית משפט השלום סמכות לדון בו.

176. ע"א 579/90 רוזין נ' בן-נון (1992)**נושא: סילוק על הסף, הפסקת תובענה, דחיית תובענה.****תמצית פסק הדין (חשין):**

לא יתאפשר לבעל דין להפסיק תובענה רק כדי שלא ייווצר בעניינו מעשה בית דין, כך שיוכל לפתוח לאחר מכן הליך חדש ולהגיש במסגרתו ראיות שלא התאפשר לו להגיש בתובענה הראשונה (בבחינת "יגורש מן הדלת ויחזור מבעד לחלון"). הצהרה מצד עורך דינו של התובע כי דין התובענה להידחות, שכלל לא נרשמה בפרוטוקול, לא תהווה בסיס לדחייה בלא שמיעת סיכומים.

177. ע"א 447/92 רוט נ' אינטרנאקוונטיננטל קרדיט קורפריישן (1995)**נושא: כינוס נכסים, הוצאה לפועל מן היושר.****תמצית פסק הדין (שמגר):**

דין טענה שנטענה בכתב הטענות אך לא הועלתה בסיכומים - אם בשל שגגה או במכוון - כדין טענה שזנחה, ובית המשפט לא ישעה לה. לבית המשפט סמכות ליתן מגוון רחב של סעדים, אף אם לא צוינו בחקיקה מפורשות (סעיף 75 לחוק בתי המשפט), ובכלל זה להורות על מינוי כונס נכסים - בין אם כסעד זמני, טרם מתן פסק הדין, אז משגיח הכונס על הנכסים עד לבירור המחלוקת; ובין אם כסעד קבוע, לאחר מתן פסק הדין, אז מחליף הכונס את הליכי הוצאה לפועל ונחשב ל"הוצאה לפועל מן היושר". סעד זה פוגע בזכות החוקתית לקניין ועל כן יינתן רק כאשר הוא דרוש למען הבטחת תקינותו של ההליך השיפוטי, באופן שיאפשר לממש באמצעותו זכויות מהותיות. לעניין "הוצאה לפועל מן היושר", הרי שסעד זה יינתן במקרים חריגים, כאשר אין די בהליך הרגיל של הוצאה לפועל למימוש צודק ויעיל של זכויות, והוא יינתן לתקופה קצובה, כך שבית המשפט ישוב ויבחן את הצורך בו לאחר שהכונס יאתר את הנכסים ויעריך את סיכויי מימושם.

178. ע"א 487/64 רוט נ' פישר (1965)**נושא: טענת חוסר סמכות.****תמצית פסק הדין (אגרנט):**

טענת חוסר סמכות מקומית תועלה בהזדמנות הראשונה, קרי, בכתב ההגנה; או לחלופין, בהתייצבות ראשונה לדין או בהזדמנות ראשונה לטעון טענה לגופו של עניין, ככל שאלה קדמו להגשת כתב ההגנה. זאת ועוד, לבית המשפט סמכות לבדוק את שאלת הסמכות המקומית מיוזמתו, ככל שהוא חפץ בכך.

179. רע"א 415/13 רונלד הכט נ' אדיר שפירא (2013)

נושא: המצאת כתבי בית דין מחוץ לישראל, כלל הידיעה.

תמצית פסק הדין (סולברג):

המצאת כתבי בית דין לנתבע המצוי מחוץ לישראל תיעשה בהתאם להוראות תקנה 500 לתקסד"א, המונה רשימה סגורה של עילות לאישור המצאה כגון זו. אף אם התקיימו תנאי התקנה, אין בידי התובע זכות קנויה לקבל אישור המצאה והדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט. לעניין זה, אין די ב"כלל הידיעה" - על פיו ניתן להתגבר על כשל פורמלי בהמצאה באמצעות הוכחה כי הנתבע ידע על כתבי בית הדין, שכן כלל זה אינו יכול להקנות לבית המשפט הישראלי סמכות בינלאומית לדון בתביעה.

180. ע"א 410/88 רותם חברה לביטוח נ' כוכב (1989)

נושא: סדר דין מקוצר, סכום קצוב.

תמצית פסק הדין (מלץ):

בית המשפט לא ידון במסגרת הליך של סדר דין מקוצר בתביעה שסכומה אינו קצוב. לעניין זה, בעל דין רשאי להגיש נגד חברת ביטוח תביעה לתשלום שווי נכס במסגרת הליך של סדר דין מקוצר רק אם שווי זה הוערך וננקב בפוליסה, מבלי שבית המשפט יידרש לבצע חישוב או הערכה בעצמו.

181. ע"א 9542/04 רותם חברה לביטוח נ' נחום (2006)

נושא: סופיות הדיון, מעשה בית דין, הליך תלוי ועומד, זהות עילות.

תמצית פסק הדין (ריבלין):

מגמת הפסיקה היא לקשור את הסוגיה של "מעשה בית דין" עם הסוגיה של "הליך תלוי ועומד" באמצעות מבחן זהות העילות, שכן שתיהן נועדו למנוע כפל התדיינות וטרדה מיותרת. על בעל דין להעלות טענה בדבר סוגיות אלה בהזדמנות הראשונה, אחרת אין מתקפחת סמכותו של בית המשפט.

182. רע"א 7/89 רותם נ' נשר (1989)

נושא: סעדים זמניים, מינוי כונס נכסים.

תמצית פסק הדין (לוינ):

הסמכות למנות כונס נכסים תופעל על-ידי בית המשפט או רשם שהוא שופט באחד מכמה מקרים - כאשר קיימת מחלוקת לגבי רכוש שיש לנקוט אמצעים לשמירתו; כאשר קיימים כמה זכאים בעלי זכות מוגבלת ברכוש ויש סיכון כי יתקלקל או יושמד; כאשר הליך ההוצאה לפועל הרגיל אינו יכול לסייע במימוש פסק הדין; ובכל מקרה בו ייראה הדבר צודק ונוח לבית המשפט.

183. ת"א (מחוזי ת"א) 19709/86 רמת אביבים נ' א.ד. ברנוביץ (1987)

נושא: הודעת צד ג', תביעה שכנגד, טענת קיזוז.

תמצית פסק הדין (אלקבץ):

תקנה 221 לתקסד"א מאפשרת לצד ג' "לחלוק" על התובענה ועל ההודעה שנמסרה לו. הודעת צד ג' אינה אלא הליך נספח לתובענה העיקרית, ועל כן מי שנשלחה אליו ההודעה אינו זכאי להגיש תביעה שכנגד, אף לא להעלות טענת קיזוז, שהרי בכך תורחב המחלוקת באופן שיכביד על ההליך.

184. ע"א 3857/96 שגיא נ' תעשיות רוגוזין (1997)

נושא: קדם משפט, בקשות ביניים, הוצאות משפט וערובה להוצאות.

תמצית פסק הדין (זמיר):

בשלב קדם משפט מוסמך בית המשפט להיזקק לטענות בעל-פה של בעל דין, אף אם לא הועלו על הכתב, ובלבד שניתנה לבעל הדין שכנגד אפשרות סבירה לתגובה. זאת ועוד, אי מתן ערובה תוך מועד שנקבע אינו מונע מבית המשפט או הרשם להאריך את המועד אף לאחר שחלף.

185. רע"א 2808/00 שופר סל נ' ניב (2000)

נושא: הוצאות המשפט, ערובה להוצאות.

תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):

לבית המשפט או לרשם סמכות לדרוש מהתובע ליתן ערובה לתשלום הוצאות הנתבע (תקנה 519 לתקסד"א), אולם בשל הפגיעה בזכותו החוקתית של התובע לקניין ייעשה הדבר אך בנסיבות חריגות.

186. רע"א 3254/96 שוקן נ' הכשרת הישוב (1997)

נושא: בירור עובדות, מחיקת כתב טענות, צו למסירת פרטים נוספים.

תמצית פסק הדין (מצא):

כאשר בעל דין מפר צו למסירת פרטים נוספים, צו להשיב על שאלות, צו לגילוי מסמכים או צו לעיון במסמכים, בית המשפט יכול להאריך את המועד לקיום הצו, או לחלופין, למחוק את כתבי טענותיו (תקנה 122 לתקסד"א). מחיקת כתב טענות נחשבת לסנקציה חמורה, ועל כן תופעל רק כאשר בעל דין ביקש זאת ורק כאשר אין אמצעי מתון יותר לכפות באמצעותו ציות לצו.

187. רע"א 3319/00 שור נ' בן יקר גת (2001)

נושא: היעדר סמכות מקומית, היעדר סמכות עניינית, העברת דיון בין ערכאות.

תמצית פסק הדין (לוי):

תיק שהועבר מבית משפט אחד לבית משפט אחר בעקבות טענת היעדר סמכות, עניינית או מקומית, לא יועבר פעם נוספת בעקבות טענה דומה (סעיף 79(ב) לחוק בתי המשפט). לשון אחר: בעל דין אשר העלה טענת היעדר סמכות בפני בית המשפט המעביר (הראשון), מושתק מלהעלות טענה בדבר היעדר סמכות בפני בית המשפט הנעבר (השני).

188. רע"א 560/94 שושנה נ' חפציבה (1994)**נושא:** צירוף בעלי דין, צירוף עילות.**תמצית פסק הדין (ליון):**

ניתן לצרף מספר תובעים לתובענה אחת אם הסעד שהם תובעים נובע ממעשה אחד או מעסקה אחת או מסדרה אחת של מעשים או עסקאות; וכן, אם הגשת התובענות בנפרד היתה מעוררת שאלה עובדתית או משפטית משותפת (תקנה 21 לתקסד"א). לעניין זה, כל אימת שמדובר בסדרת עסקאות אחת המעוררת שאלה משותפת, ואפילו אם רק אחת מן השאלות שבמחלוקת זהה - צירוף בעלי הדין יתאפשר, אלא אם נפגעת יעילות ההליך (תקנה 23 לתקסד"א). סמכותו העניינית של בית המשפט הדין בתובענה מאוחדת כגון זו תיקבע בהתאם לשווייה הכולל, לאחר צירוף עילות כל בעלי הדין (תקנה 46ג) לתקסד"א).

189. רע"א 507/97 שיכון ופיתוח נ' סביון (1997)**נושא:** תיקון כתבי טענות, הודעת צד ג'.**תמצית פסק הדין (אור):**

תיקון כתב הגנה שנעשה לאחר שהתובע תיקן את כתב תביעתו אינו מוגבל לעניינים שלגביהם נעשה תיקון כתב התביעה, זאת בין תיקון כתב התביעה נעשה בזכות לאחר הגשת חוות דעת מומחה ובין אם תיקון כתב התביעה נעשה ברשות בית המשפט. לפיכך, בעקבות תיקון כתב התביעה, רשאי הנתבע לתקן את כתב ההגנה כולו, להגיש תביעה שכנגד ואף לשלוח הודעת צד ג'.

190. בר"ע 305/80 שילה נ' רצקובסקי (1981)**נושא:** בדיקת רופא, סירוב בעל דין אחד לדרישת בעל דין אחר, סירוב תוך הצדק סביר, חובת תום לב.**תמצית פסק הדין (בן פורת):**

בעל דין יכול לסרב להיבדק אצל רופא מטעמו של בעל דין שכנגד כל עוד קיים לכך הצדק סביר וככל שאין בסירוב זה כדי לפגוע בצדקת הכרעת הדין.

דעת יחיד (ברק):

הפעלת זכויותיהם הדיוניות של בעלי דין תיעשה בתום לב ובהגינות, תוך התחשבות האחד בשני. התעקשות מצדו של מי מהם כי האחר ייבדק אצל רופא הפועל במרחק רב ממקום מגוריו, בלא טעם מוצדק לכך, אינה עומדת בכל אלה.

191. רע"א 9572/06 שירותי בריאות כללית נ' קורלנד (2007)**נושא: צירוף תובעים.****תמצית פסק הדין (גרוניס):**

לבית המשפט סמכות להוסיף בעל דין כצד להליך שיפוטי בכל שלב משלבי הדיון, אם היה צריך לצרפו או אם נוכחותו דרושה כדי לאפשר לפסוק ביעילות ובשלמות (תקנה 24 לתקסד"א). בין היתר, נוכחותו של בעל דין דרושה במקרה שבו לא ניתן לפסוק ביעילות ובשלמות מבלי ליצור כלפיו מעשה בית דין או במקרה של פגיעה אפשרית בזכויותיו. ככל שמדובר בבקשה לצירוף תובע, תנאי הוא כי ניתן היה לצרפו כתובע מלכתחילה וכי עומדת לו עילת תביעה נגד הנתבעים; כי תביעתו מעוררת שאלה משפטיות או עובדתיות המשותפת לתביעותיהם של בעלי הדין האחרים ונובעת מאותו מעשה או עסקה או סדרת מעשים או עסקאות שבגינם הם תובעים (תקנה 21 לתקסד"א); וכן כי אין בצירוף כדי לגרוע מן היעילות הדיונית.

192. רע"א 210/00 שלומוביץ נ' שיכון עובדים (2000)**נושא: תביעה שכנגד, טענת קיזוז, איחוד תביעה ותביעה שכנגד.****תמצית פסק הדין (דורנר):**

בית המשפט רשאי להורות על איחודה של תביעה עם תביעה שכנגד, ככל שבעלי הדין זהים, וליתן בשתייהן פסק דין סופי אחד (תקנה 52 לתקסד"א). זאת, אלא אם איחוד התביעות כאמור יגרום לסרבול או לעיכוב מיותרים, למשל, כאשר התביעה שכנגד הוגשה זמן רב לאחר פתיחת ההליך השיפוטי בתביעה העיקרית.

193. רע"א 5540/97 שמחון נ' הכונס הרשמי (1997)**נושא: סעדים זמניים, עיקול זמני.****תמצית פסק הדין (טירקל):**

ניתן להטיל עיקול זמני במסגרת הליך של "בקשה למתן הוראות", וזאת בהתבסס על ההלכה הקובעת כי הליך כגון זה עשוי לשמש תחליף יעיל לבירור תובענה בדרך רגילה. לעניין זה, יכול שהעיקול יוטל גם על בעלי דין חיצוניים לחברה שמונה לה כונס נכסים.

194. ב"ש 130/87 שנסי נ' גלעדי (1987)**נושא: ערעור, ערעור על פסק דין חלקי.****תמצית פסק הדין (צור):**

ההבחנה בין "פסק דין" לבין "החלטה אחרת" אינה תלויה בכותרת ההליך אלא בשאלה האם בית המשפט סיים לברר את המחלוקת ו"סגר" את התיק. עלול להתעורר קושי בהבחנה שבין "פסק דין חלקי" לבין "החלטה אחרת". לעניין זה, ככל שבמסגרת ההליך פסק בית המשפט את הסעד המבוקש מבין מספר סעדים העומדים לדיון וככל שסעד זה עומד בפני עצמו, מבלי שמדובר בשלב ביניים לקראת מתן הסעד הסופי ומבלי שניתן יהא לשנות או לבטל את הקביעה בהמשך - מדובר בפסק דין חלקי, עליו ניתן לערער בזכות (בדומה לפסק דין "רגיל").

195. רע"א 269/84 שפירא נ' שדמי (1984)**נושא:** צירוף בעלי דין, צירוף צד ג'.**תמצית פסק הדין (בן פורת):**

בית המשפט יצרף צד ג' כבעל דין אם נוכחותו דרושה לשם הכרעה יעילה ושלמה במחלוקת (תקנה 24 לתקסד"א), ובכלל זה ישקול - האם בהיעדר צירופו ייפגע אינטרס חוקי או משפטי של אותו צד; האם בהיעדר צירופו עלולים להינתן פסקי דין סותרים באותה סוגיה; והאם צירופו יתרום לדיון או לאינטרס הציבורי. כך, למשל, במקרה של עסקאות נוגדות, כאשר אחד מבעלי ההתחייבויות הנוגדות תובע את המוכר, יאושר צירופו של בעל ההתחייבות הנוגדת האחר (ככל שביקש זאת, שכן על התובע אין מוטלת חובה לצרפו).

196. רע"א 8113/00 שפר נ' תרבות לעם (2001)**נושא:** סעדים זמניים, חובת תום הלב.**תמצית פסק הדין (מצא):**

על בעל דין, הפונה לבית המשפט בבקשה למתן סעד זמני, לעמוד בחובת תום הלב וניקיון הכפיים, וכן בעקרונות של הגינות ושל סבירות, ודאי כשבבקשה במעמד צד אחד עסקינן. לעניין חובת תום הלב, היא נבחנת באופן אובייקטיבי, כך שהיא עשויה לחול גם במקרים של עצימת עיניים או מחדל רשלני, לא רק לעניין קיומם של חיובים חוזיים אלא גם לעניין פעולות דיוניות במסגרת ההליך השיפוטי. לפיכך, על בעל דין לגלות את כל העובדות הרלוונטיות לבקשתו, לרבות כאלה שלגבי מידת הרלוונטיות שלהן קיים אצלו ספק.

197. ע"א 230/87 שקולניק נ' זכאי (1992)**נושא:** סמכות טבועה.**תמצית פסק הדין (מצא):**

סמכותו הטבועה של בית המשפט היא הסמכות הבסיסית לקדם את יעילות המשפט וצדקתו, לרבות הגנה על יכולתו המוסדית של בית המשפט למלא את תפקידו, מניעת עוול או ניצול לרעה של הליכי המשפט ומתן סעד למען עשיית צדק. השימוש בסמכות הטבועה, ובכלל זה מתן סעד למען עשיית צדק, ייעשה במקרים מיוחדים וחריגים, כאשר הנסיבות מלמדות ללא עוררין כי אחרת תיגרם לבעל דין פגיעה קשה, בולטת ובלתי נסבלת.

198. ע"א 7261/97 שרבני נ' חברת האחים (2000)**נושא:** כתבי טענות, כתב תשובה.**תמצית פסק הדין (טירקל):**

תובע המעוניין להדוף טענת התיישנות שנטענה נגדו בכתב ההגנה באמצעות העלאת טענה חדשה, חייב להעלות טענה זו בכתב התשובה, שאם לא כן לא תישמע.

199. ע"א 777/80 שרייבר נ' שטרן (1984)**נושא:** כתבי טענות, טענת הודאה והדחה.**תמצית פסק הדין (נתניהו):**

ככל שנתבע מודה בטענות העובדתיות של התובע אך מוסיף עליהן טענות עובדתיות משלו במטרה לקעקע את התביעות כלפיו (בבחינת "כן, אבל...") - מדובר בטענת "הודאה והדחה", המעבירה את נטל ההוכחה אל הנתבע. לעניין זה, על הנתבע להודות בכל הטענות העובדתיות הנטענות על-ידי התובע.

200. רע"א 1514/06 תדיראן מוצרי צריכה נ' שאול (2006)**נושא:** פסיקת הוצאות לטובת המדינה.**תמצית פסק הדין (גרונים):**

הוצאות משפט נפסקות על-פי רוב לטובת בעל הדין הזוכה, אולם לבית המשפט סמכות לפסוק אותן גם לטובת אוצר המדינה, במקרים חריגים שבהם בעל דין חרג באופן קיצוני מן המקובל וגרם בהתנהלותו לבזבוז משאבי שיפוט (תקנה 514 לתקסד"א).

201. ע"א 6805/99 תלמוד תורה נ' הוועדה המקומית (2003)**נושא:** התיישנות, שיהוי, טענות סף, דחייה על הסף.**תמצית פסק הדין (פרוקצ'יה):**

בית המשפט עשוי לדחות על הסף תובענה בשל שיהוי, גם לפני שנסתיימה תקופת ההתיישנות החלה עליה, אולם בשל הפגיעה בזכות החוקתית של גישה לערכאות כמו גם בעקרונות משפטיים דוגמת ודאות והסתמכות, ייעשה הדבר אך במקרים נדירים, כאשר השיהוי נעשה מחוסר תום לב או הגיע כדי ניצול לרעה של ההליך השיפוטי. כך, למשל, לא תישמע טענת שיהוי כלפי בעל דין שהגיש תובענה לאחר משא ומתן מתמשך עם בעל הדין האחר, ודאי לא כשעניינה של התובענה בהגנה על זכות חוקתית.

202. בג"צ 891/05 תנובה נ' הרשות המוסמכת למתן רישיונות (2005)**נושא:** פסיקת הוצאות.**תמצית פסק הדין (מרזל):**

לבית המשפט סמכות לפסוק הוצאות משפט בהתאם לשיקול דעתו, וככלל, הוא יפסוק את שיעורן הריאלי, קרי, ההוצאות ששולמו בפועל, ככל שאלה היו סבירות, מידתיות והכרחיות לצורך ניהול ההליך. לעניין הסבירות, הרי שזו תיקבע בהתחשב בדין הקיים לעניין רף הוצאות מינימלי; התנהגותם של הצדדים; הסעד המבוקש; מורכבות התיק; חשיבותו לבעל הדין; וכיוצא באלה.